nedeljski

Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 14. februarja 1965

Leto XXI. - Št. 38 (6016)

O političnem sporazumu štirih

Za pokrajinski odbor v Trstu in občinski v Nabrežini

Zaključuje se faza sestave novih občinskih in pokrajinskega odbora na Tržaškem. Razen v zgoniški občini, kjer ne more sestava novega odbora prinesti nobenega presenečenja in novosti, so že vsi odbori sestavljeni.

Redkokdaj so bila pogajanja med strankami tako dolgotrajna, kakor tokrat. Tudi javno mnenje je z veliko pozornostjo sledilo poteku in presojalo zadržanje posameznih strank. Slovenska javnost na Tržaškem je posebno živo spremljala vse faze pogajanj in to popolnoma upravičeno. Šlo je predvsem za devinsko-nabrežinsko občino, ki smo jo Slovenci posebno ljubosumno varovali prav zato, ker so si jo vladajoči krogi zaradi njenega zemljepisnega položaja izbrali za izvajanje najbolj otipljivega nasilja nad Slovenci po tej vojni pri nas. Umetno ustvarjanje novih naselij na področju te občine, ki ni bilo niti gospodarsko, socialno ali urbanistično utemeljeno, je težilo k nasilni spremembi etničnega značaja tega področja. Posledica te akcije bi morala prej ali slej biti seveda bistveno povečanje italijanskega prebivalstva in italijanske večine v občinskem svetu. Danes še ni italijansko prebivalstvo v tej občini v večini. Pravijo sicer, da sta si obe etnični skupini že precej v ravnotežju, kar pa avtomatično ne pomeni še enak politični odnos v občinskem svetu, ker določen del italijanskega prebivalstva ne voli za tiste stranke, ki so se pri naseljevanju angažirale.

Ocenjujoč politični položaj v lanski zgodnji jeseni, ni bilo mogoče pričakovati, da bi jesenske volitve prinesle bistvene spremembe v okoliških občinah in v pokrajini. Posebno ni vsaj na zunaj kazalo, da bi volilna formacija Slovenska skupnost spremenila svoje zadržanje do Krščanske demokracije. Govor svetovalca Simčiča v tržaškem občinskem svetu julija lani je bil prava obtožba politike te stranke do Slovencev. Tudi goriška SDZ ni Krščanski demokraciji prizanesla. Vse je torej kazalo, da je spor med «sorodniki» tako globok, da je vsako zbližanje vsaj za enkrat izključeno.

Taka slika se je kazala na zunaj. Sedanje vodstvo tržaške KD, ki je z nekaterimi nesprejemljivimi stališči izzvalo lansko polemiko, je kmalu začelo zastopati stališče, da se po novembrskih volitvah nudi Slovencem edinstvena in zgodovinska prilika. Ta prilika bi obstajala v tem, da se predvsem Slovenska skupnost poveže s Krščansko demokracijo v novo večino v devinsko-nabrežinski občini, ker da bo ob prihodnjih volitvah v tej občini večina že italijanska. V tem stališču je težko določiti, kod poteka črta ločnica med strankarskimi interesi in iskreno zavzetostjo. Prav gotovo sta obe komponenti vplivali na tako gledanje, sodimo pa, da je ob upoštevanju današnjega razpoloženja znotraj KD močno prevladala prav želja po afirmaciji lastne stranke in utrditvi sedanjega vodstva. Tudi najbolj zagrizen nasprotnik sedanjega vodstva znotraj KD bi v primeru ugodnega zaključka te akcije moral priznati za velik uspeh dejstvo, da se je KD uspelo vključiti v večino devinsko-nabrežinske občine, ne da bi bilo treba čakati trenutka, ko bi število pristašev KD in njenih tradicionalnih zaveznikov preseglo polovico volivcev v tej občini. Priznati je treba, da je v tej negativni stvari nekaj dobrega, čeprav nenačelnega. «Uslugo» namreč, ki jo je pripravljen del Slovencev napraviti, je treba tudi primerno poplačati.

Danes vidimo, da je bila akcija KD uspešna. Lista Slovenske skupnosti se pod vplivom take argumentacije ni v volilni kampanji izrekla za kakršno koli poznejšo večino. Dopuščanje možnosti sodelovanja s KD ji ni dovolilo obveze, da bi še nadalje sodelovala s KPI in PSI, tudi najmanjši namig na pripravljenost sodelovanja s KD bi takrat pomenil občuten padec števila glasov.

Sami volilni rezultati, ki niso sicer prinesli občutnih številčnih sprememb, ki so pa le tolikšni, da ni bila razen v repentaborski in zgoniški občini mogoča tradicionalna večina v nobeni drugi občini in pokrajini, so občutno izgladili pot, ki jo je že nakazala KD.

KP ni imela več absolutne večine niti v Miljah, niti v Dolini, levi center je bil v pokrajini v manjšini. PSI je sklenila povezati se s KP v omenjenih dveh občinah in sodelovati v sredinsko levi pokrajinski upravi. Spričo takih odločitev in težav drugih strank leve sredine in spričo pripravljenosti Slovenske skupnosti za sodelovanje s KD, se je tudi PSI približala rešitvi, ki si jo je zamislila KD.

Razumljiva je bila ostra reakcija KP. Saj bi bila s tako rešitvijo, poleg navajanja nekaterih načelnih pomislekov, ki jih nihče ne more zanikati, potisnjena iz večine.

Tudi naš dnevnik je do teh pobud zavzel kritično stališče. Kakor vedno, je naš list, ki ni vezan na nobeno politično stranko in je njegova glavna naloga braniti koristi slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, presojal te pobude izključno iz narodnostnih interesov. Dejali smo, da obstajajo za devinsko-nabrežinsko občino demokratičnejše rešitve, da KD ni danes zaradi svoje notranje strukture, kljub določenim željam, še sposobna nuditi slovenski manjšini toliko, kolikor bi le-ta morala doseči z žrtvovanjem tako važne postojanke, kot je devinsko-nabrežinska občina in tudi da KD ni še «sposobna» izpolniti vseh obljub, ki jih je danes pripravljena dati, zato da doseže tak viden politični uspeh.

V tem pogledu imamo namreč tudi nekaj izkušenj. Politična izjava sredinsko leve večine v tržaški občini in pokrajini po načelih močno presega programske obveze v korist slovenskega prebivalstva in tudi te obveze so se ali samo delno uresničile, ali pa se sploh še niso.

Zagotovila, da so bili v pogajanjih doseženi določeni rezultati in možnosti, da bi morebitni uspeh te akcije lahko pomenil vsaj začasni zastoj demokratičnega razvoja pri nas, s čimer bi bil zaustavljen pozitivni proces v odnosu do slovenskih narodnostnih problemov, nam je narekovalo, ne da bi se odrekli rezervam, da odložimo dokončno sodbo po pregledu programa in predvsem po doseženih rezultatih.

Danes imamo uradni program nove večine v devinsko-nabrežinski občini in v tržaški pokrajini.

Nedvomno pomeni politični del programa korak naprej v primerjavi s programom levega centra, ki je s sodelovanjem PSI prvič vključil stališča do slovenskih vprašanj in konkretne obveznosti glede Slovencev na Tržaškem. Da se razumemo: tudi to je relativno, kajti gre tudi za občino, ki je bila doslej praktično v slovenskih rokah in si ni mogoče misliti bistvenega izboljšanja v tem oziru.

S strani predstavnikov KD je bilo ob glasovalnih izjavah slišati manj sramežljive trditve in delna zagotovila. Načelnik demokrščanske skupine v pokrajinskem svetu Maly je označil doseženi sporazum za «zgodovinskega» in je ugotovil, da pomeni uresničevanje načel enciklike «Pacem in terris» Janeza XXIII. ter zagotovil, da bo KD vsa ta načela postopno uresničevala.

Tudi svetovalci PSDI vidijo v tem sporazumu dobro pot za reševanje slovenskih zadev.

PSI je seveda svoja znana, in tudi dolžna stališča do naših vprašanj poudarila in potrdila obvezo, da se bo trajno zavzemala, da se program tudi uresniči.

Volilna formacija Slovenske skupnosti je seveda prikazala podobno stališče, dočim je bilo stališče KPI odločno negativno, kakor je bilo tudi pričakovati.

Iz programa povzemamo dve obveznosti do slovenske narodnostne skupnosti: *prva* zagotavlja ustanovitev komisij na ravni štirih političnih skupin, ki naj bi *«temeljito proučile najnujnejša vprašanja, ki zanimajo manjšino in nakazale najprimernejše rešitve, ki jih bodo nato podprle na ustreznih mestih»*, in *druga*, po kateri se stranke *«strinjajo, da morajo biti zaščitene narodnostne značilnosti naselij»*. Pokrajinski program vsebuje obvezo po takem osebju, ki bo zadovoljilo potrebe slovenskega prebivalstva, periodične sestanke z vsemi župani, objavo slovenskega prevoda periodičnega pokrajinskega vestnika.

Toliko je bilo dano v javnost. Če bi bilo to vse, ne bi moglo nikogar zadovoljiti. Iz zagotovil, ki smo jih dobili, obstajajo tudi druge obveznosti, ki pa baje še niso dokončno formulirane. Dokler tega ne bomo videli, presodili obsega obveznosti, ugotovili jasnosti formulacij in terminiranja posameznih ukrepov, ne bomo mogli izreči polne sodbe o programu. Slovenska javnost zato z nestrpnostjo pričakuje objavo vseh dokumentov in seveda še bolj rezultate teh dogovorov.

Dokončno sodbo bo, kot rečeno, mogoče izreči na osnovi rezultatov.

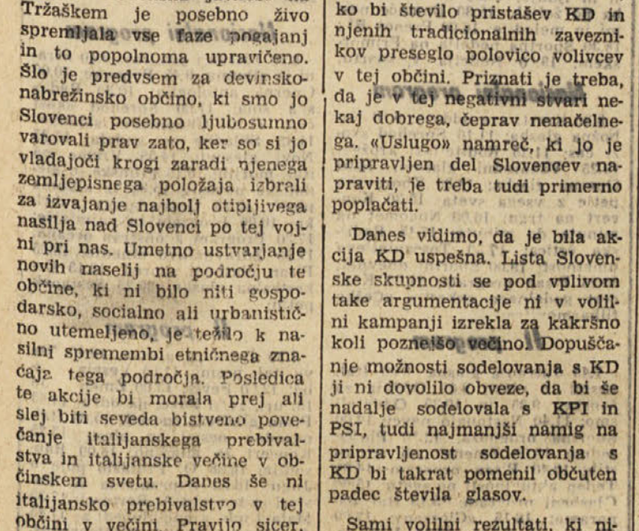

Nevezane države in OZN

Po nedoločnih napovedih v začetku januarja je ameriški predsednik Johnson prve dni februarja konkretneje obvestil javnost o pripravljenosti, da z ZSSR izmenja obisk na najvišji ravni. Ob tej priložnosti je tudi povedal, da bo morda v tem letu obiskal Sovjetsko zvezo.

V ZSSR so izjavo sprejeli na način, ki kaže, da je tudi na tej strani enako razpoloženje, čeprav lahko logično domnevamo, da je do takega nastopa pred javnostjo prišlo po običajnih pripravah, med katerimi so ugotovili skupni interes za nadaljevanje stikov in dvogovorov na najvišji ravni ki jih precej dolgo ni bilo. Po tem, kako pišejo redno dobro obveščeni zahodni listi in agencije, bi lahko sklepali, da bi utegnilo že konec te pomladi priti do prvih pogovanj med Washingtonom in Moskvo, to pa ustvarja vtis, da stvari hitreje dozorevajo, kot bi lahko sklepali po površinskih gibanjih. Opaziti je, da niti kriza, ki je omrtvičila XIX. zasedanje svetovne organizacije zaradi pretiravanja finančnega problema, ne vpliva na ta potek dogodkov. V tem bi morali videti dodatno potrdilo za gledišče, da so to krizo povzročili z namenom, da bi zadržali val sprememb, ki bi z zasedanjem generalne skupščine zajel svetovno organizacijo (njena prihodnost je prvenstveno odvisna od sposobnosti, da se prilagodi storjenim spremembam in da razširja pot novim gibanjem).

Stanje v splošnih odnosih med državami Vzhoda in Zahoda je bilo vrsto let vir poglavitnih nevarnosti za svetovni mir. Nihanja v teh odnosih v nekaj pretekli letih, odkar opažamo znamenja popuščanja, so v letu 1964 odstopila svoje mesto zastoju, ki ga je opaziti zlasti na področju razorožitve, to pa je na svetu izzvalo bojazen, da bi bila obnovljena hladna vojna. Ker dajeta ton gibanjem v odnosih med Vzhodom in Zahodom pretežno dve največji sili ZDA in ZSSR, je razumljivo, zakaj sprejemamo novice o obnovi stikov na najvišji ravni z največjim zanimanjem in s pričakovanjem, da bodo prispevali k ureditvi medsebojnih odnosov med tema silama in sprožili pozitivne učinke v širšem svetovnem obsegu. Najnovejši oboroženi napadi na Severni Vietnam, ki so odsev tendence, da bi na tem območju razširili vojno v času, ko se zboljšujejo splošni pogoji za politično rešitev — mečejo temno senco negotovosti na splošne namene ameriških ukrepov.

Zamisel francoskega predsednika, da naj bi v kratkem sklicali konferenco petih velikih sil oziroma petih stalnih članic varnostnega sveta (LR Kitajsko namesto Tajvana) — je po namenu pobudnikov neposredno povezana s sedanjo krizo v svetovni organizaciji in ne kaže, da bi bila ovira napovedanemu dogovoru med ZDA in ZSSR, pa tudi ne, da bi pomenila podvojitev njihove akcije. Naknadno pojasnilo francoske strani, da bi se lahko sestanek petih razen s predlaganimi problemi s področja svetovne organizacije ukvarjali tudi z vprašanji razorožitve, moramo razumeti tako, da bi se ob tej priložnosti dotaknili tudi nekaterih ključnih svetovnih problemov, od katerih so posamezne že načeli s samo predlagano sestavo konference petih.

Seveda je prezgodaj, da bi se že v sedanjem obdobju spuščali v napovedi ali, da bi si prizadevali podrobneje obravnavati smisel predlaganih ukrepov in zamisli oziroma da bi ugotavljali možnosti, povezave z njihovo uresničitvijo. Po drugi strani imajo in morajo imeti gibanja sploh ter važnejše spremembe v odnosih med velikimi silami posreden in neposreden vplив tudi na zadeve, ki se tičejo tretjih držav, kakor tudi na probleme, s katerimi je zakonito povezan interes širšega kroga držav in vse mednarodne skupnosti. To lahko te dni razberemo tudi iz komentarjev in reakcij, ki so jih po večini držav povzročile novice o novostih v odnosih med glavnimi silami Vzhoda in Zahoda ter novica o predlogu de Gaulla. Ta okoliščina pojasnjuje potrebo, da si moramo tudi v sedanjem obdobju in kljub vsem omejitvam prizadevati, da ugotovimo nekatere splošne vozicije, s katerih sodobna svetovna politika obravnava vse važnejše probleme in gibanja v svetu, v katerem deluje. Zavedati se namreč moramo, da je v sedanjem svetu, ki ga sestavlja nad 120 neodvisnih držav, visoka stopnja občutka odgovornosti sleherne države za poglavitne stvari sveta, med njima predvsem za stvari, ki zadevajo vojno in mir. Najvišji odsev tega občutka je vsekakor široko in vse širše gibanje nevezanih dežel, ki deluje kot samostojen mednarodni politični činitelj in to na podlagi programa z beograjske, ženevske in kairske konference, ta pa se po svoji strani omejuje na obdelavo poglavitnih načel ustanovne listine OZN v dobi akcije za njihovo uresničitev.

Tak izvor in tako tesna zveza oziroma istovetnost smotrov politike nevezanosti s smotri ustanovne listine ZN sami po sebi pojasnjuje, zakaj daje ta politika tako poudarjen pomen svetovni organizaciji in zakaj tako vztrajno uresničuje znane ukrepe za njeno okrepitev. Po dosedanji strukturi in po svojem sodelovanju je svetovna organizacija daleč od tega, da bi bila bodisi popoln instrument, bodisi, da bi lahko pričakovali, da bo tako popolnost dosegla, ko bo prišlo do še večje demokratizacije in popolne univerzalnosti. Vendar to ne pomeni, da bi lahko

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAKLJUČNA RESOLUCIJA CENTRALNEGA ODBORA PSI

Vodstvo PSI naj preveri možnost okrepitve politike levega centra

Sedanjo vlado je treba preosnovati z vključitvijo predstavnikov vseh sil, ki zagovarjajo to politiko - Zasedanje centralnega odbora PSDI

RIM, 13. — Zasedanje centralnega odbora PSI se je zaključilo danes ob 14 z odobritvijo resolucije večine, ki je prejela 50 glasov, medtem ko je resolucija manjšine prejela 29 glasov.

Resolucija večine se glasi: «Centralni odbor odobrava poročilo tajnika stranke in poveri vodstvu stranke mandat — v mejah, ki jih določa poročilo — da ugotovi možnost okrepitve politike levega centra, skladno z njenimi izvirnimi usmeritvami. Centralni odbor poudarja, da ta okrepitev mora biti zajamčena s prispevkom novih sil v vladi, s trdnim jamstvom glede politične volje in učinkovitosti, z možnostjo, da se s potrebno doslednostjo in energijo — z vrsto sprememb v usmeritvah, ki jih narekujeta stanje dežele in korist delavcev — lotimo rešitve sedanjih zaskrbljujočih gospodarskih težkoč in obsežne obveze načrtovanja in reform.»

Resolucija manjšine, ki nosi podpise Lombardija, Carrettonijeve, Codignole in Santija (Lombardijeva skupina) in Balzama, Veronesija in Verzellija (levica) pa poziva delegacijo PSI v vladi, naj poda ostavko, da bi stranka mogla ugotoviti možnost in načine okrepitve politike levega centra.

Na dopoldanskem zasedanju centralnega odbora PSI sta posegla v diskusijo minister Corona in Pertini, nato pa je govoril podpredsednik vlade Nenni. Corona je dejal v bistvu, da bi bilo nespametno povzročiti krizo vlade, preden se ugotovi, ali je moč tudi s preosnovo vlade doseči to, kar se hoče doseči s krizo; Pertini pa je soglašal s poročilom tajnika stranke, pripomnil pa je, da iz tega poročila izhaja kriza vlade kot logična posledica, nato pa je dejal: «Obsežna preosnova, da bi dali novo moč levemu centru, bi morala vključevati demokrstjansko levico v vladi in na ključnih pozicijah, pa tudi naše tovariše. Toda če bi s tem, da bi to zahtevali, kot bi morali zahtevati, dosledno z vašimi zatrjevanji, nastala kriza vlade, bi jo bili vi pripravljeni sprejeti, ali bi se umaknili, da bi preprečili najslabše? Ne bi hotel, da bi s stalno zaskrbljenostjo ali pretvezo, da se prepreči najslabše, končali tako, da bi spravili v najslabši položaj prav našo stranko».

Podpredsednik vlade Nenni je dejal med drugim, da povsem soglaša z zaskrbljenostjo in dvomi, ki so bili izraženi na sedanjem zasedanju centralnega odbora PSI, da pa ta zaskrbljenost in dvomi ne zadevajo splošne politike stranke, ki jo smatra za povsem pravilno in skladno z interesi delavcev, ampak možnost, da stranka mobilizira okrog sebe ustrezne sile, ker jo pri tem ovirajo močni negativni činitelji: gospodarska kriza, ki jo je levi center podedoval, ne pa povzročil, in ki zajema proizvodni sistem in delavsko zaposlenost; pomanjkljiva učinkovitost državnega aparata in njegova arhaična upravna struktura; nepopustljiva opozicija gospodarske desnice na tej strani in komunistov na drugi strani, pogosto na skupnem terenu, zatrdno ne skupnih interesov, ampak polemične napadalnosti; težkoče, ki so lastne koaliciji, zaradi notranjega in zunanjega vmešavanja, kar vpliva na vsakršno odločitev.

Nenni je nato omenil dva važna uspeha: izvolitev Saragata za predsednika republike in odobritev prvega petletnega gospodarskega načrta. Kakor že drugi govorniki, je tudi Nenni pripomnil, da zatrjevanje, da je petletni načrt nevtralen, ne pomeni nič, ker je v tem smislu nevtralna tudi ustava; važno je, kdo jo uveljavlja, to pa je v politiki vse. V vladi levega centra, ki pomeni sodelovanje med zmernimi in naprednimi silami, politika načrtovanja ni v rokah socialistov, tudi če imajo v rokah ministrstvo za načrtovanje; vendar pa dopušča socialistom, to je delu delavskega gibanja, da prenese svojo moč in zmožnost pobude, kontrole in spodbude iz parlamenta in neposredne sindikalne in politične akcije v vlado. Pet let zmernega vodstva gospodarskega načrtovanja bi morda zadoščalo, da bi iz tega napravili orodje tehnološkega in tehnokratskega napredka, toda ob ponižanju vloge delavstva, kar pomeni, da bi sedanjo krivico zamenjala neka druga krivica.

Končno je Nenni poudaril, da sedanje težkoče politike levega centra niso nobena novost, vsekakor pa niso nekaj takega, kar bi socialiste moglo presenetiti in prestrašiti: socialisti so to vedeli že vnaprej, ko so se odločili za novo politiko. Centralni odbor je dal prevelik pomen vprašanju preosnove ali krize; v resnici gre le za sledeče: «Če bi centralni odbor že prišel ali bo prišel do zaključka, da je treba smatrati levi center že za zaključeno izkušnjo in da je za stranko sedaj mera polna, tedaj bi bilo treba takoj povzročiti vladno krizo in pozvati parlament, naj jo reši brez nas; če pa je vprašanje v tem, da se smernice gospodarske politike vlade spremenijo in prilagodijo v zvezi s spremenjenim značajem konjunkturne krize, tedaj je kriza odveč. Kar je v tem primeru potrebno, je to, da štiri stranke obnovijo in podrobno precizirajo svojo obvezo, s tistimi spremembami v vladi, ki naj poudarijo novo fazo, hkrati pa postavijo novega zunanjega ministra, kar ni nepomembno vprašanje ali vprašanje redne rotacije.»

(Nadaljevanje na 2. strani)

DANES

V Rimu se je zaključilo zasedanje centralnega komiteja PSI, za katero je vladalo veliko zanimanje. Splošno diskusijo je zaključil Nenni, nakar je tajnik De Martino na kratko povzel bistvo diskusije in odgovoril raznim govornikom. Na zasedanju so nato odobrili s 50 glasovi proti 29 resolucijo, ki jo je predložila večina. Resolucija odobrava poročilo tajnika stranke De Martina ter pooblašča vodstvo, naj v okviru, ki ga določa to poročilo, «ugotovi možnost obnovitve politike levega centra v skladu z njenim prvotnim duhom in z njeno prvotno usmeritvijo». Resolucija pravi, da bo treba to obnovitev zagotoviti z dotokom novih sil v vlado, z zanesljivimi jamstvi o politični volji in učinkovitosti, da se s potrebno doslednostjo in odločnostjo začne reševanje sedanjih gospodarskih težav ter izvajanje programiranja in reforme. Resolucija manjšine, ki je dobila 29 glasov, pa je zahtevala, naj socialistična delegacija v vladi sprejme pobudo za krizo, s tem da poda ostavko, zato da se omogoči razčiščenje.

Danes se je začelo tudi zasedanje centralnega komiteja PSDI, na katerem je tajnik stranke Tanassi podal poročilo.

Kar se tiče mednarodnih dogodkov, so še vedno v ospredju dogodki v Vietnamu. Važen je poziv kamboškega predsednika Sihanuka de Gaullu, Mikojanu, Radakrišnanu in Ne Vinu, naj storijo nove korake pri ZDA in Veliki Britaniji, da brezpogojno in brez odlašanja sprejmejo sklicanje konference v Ženevi, da se reši mir. Sihanuk opozarja, da bo Kamboža napovedala vojno ZDA in Južnemu Vietnamu, če bodo ameriška ali južnovietnamska letala bombardirala kamboško ozemlje.

Veliko pozornost je vzbudila izredno ostra izjava pekinške vlade, v kateri je rečeno, da bo Kitajska pomagala vietnamskemu ljudstvu Indokine, če se bo nadaljeval ameriški napad. Poleg tega se nadaljujejo protiameriške demonstracije v raznih mestih na Zahodu in Vzhodu.

V prejšnjem tednu

V jugovzhodni Aziji so se zopet še bolj razplamteli plameni vojne, ki bi utegnila imeti zelo hude posledice za pomirjenje na svetu in za mir sploh. Ameriška letala so znova nekajkrat napadla ozemlje Severnega Vietnama z izgovorom, da gre za «povračilne» ukrepe, češ da hočejo s tem udariti po središčih, od koder prihaja pomoč južnovietnamski osvobodilni vojski. Pravi vzrok teh novih brutalnih napadov pa je v dejstvu, da začenjajo ZDA čutiti, da zgubljajo tla v Južnem Vietnamu in da se osvobodilno gibanje vedno bolj krepi. Saj so osvobodilne sile v zadnjem času zadale ameriškim silam zelo hude udarce ter razdejale več njihovih močno utrjenih postojank. Maocetung je v nekem intervjuju izjavil, da se južnovietnamsko osvobodilno gibanje krepi sproti, kakor ZDA pošiljajo tjakaj vojaška ojačenja. Vojaki, ki jih ameriški strokovnjaki izvežbajo, namreč v vedno večjem številu prehajajo na stran osvobodilnega gibanja z vsem modernim orožjem, tako da uporabljajo osvobodilne sile pri napadih na ameriška oporišča prav to ameriško orožje.

Poleg tega je treba ugotoviti, da so ZDA začele nove napade na Severni Vietnam prav v trenutku, ko je bil tam na obisku predsednik sovjetske vlade Kosigin. Ta obisk je vzbudil po vsem svetu veliko pozornost. Kosigin pa se je med potjo ustavil tudi v Pekingu in je imel dolg razgovor s tamkajšnjimi voditelji, nakar je odšel še v severnokorejsko prestolnico, kamor je bil uradno povabljen.

Glede obiska v Hanoju se slišijo najrazličnejša tolmačenja. Do sedaj je Hanoi namreč skušal ostati nekje v sredini in loviti ravnotežje med Pekingom in Moskvo, vendar pa se je le bolj nagibal k Pekingu.

Dejstvo, da je Kosigin, odkar je postal predsednik vlade, posvetil svoj prvi uradni obisk prav Aziji, tolmačijo kot sovjetsko željo, da Sovjetska zveza da bolj aktivno čutiti svojo prisotnost na tem delu sveta, ki je bil do sedaj v glavnem pod ameriškim in kitajskim vplivom. V nekaterih krogih vidijo v tem celo možnost izhodiščne točke za razvoj, ki bi pripeljal do morebitnih pogajanj za rešitev «vietnamskega vprašanja».

Uradno sporočilo o razgovorih Kosigina v Hanoju kaže, da misli Sovjetska zveza vsekakor bolj aktivno poseči v razvoj dogodkov na tem delu sveta. Obe vladi sta se sporazumeli o ukrepih za obrambo Severnega Vietnama in sta sklenili redno posvetovati se o zadevah, o katerih sta razpravljali. Posebno zanimiv je važeno na je tisti del sporočila, ki pravi: «Obe vladi sta potrdili, da je nujno potrebno okrepiti prizadevanja za svetovni mir, da je treba preprečiti nevarne načrte imperialistov in njihova napadalna dejanja. Braniti mir pomeni vsestransko krepiti socialistični sistem in podpirati z vsemi sredstvi razvoj narodnoosvobodilnega boja, zbirati miroljubne sile, boriti se za politiko sožitja in si prizadevati za to, da bi sporna mednarodna vprašanja reševali s pogajanji.»

Poudarjanje miroljubnega sožitja in potrebe sporazumnega reševanja sporov vsekakor kaže, da se je Severni Vietnam odločno nagnil na stran sovjetske politike in se oddaljil od kitajske koncepcije, in to prav v trenutku ameriškega brutalnega napada na njegovo ozemlje. Vse kaže, da se je Hanoj odločil za svoj korak, ker je spoznal, da lahko samo od Moskve dobi ne samo vojaško, temveč tudi politično podporo, ki bo utrdila njegov položaj pri morebitnih pogajanjih za izvajanje že sprejetih sklepov na ženevski konferenci o Indokini. Vedno bolj se slišijo zahteve, naj se ta konferenca znova skliče in naj se sporazumejo o nevtralizaciji celotnega ozemlja bivše francoske Indokine. Tudi tajnik OZN U Tant je pozval vse odgovorne, naj si prizadevajo, da se prepreči razširitev spopada, ki ga ameriški vojaški in drugi vojnohujskaški krogi zahtevajo. U Tant pravi, da OZN ne bi bila primerna za razgovore, ker so glavne zainteresirane države izven nje. Zato je treba nujno znova sklicati ženevsko konferenco. Tudi britanska vlada, ki sicer podpira stališče ZDA kot zaveznice, kaže precejšnjo zmernost in si prizadeva, da bi prepričala predsednika Johnsona o nujnosti novih razgovorov. V ta namen je predsednik vlade Wilson imel nekaj telefonskih razgovorov z Johnsonom. Jasno, da bo pot do morebitnih novih razgovorov težavna, kajti v ZDA še vedno vztrajajo pri svojem, t. j. da so pripravljeni začeti pogajanja šele tedaj, «ko bo komunizem ustavil svoj napad v Južnem Vietnamu». Kljub temu ameriškemu obrabljenemu dejstvu pa se sprožajo odločnih protestov in zahtev vseh miroljubnih sil in sprožajo poziva U Tanta ter prizadevanja britanske vlade le kaže možnost začetka razgovorov, zlasti sedaj, ko je v zadevo znova neposredno posegla Sovjetska zveza.

MNOŽIJO SE OBSODBE AMERIŠKEGA NAPADA NA SEVERNI VIETNAM

Sihanukov poziv štirim državnim poglavarjem naj posredujejo, da se skliče nova konferenca

Kambodža bo napovedala vojno ZDA in Južnemu Vietnamu, če bo njeno ozemlje bombardirano - Ostra protiameriška izjava kitajske vlade - Izjava angleškega zunanjega ministra in Thompsonovi razgovori v Moskvi

PNOM PENH, 13. — Kamboški predsednik Norodom Sihanuk je poslal francoskemu predsedniku de Gaullu, predsedniku prezidija vrhovnega sovjeta SZ Mikojanu, indijskemu predsedniku Radakrišnanu in burmanskemu predsedniku Ne Vinu poslanice, v katerih jih poziva, naj «storijo nove korake pri ZDA in Veliki Britaniji, da prepričajo voditelje teh držav, da sprejmejo brez odlašanja in brez poprejšnjih pogojev sklicanje konference v Ženevi, da se reši mir, ki ga dogodki v Vietnamu tako tragično ogrožajo».

Sihanuk izraža veliko zaskrbljenost spričo skrajno nevarnega razvoja položaja v Indokini in nadaljuje: «Vsi narodi Indokine morajo brez moči gledati na začetek raztegnitve južnovietnamske vojne zaradi neopravičljivega ameriškega bombardiranja, katerega je vedno bolj žrtev civilno prebivalstvo. Tako stanje, ki so ga nedvomno ustvarile ZDA, neizbežno vodi v širok spopad, morda tudi v svetovno vojno, toda kamboški, vietnamski in laoški narod iz dna srca želijo mir in odločeni so braniti svojo neodvisnost v okviru svojih sil, naj bodo mednarodne posledice kakršne koli.» Poslanica se zaključuje s prepričanjem, da «skupna akcija Francije in ostalih miroljubnih držav, ki so sodelovale pri ženevski konferenci leta 1954 in 1962, lahko še vedno prepreči neizbežno».

V razgovoru s časnikarji je Norodom Sihanuk izjavil, da se Kambodža ne bo obotavljala napovedati vojno ZDA in Južnemu Vietnamu, če bo njeno ozemlje podvrženo podobnim ameriškim napadom kakor ozemlje Severnega Vietnama. Poudaril je: «Če bi ZDA dopustile, da se podoben letalski napad, kakršen je bil proti Dong Hoiju v Severnem Vietnamu, izvede proti kakemu kamboškemu mestu, tudi če bi ga izvedlo južnovietnamsko letalstvo, se Kambodža ne bi omejila na obrambo s protiletalskimi topovi, kakor je storil Severni Vietnam, temveč bi takoj napovedala vojno ZDA in Južnemu Vietnamu.»

Izredno ostro izjavo je objavila danes pekinška vlada. V začetku govori o dosedanjih ameriških letalskih napadih na Severni Vietnam in nadaljuje: «Ameriška vlada skuša sedaj postopoma razteg niti napadalno vojno iz Južnega na Severni Vietnam. Zaradi tega grozi sedaj narodom Indokine in jugovzhodne Azije v celoti kriza vojaškega značaja. Vendar pa bi ameriška vlada grešila, če bi mislila, da je moč razbiti odpor vietnamskega ljudstva z bombardiranjem Vietnamske demokratične republike z določenim številom letal. Dokler se ne bo ameriški napadalec umaknil iz Južnega Vietnama, mu bo južnovietnamsko ljudstvo še dalje zadajalo udarce in ti bodo postajali vedno hujši in ZDA ne bodo v nobenem primeru ostale nekaznovane zaradi izzivalne vojne, ki so jo začele proti Vietnamski demokratični republiki.

Sedaj ko je voditelj ameriških banditov Lyndon Johnson osebno dvakrat ukazal svojim južnovietnamskim hlapcem, naj bombardirajo Vietnamsko demokratično republiko, je ta pridobila pravico sprejeti pobude in zadati s svoje strani udarce južnovietnamskim lutkam.»

Zatem pravi izjava, da je ameriška vlada z invazijo Južnega Vietnama prekršila ženevske sporazume, in nadaljuje: «Sedaj je ameriška vlada prekršila demarkacijsko črto med Severnim in Južnim Vietnamom. Ali morda res mislite, da ste pooblaščeni tako ravnati? Zanašate se na svojo pomorsko in letalsko moč trdeč, da tedaj, ko bo ta sila stopila v akcijo, se bo narodov polotil strah in bodo prosili mir. V tem pogledu ste utrpeli lekcijo med korejsko vojno. Ali hočete še eno v Indokini? Kitajska vlada je zdavnaj izjavila, da je kitajsko ljudstvo pripravljeno in ve, kaj mora storiti, da pomaga vietnamskemu ljudstvu in ljudstvu Indokine ter da odbije ameriške napadalce.

Kitajsko ljudstvo in kitajska vlada se obračata na vse narode, ki se upirajo ameriškemu imperializmu, in na vse narode socialističnega tabora, naj se združijo in sprejmejo vse mogoče in res učinkovite ukrepe, da pomagajo vietnamskemu ljudstvu in ljudstvu Indokine v njuni pravični borbi in da s tem povzročijo poraz ameriških imperialistov.»

Angleški zunanji minister Stewart je danes izjavil, da ne bo mogoča nobena konferenca o Vietnamu brez udeležbe ZDA. Pripomnil je, da ne bodo izgubili nobene priložnosti za zadovoljivo rešitev problema. «Z neke strani se je predlagalo, je pripomnil minister, naj Velika Britanija in Sovjetska zveza kot sopredsednici ženevske konference skličeta novo konferenco. Vendar pa je sovjetska vlada mnenja, da sopredsedstvo ženevske konference ne obstaja več, kar se tiče Vietnama. Če bodo menjali mnenje, bomo resno upoštevali možnost konference.»

Minister je dodal, da če bi prišlo do konference ali do pogajanj, bo moralo biti tudi gotovo, da je mogoč kak sporazum: «V veliko pomoč bi bilo, je pripomnil, če bi pomoč Vietkongu prenehala.» Kar se tiče podlage za morebitni sporazum, je Stewart dejal: «Vedeti moramo za stališče ameriške vlade in to je glavni razlog naših posvetovanj z njimi. Na vsak način se ne more sklicati konferenca brez Američanov.»

Medtem pa nadaljuje državni minister Foreign v Officeu George Thomson razgovore v Moskvi. V ponedeljek se bo sestal z zunanjim ministrom Gromikom. Čeprav je uradni razlog njegovega prihoda v Moskvo današnji podpis kulturnega sporazuma med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo, so politični opazovalci mnenja, da bo Thomson poizvedoval o sovjetskem stališču v zvezi s položajem v Vietnamu in o možnosti začetka plodnih razgovorov.

Britanska vlada je precej v zadregi tudi zaradi stališča, ki ga je zavzelo 52 laburističnih poslancev, med katerimi so tudi trije parlamentarni tajniki. Ti so poslali včeraj brzojavko trem demokratičnim članom v Kaliforniji, s katero pozivajo britansko vlado, naj skuša sklicati ženevsko konferenco, da se podpiše premirje v Vietnamu, ki naj pripelje do umika vseh tujih čet s tega področja. V brzojavki se poudarja, da s tem tolmačijo «soglasno željo britanskega ljudstva, naj bi v Vietnamu vladal mir».

Kljub vsem tem pozivom pa v Beli hiši še vedno molčijo ter se sklicujejo na vse dosedanje izjave, da so pripravljeni na razgovore šele tedaj, «ko bodo komunisti prenehali huškati na prevrat v Južnem Vietnamu». Bivši ameriški poslanik v Sajgonu Cabot Lodge je celo izjavil, da nasprotuje mednarodni konferenci o Vietnamu. Glede izjave kitajske vlade pa pravijo v Washingtonu, da gre predvsem za dogodek «v okviru živčne vojne» in da ni pričakovati kitajskih vojaških operacij. Pri tem upoštevljajo, da vlada že tri dni na fronti zatišje. Ne glede na vse to javno ponavljanje načelnih izjav so politični opazovalci mnenja, da se je začela živahna tajna diplomatska dejavnost, da bi našli izhod iz sedanjega položaja.

Agencija Tass poroča, da je predsednik sovjetske vlade Kosigin izjavil v severnokorejski prestolnici, da je bil med SZ in Severno Korejo dosežen sporazum, da se ustavi napad v Vietnamu.

Tudi danes poročajo o protiameriških demonstracijah v raznih mestih. V San Francisku je večje število ljudi demonstriralo pred zveznim uradom. Nekateri so nosili table z napisi: «Držite Adolfa Johnsona daleč od Azije», «Vojno proti revščini in ne proti Vietnamu». Demonstranti so na palači razobesili zastavo južnovietnamskega osvobodilnega gibanja.

Tudi v Djakarti so bile demonstracije pred ameriškim poslaništvom. Za ponedeljek je napovedana nova množična demonstracija proti ZDA.

Ostre demonstracije proti ZDA so bile danes pred ameriškim poslaništvom v Budimpešti. Demonstranti so razbili šipe na številnih oknih poslopja ter so strgali ameriški grb ob vhodu v poslopje in poškodovali več avtomobilov pred poslaništvom.

Italija

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nenni je nato poudaril, da v tem trenutku in ob sedanjem stanju gospodarstva, ko so potrebni nagli ukrepi vlade, bi PSI mogel povzročiti krizo vlade samo v primeru, da bi sklenil spremeniti svojo politiko; «če pa smo še vedno prepričani, da je politika levega centra edino veljavna, si ne moremo naprtiti te odgovornosti. Res je, da kriza vlade, ki jo danes odklaniamo, utegne postati jutri nujna; morda se utegne zgoditi, da bo nadaljevanje gospodarske krize povzročilo tako nerazumevanje med nami in delavskimi množicami, da bo naše sodelovanje v vladi postalo nemogoče, ker mi moremo sprejeti vse ali marsikaj, nikakor pa ne moremo prenesti stanja prikritih ali odkritih nasprotij z delavskimi množicami in s sindikalnimi organizacijami».

Nenni je zaključil: «Gre za bitko, ki jo je treba nadaljevati z vztrajnostjo in potrpežljivostjo. Gre za resnično bitko socialistične združitve, ki jo je treba pojmovati in uveljaviti ne s tajno diplomacijo, ampak na terenu s tem, da zanio interesiramo ne le socialiste ali socialdemokrate, temveč tudi komuniste in tudi katoličane z edinim koristnim sredstvom, ki nam je na razpolago, namreč s tem, da živo in krepko nasprotujemo koncepciji konfesionalne, monopolitske, dogmatske in hegemonske stranke in da skušamo vnesti v življenje stranke pristno demokratske navade in običaje in da ohranimo povezanost z naukom in tradicijo, ne da bi izključevali druge ideološke prispevke, usmerjajoč vse delavce v politični bitki za demokratično izvrševanje oblasti v družbi in drž avi».

Tudi Mariani in Brodolini, ki sta govorila pred Nennijem, sta soglašala s poročilom De Martina. Tajnik stranke je nato novzel na kratko elemente diskusije in poudaril med drugim, da stranka, ki ima odgovornosti v vladi, ne more kar tako povzročiti krize, ce ni prej poskusila vseh sredstev. Po drugi strani pa je kriza vlade nesmiselna, če je moč preveriti voljo koalicije tudi brez predhodne krize, ki bi bila v tem trenutku tudi izredno nevarna.

Po krajši seji vodstva PSDI, na kateri je Tanassi obrazložil glavne poteze svojega poročila, se je popoldne začelo zasedanje centralnega odbora PSDI. Tanassi je v svojem poročilu poudaril potrebo po trdnosti vladne koalicije, da bi mogli dosledno uresničiti vladni program. Pozval je KD in PSI, naj premostita medsebojna sumničenja, kajti «dokončen razkol med tema dvema strankama bi utegnil spraviti v nevarnost že sam obstoj demokracije v Italiji». Glede združitve socialistov je Tanassi dejal, da je možna le med socialisti in PSDI, medtem ko je v sedanjih razmerah ni moč razširiti tudi na PSIUP, ker bi to pomenilo «zamenjati politično perspektivo združitve socialistov, ki je aktualna in uresničljiva, z zgodovinsko perspektivo združitve vseh socialističnih, ki je daljna prihodnost».

OPOZORILO BRAZZAVILSKE VLADE

Nova zarota mednarodne finance za razdelitev obeh Kongov

Glavni organizator je Čombe s pomočjo Portugalcev ter nekaterih belgijskih in mednarodnih finančnih krogov

BRAZZAVILLE, 13. — Predsednik vlade bivšega francoskega Konga Pascal Lissouba je sinoči objavil po radiu izjavo, v kateri je sporočil, da se je proti brazzavilskemu Kongu organizirala zarota. Zadevne dokumente je izročil svojemu predstavniku, ki se bo udeležil konference državnih poglavarjev bivših držav brazzavilske skupine. Lissouba je izjavil, da so zarotniki imeli v načrtu popolno reorganizacijo obeh kongoških republik (brazzavilske in leopoldvilske), s tem da bi ju razdelili na več manjših republik in odvzeli suverenost brazzavilskemu Kongu. Med zunanjimi organizatorji zarote je Lissouba omenil «Portugalce, nekatere belgijske kroge, ki se bojijo napada iz bivšega francoskega Konga, in mednarodne finančne kroge, ki podpirajo operacijo in katerih glavni predstavnik je Čombe» «Hoče se predvsem, je izjavil Lissouba, zavrniti jez pri Inei v korist jezu v Kvilu, ki bi služil za obdelovanje katanške rude. Zato so tu vmešani tudi mednarodni finančni krogi, ki so prepričani, da bi mogli po svoji volji izkoriščati bogastvo Konga in v ta namen likvidirati sedanji režim v brazzavilskem Kongu tudi za ceno vojne. S predvideno cepitvijo naj bi eno republiko ponudili Lumumbovim pristašem, druga bi pripadala Kalondžiju, tretja bi bila po meri za Čombeja, s četrto pa bi poplačali nekatere usluge bivšega predsednika brazzavilskega Konga duhovnika Juluja. Zvezno predsedstvo pa bi dali neki izključno dekorativni osebnosti.

Lissouba je nato govoril o dejavnosti bivšega Julujevega tajnika Hazumeja in o dejavnosti Kalondžija, ki je sedaj minister za kmetijstvo v Čombejevi vladi, ter je dodal, da je hotel obvestiti kongoško javnost, zato da se «ne bo ničemur čudila, če bo v prihodnjih dneh priča dogodkom, katerih edini namen bo zavarovati neodvisnost bivšega francoskega Konga zaradi zarote, ki se kuje proti deželi».

Johna Kennedyja, med njimi pisalna miza, ki je napravljena iz ostankov britanske vojne ladje «Resolute», odlikovanja, model vojne ladje, kateri je med zadnjo vojno poveljeval Kennedy, knjige in drugi predmeti. B. B.

15. obletnica pogodbe med SZ in Kitajsko

MOSKVA, 13. — Danes praznujejo v Moskvi in Pekingu petnajsto obletnico podpisa pogodbe o prijateljstvu in vojaškem sodelovanju med obema državama. Ob tej priložnosti so predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Mikojan, predsednik vlade Kosigin in prvi tajnik CK KP SZ Brežnjev poslali kitajskim voditeljem brzojavko, v kateri poudarjajo, da je ta pogodba «branik proti imperialističnim napadalnim elementom, ki s svojimi izzivanji ogrožajo mir». Dalje je rečeno, da bo pogodba še dalje «važen činitelj za ustvaritev mirnih pogojev za zmago stvari socializma in komunizma ter bo družila naraščajoče sile miru, demokracije in socializma». Dalje pravi brzojavka, da je «v skupnem interesu še dalje razvijati prijatelstvo med obema partijama in med ljudstvom obeh držav ter postopoma odstraniti ostanke preteklosti».

Tudi kitajski voditelji so poslali ob tej priložnosti brzojavko sovjetskim voditeljem. Med drugim se v brzojavki poudarja potreba, da se Kitajska in Sovjetska zveza združita, zato da nudita «odločno podporo oboroženi borbi narodov Vietnama in Indokine proti ZDA». Brzojavka poudarja nujnost «enotnosti narodov Kitajske in SZ in drugih komunističnih držav, proti politiki imperialistične napadalnosti, ki jo vodijo na vsem svetu ZDA».

V Moskvi je član CK KP SZ Beščev govoril na slovesnosti, ki je bila na sedežu sindikatov. Poudaril — je prepričanje, da «bodo sedanje težave med Moskvo in Pekingom premagane».

Kennedyjeva razstava v Beogradu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 13. — *Ob navzočnosti zveznega tajnika za prosveto in kulturo Janeza Vipotnika, generalnega tajnika predsednika republike Bogdana Crnobrnje, namestnika državnega tajnika za zunanje zadeve Marka Nikezića, tajnika komisije za kulturne stike z inozemstvom Osmana Džikića, ameriškega veleposlanika v Beogradu Elbricka, bivšega posebnega pomočnika Johna Kennedyja in prijatelja njegove družine Powersa in številnih jugoslovanskih političnih in javnih delavcev so danes opoldne odprli v Beogradu razstavo, posvečeno bivšemu predsedniku ZDA Johnu Kennedyju in ustanovitvi biblioteke v Bostonu, ki bo nosila njegovo ime.*

Zvezni tajnik za informacije Vinko Vinterhalter je v otvoritvenem govoru poudaril, da spada razstava med tiste manifestacije, ki govore o uresničenju želje in naporov jugoslovanskih narodov, da z raznimi oblikami konstruktivnega sodelovanja prispevajo in poglabljajo odnose z drugimi državami. «John Kennedy, kateremu je posvečena ta razstava,» je poudaril Vinterhalter, «si je prav s takšnim konstruktivnim pristopom našim odnosom zagotovil velik ugled in spoštovanje jugoslovanskih narodov.»

Nato je prisotne pozdravil ameriški veleposlanik Elbrick, ki se je ponovno zahvalil jugoslovanskim narodom za izraze sožalja in žalovanje ob atentatu na predsednika Kennedyja. David Powers je nato seznanil prisotne s smotri bodoče biblioteke, ki bo pomemben spomenik posvečen spominu predsednika Kennedyja, v biblioteki bodo hranili dokumente o njegovem delu in življenju.

Na razstavi so prikazane mnoge fotografije in osebni predmeti

Turška vlada podala ostavko

ANKARA, 13. — Turška vlada, ki ji predseduje Ismet Inonu, se je znašla danes v parlamentu v manjšini. Opozicijske stranke so med glasovanjem o proračunu združeno glasovale proti vladi. Vlada je dobila 197 glasov, proti njej pa je glasovalo 225 poslancev, medtem ko sta se dva vzdržala.

Predsednik Gursul je sprejel ostavko in prosil Inonuja, naj vlada vodi tekoče posle v pričakovanju sestave nove vlade. Posvetovanja se bodo začela v ponedeljek. Opozicijske stranke, ki so danes skupno glasovale proti vladi, so: stranka pravice, stranka nove Turčije, kmečka stranka in narodna stranka.

Sestanek komisije za turizem med SFRJ in Italijo

RIM, 13. — Pri ministrstvu za turizem in predstave se je prvikrat sestala mešana italijansko-jugoslovanska komisija, ki je bila ustanovljena v okviru turističnega sporazuma, ki je bil sklenjen med obema državama 23. decembra 1963

Podtajnik Micara je pozdravil jugoslovansko delegacijo in poudaril važnost razvoja turističnega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo v okviru okrepitve prometa med evropskimi državami.

Načelnik jugoslovanske delegacije Novak je v svojem odgovoru ugotovil možnost razvoja turizma med obema državama. Začela se je nato diskusija o vprašanjih, ki so na dnevnem redu.

Nevezane države

(Nadaljevanje s 1. strani)

— kot morda ponekod mislijo ali tiho žele — spričo sedanjih odnosov na svetu našli nekaj, kar bi bilo podobno dejanski zamenjavi ali pa, da bi se svet mogel dolgo upirati preizkušnjam, ki jih doživlja — če ne bi bilo in če ne bi deloval, čeprav tudi nedokončan in nepopoln mednarodni instrument, kakršen so Združeni narodi. Od odgovorov in širših sestankov velikih sil, svet zato pričakuje razen ureditve medsebojnih odnosov in razčiščenja prece specifičnih vprašanj s področja njihove neposredne odgovornosti — tudi prispevek, ki bo pospešil ozdravitev, okrepitev in demokratizacijo svetovne organizacije ter njeno zavzemanje pri urejanju mednarodnih problemov, ki sodijo v okvir širše odgovornosti. Čeprav v tem ne bi smeli videti edine, pa moramo vsekakor videti eno izmed učinkovitih oblik s katero si lahko imenovane tretje države zagotove udeležbo pri delitvi splošnih mednarodnih odgovornosti, zlasti pa si zagotove svojo aktivno navzočnost, ko gre za zadeve ožjega nacionalnega ali posebnega pokrajinskega interesa v zvezi z njimi.

Spričo take funkcije svetovne organizacije je interes manjših in novih držav predvsem v tem, da se ta organizacija okrepi z demokratizacijo, ta interes pa je v sedanjih okoliščinah prav tak, kot je bil v letih akutne hladne vojne, ko je kot zanesljiv branik odvračal nevarnost vojne. To vlogo iz časa hladne vojne dopolnjuje svetovna organizacija v dobi popuščanja z vlogo organa, po katerem naj bi narodi sveta vplivali na dogodke in si zagotovili svojo navzočnost pri širokih akcijah mednarodnih pogajanj in reševanj, ne glede na krog in raven, na kateri te akcije potekajo.

Iz zamisli francoskega predsednika, ki sicer v tem oziru ni izjema, se zrcali malce zastareli način gledanja na mesto in vlogo velikih sil v sedanjem svetu, kar bi si lahko pojasnili z njegovim znanim omalovaževanjem svetovne organizacije. Po drugi strani pa kaže, da misli predvsem na razvrščanje in prevrščanje velikih sil in da vidi izhod iz sedanjega položaja na svetu v tem, da bi sedanje koalicije zamenjali z drugačnimi, takimi, ki bi se formirale na drugih osnovah, ne pa na takih, na kakršnih slone današnje koalicije.

Da so na svetu take tendence, ni nobenega dvoma. Toda jasno je tudi to, da bi gibanje v tej smeri pomenilo samo nadaljevanje trenj med velikimi silami in skupinami sil, kakor tudi ustvaritev fronte hladne vojne na drugih področjih. Spričo take zavesti si nevezani in vsi drugi zagovorniki koeksistence prizadevajo doseči prevrstitev sil, ki bi v znamenju splošnega zbiranja osamila in uničila žarišča vojne ter pravico močnejšega v odnosih med narodi.

ŠPORT ŠPORT

HITROSTNO DRSANJE

OSLO, 13. — Danes se je začelo mosko svetovno prvenstvo v hitrostnem drsanju. Na 500 m dolgi progi je zmagal Japonec Suzuki pred Norvežanom Thomassenom in sovjetskima predstavnikoma Kaplanom in Anconom. Bolj zanimivo je bilo na 5.000 m dolgi progi, kjer je Sved Jonny Nilsson osvojil naslov in obenem izboljšal s časom 7'33"2 svetovni rekord. Za Nilssonom so se uvrstili Norvežan Fred A. Maier, Rus Edvard Matuševič, Holandec Kees Verkerk itd. Italijan Renato Riva, ki je bil enajsti, je s časom 7'47"8 izboljšal italijanski rekord.

Po tekmah na 500 in 5000 m je lestvica naslednja:

1. Ancon (SZ) 87,660 točke
2. Launonen (Fin.) 87,770
3. Nilsson (Sved.) in Thomassen (Norv.) 88,020
5. Schenk (Hol.) 88,040

Italijan Riva je z 89,880 točke štirinajsti.

UMETNO DRSANJE

MOSKVA, 13. — V tekmovanju za evropski naslov v umetnem drsanju je med posameznicami po vseh šestih obveznih likih v vodstvu Avstrijka Regina Heitzer. Za njo so Stapleford in Peach (obe Anglija), Hassler (Francija), Sengstschmidt (Avstrija) itd. Italijanka Sandra Brugnera je dvanajsta.

SMUČANJE

HAUTE NENDAZ, 13. — Nemec Walter Demel je danes zmagal v smučarskem teku na 15 km, ki je bil v okviru tekmovanja alpskih držav za pokal Kurikkala. Izid tekmovanja je naslednji:

1. Walter Demel (Nem.) 52'40"6
2. Franco Nones (It.) 52'59"3
3. Gianfranco Stella (It.) 53'29"3
4. Giulio De Florian (It.) 53'39"8
5. Franco Manfroi (It.) 53'40"2
6. Livio Stuffer (It.) 53'56"
7. Giuseppe Steiner (It.) 54'28"6
8. Čilik (CSSR) 55'02"
9. Kaelin (Sv.) 55'17"
10. Buhl (Nem.) 55'24"

itd.

* * *

MURAU, 13. — Zahodna Nemčija je danes zabeležila v tekmovanju v nordijskih smučarskih disciplinah za pokal Berauer izreden uspeh: bivši olimpijski prvak George Thoma je z lahkoto zmagal v kombinaciji pred Cehom Krausom in je s tem v največji meri pripomogel, da je Nemčija praznovala tudi ekipno zmago. Tudi drugo mesto je pripadlo Nemčiji, tretja je bila Avstrija, Italija pa četrta. Italijan Mario Bacher je zmagal v teku na 15 km za seniorje.

RADIO VELEVIZIJA

NEDELJA 14. FEBRUARJA

Radio Trst A

8.00 Koledar; 8.30 Poslušali boste...; 9.00 Kmetiška oddaja; 9.30 Cvetlice v slov. pesmi; 10.00 Maša; 11.00 Godalni orkestri; 11.15 «Winnetou», roman, ki ga je napisal Karl May; 12.00 Nabožne pesmi; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Karakteristični ansambli; 15.00 Nat King Cole; 15.15 Romano Mussolini igra na klavir; 15.30 «Človeško življenje», radijska drama; 16.10 Gershwinove simf. skladbe; 17.10 Orkester Ambrose; 17.30 Plesna čajanka; 18.30 Kino, včeraj in danes; 19.00 Italijanski kvartet; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Operetna glasba; 20.00 Šport; 20.30 Kuret: «Pratika za drugo polovico februarja»; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Haydn: Simfonija št. 96;

Trst

9.30 Kmetiška oddaja; 12.15 Danes na športnih igriščih; 14.00 «El campanone».

Koper

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 9.05 Mladi pred mikrofonom; 9.20 Zabavni zvoki; 9.45 Zbor iz Ajdovščine; 10.00 Prenos RL; 10.30 Operne arije; 11.00 Tribuna mladih; 11.15 Glasbeni koktajl; 11.50 in 12.55 Glasba po željah; 13.35 Tedenski zunanjepolitični pregled; 13.30 Sosedni kraji in ljudje; 14.00 in 14.45 Glasba po željah; 15.30 Domače pesmi in melodije; 16.00 Prenos RL; 18.30 Športna nedelja na Primorskem; 19.00 Nedelja v športu;

Nacionalni program

8.30 Kmetiška oddaja; 9.10 Nabožna glasba; 11.10 Sprehod skozi čas; 11.25 Roditeljski krožek; 13.25 Vzporedni glasovi; 14.00 Operna glasba; 14.30 Zborovsko petje z vsega sveta; 15.30 Koncert na trgu; 16.00 Nogomet od minute do minute; 17.15 Radijska črtica; 17.30 Toscanini-eva umetnost; 19.00 Športni dnevnik; 20.25 Pisan program; 21.20 Koncert godalnega orkestra «Češka filharmonija».

II. program

7.45 Jutranja glasba; 8.40 Ital. pesmi in plesi; 9.00 Oddaja za ženske; 9.35 in 10.35 Oddajali smo; 11.40 Nastopajo pevci; 12.00 Športna prognoza; 12.10 Plošče tedna; 13.00 Zmenek ob trinajstih; 13.40 Pisan program; 14.30 Teden aktualnosti po svetu; 15.00 Glasbeni program; 15.45 Ital. panorama; 16.15 «Claesons»; 17.00 Glasba in šport; 18.35 Vaši izbranci; 20.00 Kako je nastal Faust; 21.00 Športna nedelja;

III. program

16.30 Stare orgle v Evropi; 17.00 Jean Anouilh: «Leocardia», komedija v 5 slikah; 19.00 Paganinijeve variacije in Clementijeve etiude za orkester; 19.15 Ruska kultura; 19.30 Na programu Schubert, Prokofjev in Stravinski; 20.30 Pevija revija; 20.40 Cimarosa: Koncert za oboo in godala; Mozart: Koncert — rondo; 21.20 Charles Gounod: «Le medecin malgre lui».

Slovenija

8.00 Mladinska igra; 8.40 Skladbe za mladino; 9.05 Naši poslušalci čestitajo; 10.00 Za pomnite, tovariši...; 10.25 Pesmi borbe in dela; 10.40 Koncert lahke glasbe; 11.40 Nedeljska reportaža; 12.05 Naši poslušalci čestitajo; 13.30 Za naše vas; 13.50 Na kmečki mizi; 14.00 «Danes popoldne»; 18.00 Humoreska tedna: J. Hašek: Čudovit dogodek; 17.05 Mahlerjev operni koncert; 17.30 Radijska igra; 18.17 Melodije iz filmov; 18.30 Basist P. Robeson in altistka M. Anderson; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Za ljubitelje zabavne glasbe; 21.30 Dve partituri Alojza Srebotnjaka; 22.10 Plesna glasba; 23.05 Taševič: Pet preludijev; Marič: Sonata za violino in klavir; Stojanović: Godalni trio st. 2.

Ital. televizija

10.15 Kmetijska oddaja; 11.00 Nabožna oddaja; 14.45 Svetovno prvenstvo v cikloksrosu; 17.00 Program za najmlajše; 18.00 Slikanice; 18.10 Lov na begunca; 19.00 Dnevnik; 19.10 Registriran športni dogodek; 20.00 Sportne vesti in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Simenon: «Za življenje gre» — III. nad.; 22.30 Tedenski pregled umetnosti in slovstva; 23.00 Sportna nedelja in dnevnik.

II. KANAL

18.00 A Sergejevič Hribojedov: «Che disgrazia l'ingegno»; 21.00 Dnevnik; 21.15 Sportne vesti in evropsko prvenstvo v umetnem drsanju na ledu (prenos iz Moskve); 22.15 Glasbeni program.

PONEDELJEK 15. FEBRUARJA

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Šopek slovenskih; 11.45 Florentinski motivi; 12.15 Kuret: «Pratika za drugo polovico februarja»; 12.45 Za vsakogar nekaj; 13.30 Melodije; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Lepo pisanje; 17.35 Pesem in ples; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Basist Ettore Geri, pri klavirju P. Tamanini-Dačeva; 18.45 Trobentač Bunny Berigan; 19.00 «Zadovoljni Kranjci»; 19.15 Plošče za vas; 18. quiz oddaja; 19.45 Solisti lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.35 H. W. Henze: Samota ceste, opera v sedmih slikah; 22.20 V ritmu twista;

Trst

12.00 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Orkester p.v. Carla Pacchiorija; 13.30 Prijatelj cvetja; 14.00 Tržaški jazzovski krožek.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Operna panorama; 15.00 Dalmatinske popevke; 15.15 Mali ansambli; 15.40 Iz našega športnega življenja; 15.50 Ansambel Impallomeni; 16.00 Športni ponedeljek; 16.10 Nove plošče; 16.35 Skladbe za harfo; 17.00 Jugoslavija po svetu; 17.10 Prisluhnimo jim skupaj; 17.40 Zbor RTV Beograd; 18.00 Prenos RL; 19.00 Orkester Roberta Delgada; 19.30 Prenos RL; 22.15 Melodije z ansamblom Carisi;

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.00

ROBERT TURNER

Ubijalci umirajo mladi

Lennox se je vrgel na ozko železno posteljo in razprostrl roke, v ustih je držal cigareto, iz katere se je vil v zrak navpičen trak dima. Okno male hotelske sobe je bilo odprto in skozenj je udarjal cestni hrup: topotanje konj, škripanje voz, preklinjanje voznikov in razglašeni akordi klavirja.

Lennox je bil koščen, rdečelas dolgin, trenutno v samih spodnjicah. Na koničastem obrazu, ki ga je bila sama brada, nos in čelne kosti, se mu je v siju oljenke svetil znoj. V neenakomerni svetlobi je bil videti mnogo starejši kakor enaindvajset let.

Na stolu poleg postelje so bila njegova oblačila, pas z naboji in pištola s koščenim, izglajenim držajem. Na mizi je stala pol prazna steklenica whiskyja Mountain Echo.

Smešno, je pomislil, da ga še ne čutim. Po navadi se ga je nalezel kot goba. Smešno, da ni bil živčen, da ga ni bilo strah, da sploh ni občutil ničesar. Vedno je imel take in podobne občutke, ki bi to pot morali biti še močnejši, saj je bil v Gold Cityju in Rudy Wilkes ni daleč. Kmalu se bosta srečala.

Vzel je nedogorelo cigareto iz

ust in jo spustil na tla, kjer se je smodila in napravila nov ožgan madež poleg množice starih. Sedel je v postelji, segel po steklenici, a je ni nesel k ustom, ampak si je nalil v dlan nekaj whiskyja in si pričel masirati zatečeni ugriz stenice. Peklo ga je, a srbež je popustil.

Skozi okno je prifrfotal molj in se pridružil jati žuželk, ki so se podile okoli vročega steklenega valja oljenke. Molj ni bil dolgo v družbi. Zašel je v vročino vrh svetilke in padel na tla.

— Prekleti bedak! — se je razburil Lennox. — Lahko bi bil previdnejši! — Potem se je spomnil, da mu je morda namignil, naj bo on previdnejši in naj se ne loteva Rudyja Wilkesa. Morda mu je bila stara Zanda povedala resnico.

Spomnil se je tistega popoldneva v mračni, mali sobici v Barbary Coastu. Zanda, starka zgubanega obraza kostanjeve barve, je govorila: — To je usoda. — Njena suha ramena so se zgnila pod umazanim šalom. — Proti njej ne moremo ničesar... —

Pozneje je Lennox obžaloval, da je sploh šel k Zandi. Julija si je bila ogledala njegovo dlan in ugotovila, da ima precej nenavadne črte in naj gre k vedeževalki. Smejal se je, a Julija mu je zagotavljala, kako čudovita je Zanda. Mnoge njene napovedi so se uresničile, med njimi tudi smrt mladega dekleta, ki je bila ubita med streljanjem v soboto ponoči.

— Napovedala ti bo dobro in slabo, — je dejala Julija. — Če bo na tvoji dlani videla kaj slabega, te bo opozorila.

Smejal se je, a pozneje, se je odločil, da pojde. Bila je stara babnica z očmi kot črni gumbi, z visoko počesanimi črnimi lasmi. Čepela je v zakajeni sobi, v kateri se je težek vonj po kadilu boril z ostalimi smradi.

Lennox se je nerodno primajal v sobo, počutil se je kot tat, ni vedel, kam bi del roki, starka pa je spregovorila z glasom, podobnim prasketanju starega pergamenta: — Le noter, dragec! Nisi prvi moški, ki me je obiskal. Presenečen bi bil, ko bi vedel, kdo vse je že bil tu. Sedi, dragec. Zanda ti bo povedala, kaj te čaka v življenju, morda ti celo pove, kdaj boš umrl.

Sedel je v majav stol in si najprej obrisal dlani ob zadnjo plat, potem jih je pomolil starki. Ta je tlesknila z jezikom od dlesni: — Na dan z denarjem, sinko, tudi stara ženska mora živeti. —

Privlekel je iz žepa srebrnik in ga položil na uvelo dlan. Starka je obrnila njegovo dlan proti rumenemu siju sveče, ki je bila edina razsvetljava v prostoru. Dolgo je zrla vanjo, nato je spregovorila: — Tako malo, tako malo ti lahko povem. — Žalostno je zmajala z glavo. — Vse se je že zgodilo. Bodočnosti ti ne morem povedati. Ti nimaš bodočnosti.

Potegnil je roko k sebi, kot da se je opekel pri sveči. — Kaj hočeš reči s tem?

Skomignila je in se poglobila v drugo dlan. — Črta življenja je kratka. Zanda pove vse, kar vidi. Ona ni prevarant, dragec. Črta življenja ne sega niti do tridesetega leta. Umrl boš, kakor si živel — nasilno. In to kmalu. Na koncu črte življenja je črka, podobna W. Poznaš koga...

Izmaknil je še drugo roko in vstal. Usta so se mu skrivila kakor v bolečini, ko je spregovoril: — Starka! — Pljunil je prednjo. — Bedasta stara vešča! — Umaknil je roki za hrbet, kakor da ju hoče skriti.

Spet je zaslišal njen praskajoči glas: — Rodimo se in umrjemo. Vse je zapisano na dlaneh. To je usoda, proti njej se ne smemo boriti!

Lennox se je umaknil k vratom. — Misliš, da kaj dam na tvoje traparije? Prihrani jih za dekleta in za madam Hatpin! — Odprl je vrata in stopil ven, tresk zapirajočih se vrat je zadušil suhi Zandin krohot.

Pozneje v krčmi si je Lennox ogledoval dlan in res lahko videl nekaj črki W podobnega, če je roko pravilno obrnil. Ko mu je bila stara to povedala, se je nehote domislil Rudyja Wilkesa, ker je bil neworleanški kvartopirec edini, ki se ga je bal. Videl ga je ubijati in nagonsko je videl, da ga edini Wilkes lahko prehiti pri potegu.

Lennox se je vedno ogibal Rudyja Wilkesa. Če je prišel v mesto, kjer je bil na delu Wilkes, jo je takoj popihal. To je bilo bolj spoštovanje kakor strah. Lennox je bil zavrnil velike ponudbe, naj skuša ubiti Wilkesa. Revolveraš tvega marsikaj za denar, a le tedaj, če ima več kot polovico verjetnosti za uspeh. V večini primerov je bilo tako. Pri Rudyju Wilkesu pa bi bili upi v najboljšem primeru za oba enaki. Ne bi se izplačalo tvegati.

Ko je bila stara Zanda prišla na dan s svojo napovedjo, je bilo povsem prirodno, da je pomislil na Wilkesa. Črka, ki je presekala njegovo življenjsko pot, je bila po mnenju starke podobna črki W. Wilkes bi ga v resnici utegnil ubiti.

Vso noč ga je morila ta misel, a novo jutro je prepodilo Zandine nesmisle iz njegove glave. Slučajnost in praznoverje! Babje čenče, namenjene lahkovernim deklinam in tepcem, ki pri njem ne vžgejo!

Lennox je zavihtel noge s postelje in odložil steklenico z wiskyjem. Drgnil je dlan ob dlan, kot da hoče odstraniti najrahlejše sledove Zandine napovedi. Dopovedoval si je, da je bil neumen, da se je prejšnjega večera zagovoril. Bil je pijan, širokoustil se je in njegovo hvalisanje je pomagalo lastniku lokala, da ga je pridobil za svoj načrt. Niti ni vedel, za koga gre, žganje in visoka vsota sta mu zameglila razum, zato je sprejel. Potem mu je povedal, da mora ubiti kvartopirca Wilkesa, ki je počasi upropaščal njegovo igralnico. Sedaj je bilo prepozno za umik. To je bilo vse in Lennox mora iz te situacije izvleči čim večjo korist. Rudy Wilkes je bil le človek, ni bil nepremagljiv. Morda ga je celo podcenjeval. Morda bo to njegova najlažja naloga...

Z denarjem, ki bi ga prejel za ta uboj, bi Lennox lahko opustil ta posel. Morda je imela Zanda deloma prav. Če bi še naprej počenjal isto, bi res umrl mlad. To ni bila neumna misel. Za take naloge je res postal prestar. Z nagrado si bo kupil majhno zemljišče in se naselil. Biti mora le dovolj previden in čim hitreje potegniti.

Vstal je s postelje, visok, širokih ramen, pobral s stola še vedno prepotene in pomečkane hlače in zlezel vanje, nato si je oblekel svetlo modro srajco, stopil k razbitemu, od muh zapackanemu ogledalu, si zapel gumbe in se zazrl sam vase. Čas je, da se lotim posla, je pomislil. Če ne bi bil Wilkes, bi bil kdo drug. Saj tu ni nobene razlike. Od zadnjega posla je poteklo več časa kakor običajno. Vedno je malo čakal, a toliko nikdar.

Zazrl se je v svoj lastni pogled, ki ga je pomiril. S prsti si je počesal rdečkaste lase, šel nazaj k postelji in sedel na rob. Stlačil je noge v škornje, debelo zamazane z blatom, nič se mu ni mudilo. Kot da odhaja na ponočno popivanje, kot da ne gre ubijat. V ozadju njegovih misli si je očital, da stvari ne bi smel jemati tako lahko.

Zunaj na cesti je počilo, strel je preglasil trušč z ulice. Lennox se je zdrznil in skoraj padel s postelje. Zgrabil je železne palice na vznožju postelje, prsti z debelimi členki kot da so primrznili na železo. Glavo je tako divje zasukal proti oknu, da ga je v vratu zaskelelo. Srce mu je hotelo preskočiti rebra, v želodcu je začutil slabost. Nato je zaslišal glasno vpitje in pijansko petje in takoj vedel, da je neka pijandura iz objestnosti streljala v zrak. Počasi, globoko je zadihal in izpustil železne palice. Nekaj časa je komaj stal na nogah, tako so se mu tresla kolena.

Obrisal si je vlažne dlani ob sprednji del srajce, v njem se je spet prebudil stari občutek in ga popolnoma prevzel, prejšnji panični strah se je umaknil živčni napetosti, ki ne bo popustila, dokler stvar ne bo opravljena. Spričo znanega mu občutka se je počutil mnogo bolje. Stopil je do stola, pobral pas za pištolo in si ga pripasal, upihnil je luč in zapustil sobo.

Glavna cesta je bila polna ljudi in močno razsvetljena. M mo njega je grmel voz rude. Lennox se je prerival med rudarji in si utiral pot med na pol pijano drhaljo, ki je polnila cesto, dokler ni prišel do velike pivnice, iz katere so svetile v noč petrolejke. Za trenutek je počakal in zrahljal pištolo v toku. Zajel je sapo in razširil svoja pobita ramena. Za njim je prišla gručа smejočih se rudarjev in prepustil se jim je, da so ga zrinili skozi velika vrata v krčmo.

Prostor je bil osvetljen z že rabljenimi lestenci, ki so poznali tudi boljše čase. Vzdolž celega prostora se je vlekla točilna miza, ob njej pa gosta gruča moških, kakor da stojijo v vrsti po trije. Na desni strani so bile zasedene igralne mize. Lennox je videl tudi Wilkesa, zatopljenega v poker, ter si jel ogledovati može okoli njega. Niso bili videti sumljivi. Pogled mu je zdrsnil preko sosednjih miz navzgor na balkon, ki je tekel v zadnjem delu nad pivnico. Studiral je množico ob točilni mizi, a ni našel tistega, ki ga je iskal. Wilkes je včasih imel najetega revolveraša, kadar je igral na nevarnih mestih in se bal strela v hrbet, ker je imel dovolj sovražnikov. To je bil zavaljen, prekanjen ubijalec zamaščenega obraza in tankih brčic. Lennox se ni mogel domisliti njegovega imena, zvenelo je kot Hunter ali Tanner. Toda spoznal bi ga na prvi pogled.

Zadovoljen, da je našel Wilkesa samega, se je Lennox zrinil med zgnetenimi možmi in dekleti, ki so pili in se smejali. Nekaj se jih je zazijalo v visoko raslega, slokega moža v umazanih škornjih

(Nadaljevanje na 8. strani)

Akademski kipar Jakob Savinšek je umrl avgusta 1961, ko še ni dočakal niti štirideset let (rojen februarja 1922). Kljub razmeroma kratkemu življenju je zapustil mnoga in velika dela, ki bodo pričala o njegovi umetnosti. V raznih krajih Slovenije stoje spomeniki, ki jih je on ustvaril.

Na sliki: Slepi deček, 1949, beli marmor

ANTON SLODNJAK

Neiztrohnjeno srce

Roman, ki je ob svojem prvem izidu zbudil mnogo polemik, je sedaj doživel svojo tretjo izdajo

Ko je leta 1938 izšel roman Antona Slodnjaka «Neiztrohnjeno srce», je izid tega dela sorazmeroma močno razvnel slovensko kulturno javnost. Prišlo je do ostrih polemik in razburjanj, kar pa ni bilo pravzaprav nič novega. Ime Prešerna je že od nekdaj razburjalo slovenske duhove. In verjetno jih še bo. Tako je bilo že za časa pesnikovega življenja. Potem ob začetku stoletja, ko so v Ljubljani postavljali Prešernov spomenik. Potem ob izidu romana o njem. Po osvoboditvi se spomnimo debat okoli postavitve spomenika v Kranju. In tako naprej. Izid Slodnjakovega romana o Prešernu pa je v slovenski javnosti vsekakor imel znaten odmev. Po molku je kritika roman najprej ironizirala in nato predvsem grajala. V Ljubljanskem Zvonu je Juš Kozak napisal, da se roman mučno bere; da je delo slabo napisano, zmes rokokojskega patosa, mistike, naturalizma, simbolizma in da je škoda, da si slovenski literarni zgodovinar tako kvari ugled. Odgovoril mu je Alfonz Gspan, ki je poudaril, da se je Slodnjak lotil dela kot pisatelj in ne kot znanstvenik, sicer ne bi šel pisat romana. Sicer pa pravi: «Prešern je vendarle živ lik. Vidimo ga, kako se mu oblikuje duševnost, kako niha med realnostjo in hrepenenjem, kako se v njem gneto pesniška doživetja in hočejo utelešena na dan, kako išče sprave s sovražno srečo in se ji postavlja v bran.» Kako velik pomen je imel izid romana kaže dejstvo, da sta na primer v reviji Dejanje izšli kar dve kritiki Medtem ko je prvi kritik (Lino Legiša) delo v celoti odklonil, ga je drugi (France Vodnik) pohvalil. Prvi je v kritiki zapisal, da je delo polno neke napetosti, da je nagnjenje k napetosti in nezadržanosti značilno ne samo za patetičnega diletanta, ampak ima svoje korenine v ekspresionizmu, iz katerega je pisatelj izšel». Najbolj pa kritika moti, «kako naivno, zmedeno in za pesnika že ponižujoče prikazuje pisatelj njegovo ustvarjanje». Res pa je kritik pripomnil, da bo dokončno sodbo o romanu izrekel čas. France Vodnik je nasprotno poudaril privlačnost kot veliko odliko romana, nadalje, da roman ni delo hladnega razuma, ampak ga preveva žanos. Dopušča pa ugovore s stališča znanosti, ker zgodovinske netočnosti niso merilo umetniške vrednosti. Seveda so roman ocenjevali še drugi. Vsekakor pa je bil izid biografskega romana o Prešernu, kmalu po izidu prvega romana Ilke Vaštetove na isto temo, za slovensko književnost nekaj posebnega. Posebno še, ker je bil tako v svetu, zlasti pa še pri nas, biografski roman šele na začetku svoje zmagoslavne poti.

Zato pa je bil Slodnjakov roman «Neiztrohnjeno srce» po osvoboditvi toplo sprejet s soglasnim odobravanjem. Ocenjevalka v Naši ženi je napisala, da Slodnjaku ni šlo zato, «da bi napisal z domišljijo spleteno, notranje napeto in po vseh pravilih grajeno povest, pač pa da bi pred nami oživil Prešerna v njegovi veličini in vseh drobnih šibkosti, da bi ga bolje spoznali in bolje razumeli njegovo človeško in umetniško pot. In da bi ga bolj cenili in bolj ljubili, zakaj podoba tega Prešerna, na katerem ni nič izmišljenega, temveč je vse prežeto z dokumenti, je nenavadno «pretresljiva». Božidar Borko je v svoji kritiki poudaril, da sloni «Neiztrohnjeno srce» na čvrstih temeljih prešernoslovskih rezultatov, čeprav je znaten pisateljev fantazijski delež, s katerim je izpopolnil mujne vrzeli med dognanimi podatki. Borko označuje delo kot «prikupen in pomemben roman, drugi poskus po poljudnejšem in umetniško manj dognanem romanu Ilke Vaštetove». Obširno oceno je Slodnjakovemu romanu posvetil tudi Mitja Mejak, ki je poudaril, da je Slodnjak obogatil prešernoslovje z vrsto novih dognanj, obenem pa napisal še roman. Ta je napisan s tolikšno ljubeznijo in navdušenjem za Prešerna, da se bralec ne more upreti njegovi sugestivni moči. Prešernova podoba, portreti njegovih sodobnikov, prijateljev in sovražnikov, obrisi dobe, vse to bo bralca prestavilo v avtentično Prešernovo okolje. Nekateri prizori so celo izredno močni. Tako je Prešernov roman po mnenju tega kritika v resnici zgleden primer za nazorno, z ljubeznijo in srcem napisano literarno delo.

Kakšen uspeh je pri današnjih bralcih dosegel roman o Prešernu pa je najlepši dokaz veliko zanimanje zanj. Ko je leta 1956 izšla ponovna, nekoliko predelana izdaja tega romana pri Mladinski knjigi, bi Lipa v Kopru, je bila knjiga deležna takega zanimanja, da je bila kmalu razprodana. In vse številne kritike so poudarjale srečno roko založbe pri izbiri tega dela. Zato lahko samo ponovno ugotovimo srečno roko založbe, ki je za letošnji Prešernov praznik oskrbela novo, to pot že tretjo izdajo Slodnjakovega romana o Prešernu. Tako smo pred dnevi dobili «Neiztrohnjeno srce» v tretji, popravljeni izdaji znova na knjižni trg. Okusno opremljena zajetna knjiga, (oprema Mitja Race), kateri je Jože Pogačnik napisal spremno besedo o duhovnem profilu Antona Slodnjaka, je torej spet na voljo bralcem, ki bodo gotovo v velikem številu segali po njej.

Zgoraj navedenih citatov ne bi ponovno podpirali z novimi ugotovitvami kvalitet tega dela. Naj pač zapišemo, da se je Slodnjak pri svojem pisanju ravnal po metodah sodobnih pisateljev biografskih romanov in z vso proniciljavostjo orisal duhovni obraz velikega pesnika, ne da bi pri tem pozabil na kulturnozgodovinsko točnost in izsledke prešnoslovcev. V romanu sta prav gotovo odlično zlita znastvena točnost in umetniško oblikovanje gradiva. Res da sicer umetniško delo ne sega vrhove ustvarjalne umetnosti, je pa prežeto s toliko ljubeznijo do pesnika, s toliko navdušenja in s toliko Slodnjakovega temperamenta, da se odlično bere in da nam v resnici oživlja podobo pesnika. To pa je dovolj. In zato se ni bati, da tudi nova izdaja ne bi bila deležna enako prisrčnega sprejema, vsaj kot ga je bila druga izdaja pred leti.

Sl. Ru.

Razgovor z dr. Bratkom Kreftom ob njegovi šestdesetletnici

Pisatelj in dramatik, režiser in nasploh gledališčnik, esejist in slovstveni zgodovinar — toda prednost daje dramatiki

Z Bratkom Kreftom sva se za razgovor dogovarjala že pred časom, toda prav zdaj, za njegovo 60-letnico, ki je bila 11. februarja, je stvar postala konkretna. Pa še nekaj me je nagnilo k temu, da ga obiščem. Pred kratkim sem prebral njegovo uvodno besedo k esejem Franceta Vodnika, ki me ni samo presenetila, temveč naravnost ganila. Kljub stvarnosti je ta uvod napisan s tolikšno toplino in s tolikšnim razumevanjem, da je človek, ki ve, v kako nasprotnih taborih sta si nekoč stala oba moža, naravnost osupel nad tolikšno objektivnostjo.

«Si se začudil, kaj?» se je posmejal dr. Kreft, ko sem mu proti koncu najinega razgovora to omenil. «V svoji zreli dobi se skušam vživeti tudi v idejnega nasprotnika. To ni lahka stvar, saj ne gre le za to, da se vživimo v človeka, marveč je za to potreben tudi obširen in vsestranski študij zadevne literature, še posebej filozofske. Tako citiram v uvodu k Vodnikovim esejem Kierkegaarda, Bölla in teologa ter sociologa prof. Fuchsa».

Ko sem ga obiskal v njegovem stanovanju v Tavčarjevi ulici, me je Kreft sprejel z odprtimi rokami, prožen kot kak lahkoatlet in ves nasmejan. Pripravil nama je bil zakusko, trčila sva z viskijem, na njegovo šestdesetletnico, pri malici pa sva pila žlahtno vino iz njegovega prleškega vinograda.

Ko je v razgovoru tako naneslo, mi je pokazal to ali ono iz svoje bogate knjižnice ali pa katero od umetniških pridobitev od doma in iz raznih krajev tujine. Zagledal sem se v svojevrstno masko: moška glava in obraz, poševne oči in ob ustih povešeni brki. Maska se zlobno reži. Na nekoga me hoče spominjati.

«Ti je všeč, kaj?» pravi Kreft. «To je maska kitajskega zlobnega duha».

«Ne!» pravim. «To je vendar Stalin, to je njegov obraz».

Oba se zakrohotava.

«Masko sem prinesel s svojega potovanja na Kitajsko. To je resnična maska kitajskega zlobnega duha».

Knjige ležijo vsepovsod po sobi, tako da ima tisto, kar potrebuje, hitro pri roki. Police ob stenah so prav tako natrpane s knjigami.

«Imaš izredno širok diapazon», pravim. «Si pisatelj in dramatik, si režiser in nasploh gledališčnik. Zraven si esejist in slovenski zgodovinar, in zdaj si celo jezikoslovec. Ali daješ kateremu od teh področij prednost?».

«Prednost dajem dramatiki», odvrne, «čeprav me prav dramatika po drugi strani sili, da študiram razne druge literature, razne filozofske in dela s sociološko političnega področja. Svojo dramatsko dialektiko pojmujem tako, da je sicer res, da okolje in razmere določajo človekovo bit, kot pravi Marx, hkrati pa je tudi res, da te razmere in to okolje ustvarja tudi človek sam: zato je med človekom ter med okoljem in razmerami večen dramatičen boj».

Pokaže mi nad pisalno mizo reprodukcijo Daumierjevega Don Kihota in poleg njega sliki Prešerna in Lenina. Tam visi še Da Vincijeva Mona Lisa in neki ex libris, ki bi utegnil biti reprodukcija grba njegovih prednikov, z napisom: ex Bibliotheca Gemeiner Herrn Kräfft.

«Ta ex libris mi je podaril pokojni novinar Ante Gaber. Moji predniki so res prišli ob koncu 16. ali v začetku 17. stoletja domnevno s Sedmograškega in se potem tu slovenizirali.»

Omenim Kreftu, da si je večjih kontrastov težko zamisliti.

Posmeje se.

«Ljubim kontraste. Poglej na primer na tistole polico: tam imam poleg sv. Avguština tudi dela Sartrea, Kafke in Lenina. Ko pišem zdaj uvodno študijo k slovenski izdaji Dostojevskega od Bednih ljudi do Zločina in kazni, ki jo bo izdala Državna založba Slovenije, moram študirati tudi idealistične filozofe in celo mistike, kot je na primer Vladimir Solovjev poleg del marksističnih filozofov in sociologov. Večjih kontrastov si res ne moreš zamisliti.»

«Kaj sva že pri ruski literaturi», pravim. «Bral sem, da so tvoji eseji iz ruske literature zbudili pozornost tudi izven meja naše domovine. Zanima me, kaj sodiš, da si v teh esejih izvirnega prispeval?»

«Mislim, da je glavna teža mojih esejev predvsem v študijah o Dostojevskem. Tako sem v študiji o Besih s pomočjo Marxa in Engelsa dokazal, da niso niti Besi niti Dostojevski sam v smislu modernega socializma in marksizma tako kontrarevolucionarni, kakor je mislil in še misli marsikateri sovjetski dogmatik.»

«Ko sva bila leta 1927 skupaj v Parizu», pravim, «si bil že tedaj nekako zaljubljen v rusko literaturo in sploh v vse, kar je ruskega, obenem pa si bil tudi že marksist. Ali je zadnje izviralo iz prvega?»

«Tega pravzaprav ne bi mogel reči», odvrne. «Od ruskih revolucionarjev sem najprej bral Bakunina, anarhičnega socialista. Seveda so prišli kmalu potem na vrsto Marx, Engels in Lenin. Že v zgodnji mladosti sem bil povezan z vso avantgardo v Jugoslaviji. Bil sem v redakciji Stožera, Nove literature itd. Nekaj časa sem bil tudi urednik Kosovelove Mladine in izdajatelj in glavni urednik Književnosti, prve slovenske marksistične književne revije.»

«In zdaj?»

«Zdaj sem v redakcijskem odboru Foruma, ki ga izdaja Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, kar je bila Krleževa zamisel. Dalje sem v redakciji slavistične revije Umjetnosti riječi in Književnega pregleda v Beogradu.»

«Kar pomnim, si bil nenehno v socialni in filozofski avantgardi. Kako sodiš o filozofiji eksistencializma, ki je imela in ima tako velik vpliv prav na literaturo? In kaj o globinski filozofiji z njenim početnikom Freudom na čelu?»

«Globinska psihologija je zelo veliko prispevala, tako psihoanaliza kot tudi individualna psihologija, k poglobitvi sodobne književnosti. In prav z njuno pomočjo je mogoče marsikaj razumeti v filozofiji sodobnega eksistencializma raznih smeri. Pripomnil bi le, da je od eksistencializma marsikaj najti že v idejah Dostojevskega in Kierkegaarda, pa tudi Nietzscheja. Pri Sartru večkrat moti zlasti to, da se pod vplivom nemške eksistencialistične filozofije, pri kateri se je mlad šolal, še vedno izraža preveč abstraktno, čeprav bi rad bil zelo konkreten in aktualen. Zato tudi ne razumem, zakaj nekateri pri nas tako radi posegajo po Heideggerju, ko imamo doma dela prof. Vebra, ki je izšel iz iste šole.»

«Seveda», pravim. «Saj sta bila Heidegger in Veber oba učenca pri prof. Mainongu v Gradcu. Sicer pa ne bo slučaj, da so dali pisati scenarij o Freudu vprav — Sartru.»

Kreft stopa z rokami na hrbtu sem pa tja po sobi. Čez nekaj časa povzame:

«Podoben problem je tudi z Nietzschejem. Zaradi abotne hitlerjanske propagande si pri nas še danes niso na jasnem o njem. Nietzsche je bil v nasprotju z Richardom Wagnerjem odločen nasprotnik antisemitizma in velik občudovalec Slovanov. Nista se zaman navduševala zanj mlada Cankar in Gorki.»

«Zdaj bi se še enkrat rad povrnil k tvoji dramatiki. Meni se še zmerom zdijo Kranjski komedijanti tvoj doslej največji zadetek. Kako sodiš ti?»

Kreft pravi:

«Vsak dober oče ima vse svoje otroke zelo rad, čeprav jih zna med seboj razlikovati. To je res, da so Kranjski komedijanti izredno popularni, toda nič manj popularni niso Celjski grofje. Pritegnil bi še Veliko puntarijo. Pri Kreaturah, ki so v letošnji sezoni doživele že 36 predstav, pa bi pripomnil eno: mislim, da jim nekateri delajo krivico.»

Posmejem se in pravim:

«Misliš mene? (Objavil sem namreč recenzijo o Kreaturah v Primorskem dnevniku.)

Kreft: «Morda tudi ti. Zlasti, ker so v letošnji uprizoritvi bile Kreature okrnjene — proti moji volji. Kljub temu so jih že 36-krat z uspehom igrali. — Če se povrneva k tvojemu vprašanju: od zadnjih del mi je intimno najbolj pri srcu Balada o poročniku in Marjutki, ki je bila medtem uprizorjena tudi že v poljščini, slovaščini, češčini in v vseh jugoslovanskih jezikih.»

Pokaže mi zlat lovorov venec s trakom, ki ga je prejel ob uprizoritvi na Češkoslovaškem.

Vprašam ga:

«Kaj bi imel kritičnega pripomniti k moji recenziji tvojega Prešerna, se pravi tvojega dramatičnega prikaza Po brezkončni poti.

«Predvsem bi rad ugotovil, da je prišlo pri tržaški uprizoritvi

VLADIMIR BARTOL

(Nadaljevanje na 8. strani)

S PREŠERNOVE PROSLAVE V NABREŽINI

Člani mladinske dramske skupine so na Prešernovi proslavi v p. d. Igo Gruden v Nabrežini predvajali recital pod naslovom «Nagelj s pesnikovega groba», ki ga je po romanu Avgusta Šenoe priredil Jurij Slama. Nastopili so: Vera Tuta, Jasna Logar, Marija Terčon, Bojan Brezigar, Igor Tuta in Aleksander Rojc

Kako živijo pregnani državni poglavarji

Peron bi se še vedno rad vrnil v domovino - Batista kritizira Amerikance, ker «niso že prej spoznali, da je Castro komunist» - Bivši egiptovski kralj Faruk se še vedno spušča v ljubezenske dogodivščine - Nekdanji romunski kralj Mihael pa je cenjen strokovnjak in ne misli na svoj nekdanji položaj - Ibn Saud pa si želi edinole zdravja

V zadnjih dvajsetih letih, so se razmere v posameznih državah kar čez noč tako spremenile, da so morali nekateri poglavarji «na vrat na nos» zapustiti svojo domovino in se zateči k sosedom. Mnogi pa niti niso utegnili tega storiti ter jih je dosegla roka ljudske pravice in ljudske jeze. Z življenjem so plačali za vse krivice, ki so jih storili svojim rojakom. To velja posebno za državne poglavarje, ki so izgubili svojo oblast ob koncu vojne ali pa brž po njem.

Toda med temi izgnanci so tudi diktatorji, ki so v svojih deželah vladali tako, da je moralo prej ali slej priti do ljudskega upora. In ti trinogi so se na to tudi pripravljali, ter so vsa leta kopičili ogromno bogastvo v tujini, za čas, ko bodo morali zapustiti «svoj ljubljeni narod» in si poiskati varstvo na tujem. Taki seveda sedaj živijo nadvse udobno in razkošno ter uživajo nakradeno premoženje, se zabavajo in veseljačijo v družbi svojih prejšnjih in morda tudi novih priskleднikov.

So pa med temi nekdanjimi državnimi poglavarji tudi taki, ki so se sprijaznili s položajem, v katerem so se na mah znašli, se prilagodili in si temu primerno tudi uredili svoje življenje. Med te bi mogli šteti posebno nekdanjega romunskega kralja Mihaela.

Skoro vsi omenjeni izgnanci so denar, ki jim v sedanjem položaju omogoča brezskrbno in udobno življenje, spravili v tujino na skrivaj. Edini nekdanji italijanski kralj je med njimi izjema, ker je to storil z dovoljenjem republiške vlade.

ARGENTINSKI DIKTATOR PERON

Imenitno in nadvse mehko si je na španskem postlal nekdanji argentinski diktator Juan Domingo Peron. V Španiji je kot politični begunec. S tem ima namreč neke ugodnosti. Sicer pa živi lepo in brezskrbno življenje. Nekaj premoženja, ki ga je nakradel, ko je še bil na oblasti, je poslal v tujino že takrat, da pa ne bi ta vir prehitro usahnil, skrbijo njegovi prijatelji in pristaši v domovini. Saj smo še nedolgo od tega brali o Peronovem poskusu, da bi se ponovno vrnil v Argentino. To je vsekakor znamenje, da upanja na povratek še ni opustil in pa, da ima tam še vedno precej somišljenikov, ki se nadejajo, da bodo s Peronom na oblasti tudi sami prišli do nekdanjih položajev in vsega, kar je s tem združeno.

To pot se Peronu povratek v domovino ni posrečil. Sedanja argentinska vlada je glede tega pač budna in noče dovoliti, da bi nekdanji samodržec motil mirni razvoj države. Sicer so argentinske oblasti že poskušale, da bi jim ga Španija izročila, a ne da bi potem tam rovaril, temveč, da bi ga vtaknili v zapor. Svojo zahtevo so utemeljevali tudi z raznimi nezakonitostmi in zločini, ki jih je storil Peron. Španci pa zahtevi niso ugodili.

Peron je ob neki priložnosti izjavil: «V Španiji se počutim zelo srečnega. Kljub temu pa nisem še izgubil upanja, da se bom nekoč vrnil v domovino. Sedanje težave v Argentini pa izvirajo največ iz tega, ker se tja preočitno infiltrira kastrizem in komunizem. Ko bi dali delavcem njih pravice, bi bil v deželi mir...»

KUBANSKI PREDSEDNIK BATISTA

Nekdanji kubanski predsednik Fulgencio Batista, ki je še o pravem času nakradel dovolj milijonov, živi danes v fevdalnem mestecu Estorij na Portugalskem. Svoj čas si krajša s pogostimi potovanji. Ukvarja pa se tudi s sestavljanjem nekakšnega zagovora svoje nekdanje vlade. Baje je pri tem zelo kritičen in navaja številne napake, ki so jih takrat napravili on in njegovi sodelavci. Tudi on goji še vedno upanje, da se bo nekoč vrnil na Kubo. Portugalske oblasti pa so mu prepovedale vsakršno politično delovanje. To pa Batista ne moti, da ne bi «v ožji družbi» kritiziral Amerikancev, katerim očita, da bi morali že davno prej spoznati, da ni Fidel Castro nič drugega kot komunist.

BIVŠI ITALIJANSKI KRALJ

V okolici portugalske prestolnice Lizbone, v Cascalsu, prebiva nekdanji italijanski kralj Umberto. Čeprav ni več kralj, živi po kraljevsko, ker ima ogromno premoženje. V svojem dvorcu ima poleg raznih številnih uslužbencev, tajnikov in služabnikov, tudi osebnega zdravnika. On sam pa se ukvarja največ s prebiranjem in proučevanjem raznih zgodovinskih knjig in podobnih del. Živi pravzaprav samotarsko življenje, saj ga je tudi žena zapustila, s katero že dolgo nista skupaj. Ona prebiva v Švici.

NEKDANJI EGIPTOVSKI MONARH FARUK

Faruk, nekoč kralj v Egiptu, je še vedno skoro stalen gost vseh mondenskih letovišč, kopališč in podobnih krajev na francoski in italijanski rivieri. Tako življenje mu omogoča bajeslovno bogastvo, ki ga je odnesel iz Egipta, ko je moral zapustiti to deželo. A znano je, da je imel že prej v raznih tujih bankah velikanske vsote denarja. In sedaj vse to premoženje uživa. Se dandanes se spušča v razne ljubezenske dogodivščine, o katerih potem svet izve iz največjih svetovnih časopisov.

Generalmajor Mohamed Nagib je bil prvi predsednik egiptovske republike, potem ko so izgnali kralja Faruka. Vendar pa ni dolgo ostal na tem mestu. Moral se je zagovarjati pred sodiščem in je bil obsojen na smrt, potem pa pomiloščen. Sedaj živi konfiniran v neki vili blizu Kaira. Mnogo bere, a večidel se posveča svoji družini.

Nekdanji romunski kralj Mihael, ki je znan že od prej kot praktičen in sposoben človek, je sedaj zelo cenjen kot avtomobilski, letalski in elektronski tehnik. Mihaelu še na misel ne pride, da bi se vrnil kot vladar v svojo domovino. Številni strokovnjaki in industrijci ga pogosto vabijo k sebi, da bi se z njim posvetovali. Biva s svojo družino — ženo in štirimi hčerkami — v lepi vili blizu Ženeve.

VIETNAMSKI CESAR BAO DAI

Med izgnanimi vladarji je Bao Dai po rangu najvišji. Saj je bil nekoč cesar v Vietnamu. Nedolgo od tega so pisali o njegovih ljubezenskih dogodivščinah. No, leta so opravila svoje in sedaj živi v Franciji tiho in z azijsko vdanostjo prenaša svojo usodo.

Zanzibarski sultan sir Abdulah Seyyda Khalifa ben Harub, ki je med zadnjimi izgubil svoj prestol, živi sedaj blizu Portsmoutha v Angliji. Ne more pa si privoščiti kdove kakega razkošja, ker najbrž ni pričakoval, da ga bo doletela taka usoda in se na to ni pripravil.

NEKDANJI ARABSKI KRALJ IBN SAUD

Tudi ta nekdanji vladar v pravljični deželi je moral zapustiti svojo domovino. Vendar pa Ibn Saud nima nobene želje po povratku na vladarski prestol. Njegova edina želja je sedaj le, da bi ozdravel. Tare ga namreč že nekaj let huda bolezen in išče pomoči pri raznih zdravnikih po vsem svetu. Njegovi številni sinovi pa «spravljajo v promet» denar, ki ga je njih oče nagrabil v svoji domovini.

S. A.

«Vzgajajte» svoje starše!

Ugleden ameriški časopis daje nasvete mladini

Kako je treba vzgajati svoje starše? Na to važno vprašanje odgovarja komično sicer resni ameriški časnik «New York Times». Če se bodo sinovi in hčere ravnali po teh «devetih božjih zapovedih», oziroma jih vzeli resno, je seveda njihova stvar, pravi ameriški list, ki dodaja, da ne more jamčiti za uspeh. Mi pa lahko vidimo, s kakšnimi «resnimi» vprašanji se ukvarjajo v Ameriki, ki jo imajo za nekak zemeljski raj. Pa preidimo k «zapovedim»:

Pusti svoje čevlje ali copate vedno sredi sobe, tako da se morajo starši spotakniti ob nje. Če te starši pokličejo, da bi obutev odstranil, odgovori šele tretjič: «Ali ste me klicali?» V tem času pa bodo starši še sami pobrali obuvalo, ki je delalo napotje.

Če si doma in te ne pustijo starši na sprehod, začni igrati na gramofon in igraj svoje plošče nepretrgoma in zelo glasno. Toda nastavi samo šest plošč in vedno od začetka. Takoj ne bodo imeli starši nič proti tvojemu sprehodu.

Prosi kakih 15 ali 20 prijateljev, naj te vsakih 15 ali 20 minut kličejo na telefon. Seveda samo takrat, ko te ni doma. Polagoma se bodo starši vdali v to, da pripada telefon samo tebi. Kasneje se ti bodo vedno oprostili, če bodo morali telefonirati.

Če te hočejo starši poslati v kopalnico, ko bi rad gledal televizijo ali poslušal kakšne kričače, mahaj tako z udi in pušča tako močno brizgati vodo, da bodo kmalu curljali po podu pravi umazani potočki. Nato posuši te mlake z najbolj fino in čisto brisačo. Nikoli več te ne bodo poslali v kopalnico, ko te ne bo volja.

Ne skrij nikoli cigaret v skrite kotičke, kamor skrivajo starši svoje tajnosti. Te skrivalnice vendar poznaš že tako dolgo in bi bilo škoda, da bi se po neprevidnem izdal, da veš zanje.

Če vzameš očetov avto, brzdaj se vsaj do prvega uličnega ogla. Šele ko jim boš staršem izpred oči, pritisni krepko na plin in noro poženi!

Pusti lepe in nove očetove copate po uporabi na kraju, kjer najraje lenari pes ali prede mačka. Oče bo zatem takoj kupil kaj novega in tebi ostanejo kar moderne sobne copate.

Če potrebuješ denar, napravi staršem kakšno uslugo. Toda ravnaj v vsem ravno narobe, kot bi moral. Če ti bodo kaj očitali, kesaj se. Toda reci tudi staršem, da ti niso nikoli dali možnosti, da bi se «postavil na lastne noge». Kmalu bodo razumeli, da govoriš o denarju in ti ga bodo seveda tudi dali.

Odkrij kje kakšne starše, ki jih boš potem vedno postavljal svojim za zgled. Reci na primer: «Angela sme ostati vedno zunaj do polnoči. Njeni starši nimajo nič proti temu.» Stalno primerjanje z «idealnimi» starši takoj učinkuje. Starši se kaj hitro čutijo staromodne in čemerne pred samimi seboj. V tem razpoloženju so že «zreli» za brezpogojno kapitulacijo.

V Nemčiji so po objavi teh «zapovedi» vprašali starše raznih poklicev in slojev, kaj menijo o njih. Skoraj vsi so se smejali in rekli, da jih tudi njihovi otroci niso vzeli resno ter so dodali, da je vse to pač po ameriško pretirano. Na ta način bi postal dom nekak hotel, v katerem bi bili starši služabniki svojih otrok.

Seveda pa se tudi najdejo otroci, ki vstanejo zjutraj slabe volje, puščajo vso svojo šaro razmetano po stanovanju, navijajo gramofon, da moti tudi vse sosede itd. Tega si številni starši ne jemljejo preveč k srcu. Razburja pa jih, če jih imajo otroci za nekakšne služabnike, ki morejo ugoditi vsem njihovim željam. To postane tudi nevarno, ker se otroci preveč zanašajo na starše, marsikatero nakuhajo in si pri tem mislijo: «Nas bodo že starši izvlekli iz tega d..., ali po naše, iz te kaše. Nemški starši pravijo, da sicer radi pomagajo svojim otrokom tudi iz raznih zadreg, ali v zameno žele da se jim vsaj zahvalijo, ne pa da se še drže kislo in kujavo.

REBUS

Rešitev iz prejšnje številke: *DISKUSIJA*

Kaže, da se je tudi Gina Lollobrigida vrnila k «slačenju», to je k razkazovanju svojih obilnih čarov, s katerimi jo je obdarila narava. Po navadi pa se poslužujejo razkazovanja svojih «obilnosti» mlade, še neuveljavljene igralke, ki nimajo talenta in ga hočejo nadomestiti s «sex appealom». Potemtakem bi lahko sklepali, da tudi Lollo ne verjame preveč v svoje umetniške sposobnosti, sicer ne bi nastopila v filmu «Le bambole», ki se ves opira le na spolnost in dražila. Gornja slika jo kaže v prizoru iz tega filma, v katerem nastopa kot razvajena lastnica hotela, v katerem bivajo samo «koncilski očetje». Gina sklene, da bo zapeljala edinega «civilista», mirnega nečaka nekega škofa, dopisnika nekega katoliškega lista. Zato mu ne da miru in ga vedno zasleduje s svojimi poželjivimi očmi, dokler ji končno ne podleže. Ta plehki film pa je sestavljen iz štirih prizorov, ki so drug bolj neslan od drugega. V nekem drugem prizoru nastopata kot mož in žena na primer Virna Lisi, ki tudi kaže svojo nagoto zlasti po Ameriki, ter sicer dobri igralec ki si nekega deževnega nedeljskega dne želi intimnega razgovora s svojo ženo, pa mora ona najprej končati brati neko knjigo, nato jo pokliče po telefonu njena mati itd., tako da se gre mož končno ves obupan raje tešit k neki sosedi, mladoletni lahkoživki. Seveda bo imel tudi ta film velik denarni uspeh kot ves podobni kič, saj služijo takšni filmi le za polnjenje blagajne.

Kratke zanimivosti

★ SREČA LETALSKEGA VAJENCA

Francoz André Broussard ima res srečo. Komaj mu je bilo 18 let, se je vpisal v tečaj pariškega letalskega kluba za mlade pilote. Ko je prvič stopil na dvosedežno letalo, skupno z inštruktorjem, je bil André tako razburjen, da si je pritrdil varnostni pas narobe. Ko je hotel nato na letalu postaviti pas na pravo mesto, je nehote odprl vrata ter padel iz letala. Ko je bil na tleh, pa se je lahko sam dvignil, saj si je samo zvinil zapestje. Na njegovo veliko srečo, se je namreč loputnica odprla, ko je letelo letalo v višini 10 metrov.

☆ LOV NA UMETNINE

Lastnik antikvariata Bruno Vangelisti in slikar Raffaele Martini iz Lucce pripravljata ekspedicijo posebne vrste. Odpotovala bosta v Brazilijo, da bi poiskala številne in važne italijanske umetnine, ki so jih takoj po vojni prodali zasebniki južnoameriškim bogatašem. Vangelisti in Martini že dolgo let iščeta sledove za izginulimi slikami. Vprašanje pa je, koliko bosta imela pri svojem iskanju sreče.

★ PREVEČ PLODNE KRAVE

Da bo treba tudi za krave uporabljati sredstva proti «omejevanju rojstev», se kaj čudno sliši. Vendar je nastalo to vprašanje za Indijo, kjer so krave svete in jih ni smeti ubijati. V Indiji je namreč kar 40 milijonov krav, kar je vsekakor preveč, a kljub temu ne morejo zavreti njihovega množenja. Zato je neki ameriški svetovalec priporočil snov IUCD (kontracepcijsko sredstvo za uporabo v notranjosti maternice). Če se to sredstvo položi v kravjo maternico, se prepreči oploditev, ne da bi bili zaradi tega kršeni predpisi hindujske vere, ki je glede zaščite govedi zelo stroga. Zdi se, da so prvi poskusi dali ugodne rezultate in indijski minister za kmetijstvo namerava posplošiti uporabo te tehnike.

☆ DELO ZA MIKROBE

Uporaba plastične ambalaže povzroča švedskemu ljudstvu mnogo skrbi. To ambalažo je zelo lahko kupiti, toda teže jo je uničiti. Zaradi tega se je vlada obrnila na državne znanstvene raziskovalne ustanove s prošnjo, naj bi ugotovile, katere bakterije uničujejo plastično maso. Takšne bakterije bi nato pomešali v plastično maso, kjer bi delovale. Te bakterije bi se zbudile in začele razjedati ambalažo, ko bi jo ljudje odvrgli, a nič prej.

★ SKRB ZA SMUČARJE

Številne smrtne nesreče, ki so se pripetile lani smučarjem, so porodile težnjo, da bi zagotovili varnost na smučiščih («pistah»). Zaradi tega so v raznih zimskih športnih centrih v Franciji izdali odredbo, da morajo postaviti ob smučarskih stezah količke z napisi v različnih barvah v skladu z nevarnostjo teh stez. Zelena barva pomeni, da je spust po takšni stezi zelo lahek; modra barva, da je lahek; rdeča, da je srednje težavnostne stopnje; črna barva, da je spust težak. Te barve bodo veljale za vseh pet «alpskih držav»: Nemčijo, Avstrijo, Francijo, Italijo in Švico. Na ta način se ne bodo mogli smučarji, ki imajo smolo, ali ki so nerodni, sklicevati na nepričakovane težkoče na smučiščih. Vsakdo se bo pač smučal na svojo odgovornost, saj bo dovolj opozorjen na nevarnost.

☆ VODENJE RAKET NA ZVOK

Neki specialist letalskega oddelka v Honeywellu v Minneapolisu meni, da bodo nekega dne zgradili takšne rakete, s katerimi se bodo kozmonavti sprehajali po vesolju ter da jih bodo lahko vodili kar z glasom, tako da bodo imeli proste roke. Operater bo razpolagal z desetimi gesli. Uporabljal jih bo po mikrofonu, ki bo položen v njegov skafander in ki bo širil ukaze raketi. Ta seveda ne bo odgovarjala, pač pa se bo po ukazu usmerjevala.

★ VESELA VEST ZA AVTOMOBILISTE

V Parizu bodo uvedli ob veliki noči nov sistem čiščenja avtomobilov. Avtomobilist bo vtaknil v režo posebnega aparata na cesti novec enega franka ter bo pritisnil na gumb. Tedaj bo brizgnil iz cevi pod pritiskom topel lug. Zatem bo pritisnil avtomobilist drugi gumb in začela bo delovati naprava za sušenje. Na ta način bo ta samopostrežba za čiščenje avtomobilov s časom popolnoma nadomestila zelo nadležno nedeljsko delo.

☆ BOGATO DARILO

Princeza Grace iz Monaca je dobila v dar od svojega moža princa Ranierija novo jahto, zgrajeno v Italiji. Prejšnja jahta «Albecaro», zgrajena na Nizozemskem, je namreč zahtevala prevelike stroške za njeno vzdrževanje ter se je tudi preveč zibala, tako da je šlo princezi prepogosto na bruhanje.

HOROSKOP

Veljaven od 14. do 20. februarja

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Tokrat bi se radi odtegnili ljubezenskim obljubam. Zato boste grdo ravnali z osebo, ki vas ima rada, kar pa se bo maščevalo. Ta teden pojdete mnogo v družbo prijateljev, toda bodite nasproti njim bolj zadržani.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Odnosi z ljubljeno osebo so bili nekoliko napeti ali zapleteni, toda vse se bo ugladilo. Čas ni primeren za denarne špekulacije. Na delu bodite bolj samozavestni in verujte v svojo sposobnost. Preden nekaj kupite, dobro premislite.

DVOJČKA (od 21. 5. do 20. 6.) Ta teden boste doživeli v čustvenem življenju nekaj zelo prijetnega. Srečali boste namreč osebo, ki bo najbolj ustrezala vašim željam in vzorom. Na delu utegne nastati nevoščljivost, zato se ne bahajte preveč s svojimi uspehi.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) Razpoloženje v ljubezenskih odnosih bo spremenljivo kot aprilsko vreme. Zato morate biti zelo potrpežljivi, da ne pride do preloma. Pojdite v družbo prijateljev, da se razvedrite. Na delu pojde vse kot po maslu.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ta teden je primeren za okrepitev odnosov med osebami, ki so že dolgo časa povezane med seboj. Kdor je še prost, utegne srečati ljubljeno osebo. Prejeli boste neko pismo, ki vas bo razveselilo iz gmotnih ali čustvenih razlogov.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ker si želite novih poznanstev, se vam bo ta teden nudila prilika, da srečate zanimive osebe. Z njimi se boste tudi precej zabavali. Čaka vas tudi daljše potovanje, ki bo prineslo spremembo v življenju. V družini spor zaradi tašče.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Vaši čustveni odnosi so pod negotovim in mešanim vplivom zvezd. Ne bodite preveč črnogledi in malodušni. Na delu se boste razburjali zaradi nekih malenkosti, katerim ne bi smeli pripisati nobene teže. V družini bo vladalo soglasje.

SKORPIJON (od 24. 10. do 21. 11.) Čustveni položaj je še vedno ugoden. Odnosi z ljubljeno osebo se bodo izboljšali. S prijatelji bo nastal spor, ki se bo zgladil, če boste nekoliko popustili. Ta teden boste uresničili neki načrt, ki ga že dolgo gojite.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) Mladi ljudje bodo ta teden zelo zadovoljni, ker bodo mnogo v družbi. Kdor je še sam, se bo seznanil z osebo drugega spola, ki mu bo zelo prijala. Odnosi s prijatelji bodo zelo dobri in z njimi boste preživeli mnogo lepih uric.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) V srčnih odnosih boste preveč čustveni, kar se vam utegne maščevati, ker ne boste naleteli na popolno razumevanje drage osebe. Tudi v odnosih s sorodniki in s svojci ne pojde vse gladko, ker se ne boste strinjali zaradi nekega večjega nakupa.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Čustveno življenje bo ta teden zelo razgibano, saj bo nastalo precej sprememb. Spoznali boste neko novo osebo, ki vas bo zelo pritegnila. Preden pa sprejmete dokončne odločitve, se dobro premislite. Na delu boste napredovali.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Čustveni odnosi bodo ta teden precej napeti. Ne smete pa jih gnati do skrajnosti, ker vam bo sicer žal. Nekatere osebe bodo prejele precejšnje denarno nakazilo, ki jih bo prijetno presenetilo. Na delu je bolje, da vsaj za nekaj časa malce potrpite.

SE NADALJUJE

iz naših krajev

TEDEN

Sporazum o sredinsko-levih odborih v devinsko-nabrežinski občini in v pokrajini je bil v preteklem tednu dokončno realiziran s tem, da sta bila na ponedeljski seji v Nabrežini izvoljena novi župan in odbor, na seji pokrajinskega sveta v torek in v sredo pa novi predsednik pokrajine in novi pokrajinski odbor. V smislu dogovora je bil za polovično mandatno dobo dveh let in pol izvoljen za župana devinsko-nabrežinske občine predstavnik liste SS Drago Legiša, v odbor pa so bili izvoljeni predstavniki KD, SS in PSDI, medtem ko bodo socialisti podpirali novo občinsko upravo od zunaj. Na tej seji so prebrali tudi politični in upravni program, predstavniki strank pa so podali glasovalne izjave. V pokrajinskem svetu je prvo glasovanje propadlo, ker ni doseglo potrebne večine, na drugem pa so z navadno večino izvolili za predsednika predstavnika KD Savono in pa odbor, ki ga sestavljajo predstavniki KD in PSDI, PSI in SS pa ga podpirata od zunaj. Svetovalec SS Legiša je svoje izvoljeno mesto odstopil inž. Sosiču, ker je on sam bil medtem izvoljen za nabrežinskega župana. Na tej seji so ponovno izbruhnile šovinistične in protislovenske strasti misovcev in liberalcev, ki so ostro napadli sporazum in se v stilu preživelih časov zaganjali proti Slovencem. Tudi tokrat so onemogočili slovenskim predstavnikom, da bi govorili v slovenščini, predlog komunističnih svetovalcev o namestiti prevajalca in zapisnikarja v slovenščini pa so zavrnili z glasovi KD, PSDI, PLI in MSI, medtem ko sta PSI in SS nerazumljivo vzdržali, namesto da bi komunistični predlog odločno podprli.

Reakcija šovinistov na te sporazume, ki v svojem bistvu ne predstavljajo za Slovence kakih posebnih pridobitev niti na papirju in jih bodo verjetno toliko manj v praksi, je bila takojšnja. Republikanska stranka je sprejela sklep, da njen predstavnik v občinskem odboru odstopi, glasilo Katoliške akcije «Vita Nuova» pa je nekatere naravne zahteve SS proglasila za rasizem.

Sindikalno področje je bilo precej razgibano. V ponedeljek so stavkali vsi socialnozavarovalni zavodi. V četrtek pa je bil po vsej državi dan borbe za reformo pokojnin in v njenem okviru je Nova delavska zbornica GCIL napovedala v Trstu stavko vseh delavcev, ki so zavarovani pri INPS. Popoldne je bilo zborovanje, kateremu je sledila protestna povorka po mestu. Stavkali so tudi tiskarji trgovskih tiskarn, stavka v podjetju Durissini pa se je zaključila s sporazumom.

Na pobudo deželnega odbora združenja «Alleanza coltivatori» je prišlo v četrtek do sestanka med predstavniki SKGZ in «Alleanze», na katerem so razpravljali o vrsti perečih vprašanj kmetijstva v naši deželi.

Sindikat slovenske šole v Trstu je imel v četrtek v Kulturnem domu svoj redni občni zbor. Na občnem zboru so bili podani izčrpni referati o splošnem stanju slovenskega šolstva po 20. letih njegovega obstoja, posebej pa še referati o stanju na srednjih šolah, na osnovnih šolah, o delovanju pedagoškega odseka itd. Izvolili so tudi nov odbor z novim tajnikom prof. Egidijem Košuto.

Avstrija je, kot Jugoslavija že prejšnji teden, potrdila svojo udeležbo na lesni razstavi v okviru tržaškega velesejma.

V gosteh pri kolegih Acegata so se v začetku tedna mudili člani podjetja «Ljubljana-promet» iz Ljubljane, ki so tako vrnili obisk Tržačanov

Naše kulturno-prosvetno življenje je bilo v tem tednu zelo bogato. Slovenski kulturni praznik — Prešernov dan, so počastili razna prosvetna društva in predvsem slovenske šole, osrednja in tradicionalna prireditev SPZ pa je danes v Kulturnem domu. Slovensko gledališče je imelo v petek v Kulturnem domu svojo četrto letošnjo premiero Achardovo komedijo «Lipe za luno», v Slovenskem klubu je predaval režiser Žarko Petan, bilo pa je še več drugih prireditev, ki so vsa privabila lepo število obiskovalcev.

Potem ko je debata o aplikaciji zakona štev. 167 po njegovem izglasovanju v goriškem občinskem svetu nekoliko ponehala, je ponovno stopila v ospredje goriške javnosti industrijska kriza, ki zajema vedno večji obseg in ostrejše oblike, zlasti v gradbeni in tekstilni industriji.

Upravni odbor trgovinske zbornice je posvetil že več svojih tedenskih sej temu problemu in po obširni debati pretekli četrtek so izdelali dokument z navedbo nekaterih najnujnejših ukrepov, ki ga bodo predložili pristojnim oblastem v nadaljnje ukrepanje. Isti odbor je tudi ugotovil, da bi bilo potrebno obsežno moderniziranje večjih obratov, zlasti v tekstilni industriji in temeljita reorganizacija njihove proizvodnje, saj se že sedaj dogaja, da celo na domačem trgu konkurira druga evropska tekstilna industrija s svojimi proizvodi. Tudi goriški župan je na zadnji seji občinskega odbora poudaril, da je položaj v podgorski tekstilni tovarni zelo resen ter da so potrebni nujni ukrepi za njeno omiljenje.

Ves ta teden je bila v razstavni dvorani Pro loco v Gorici razstava znanega slovenskega slikarja in grafika Vladimira Makuca, ki je po rodu iz Solkana ter je razstavljal vrsto svojih grafičnih del, ki so bila deležna splošnega odobravanja in več jih je tudi prodal.

Na delovnem kosilu, ki so ga imeli predsedniki pokrajinskih turističnih združeni iz Gorice, Trsta in Vidma preteklo nedeljo v Latisani z ministrom za turizem Corono, so obravnavali tudi turistične probleme goriške pokrajine. S tem v zvezi so predložili ministru potrebo še večjega turističnega sodelovanja s Slovenijo in podaljšanih olajšav na meji, zlasti kar se tiče tranzitnih dovoljenj za nemške in avstrijske turiste, ki bi lahko prihajali v Gradež in druge kopališke kraje preko Soške doline in Gorice.

Sovodenjski župan Jožef Češčut je na zadnji seji sovodenjskega občinskega sveta podal poročilo o svojem nedavnem potovanju v Rim, kjer so imeli razgovore glede goriške industrijske cone, ki se tiče tudi te občine. Ob tej priliki je imel tudi koristne razgovore na finančnem ministrstvu, kjer so mu obljubili bolj naglo rešitev nekaterih prošenj za podporo. Med temi je tudi zadeva za gradnjo novega šolskega poslopja v Sovodnjah in za popravilo šol po drugih vaseh na državne stroške.

PRED DEŽELNIM KONGRESOM KMEČKE ORGANIZACIJE «ALLEANZA»

Predlogi za dvig kmetijstva in zboljšanje razmer kmetov

V deželi Furlanija-Julijska krajina pripada le 42,3 odst. zemlje neposrednim obdelovalcem - Vloga Ustanove za razvoj kmetijstva

V Vidmu bo v nedeljo, 7. marca, tretji deželni kongres organizacije «Alleanza coltivatori» (Kmečka zveza), ki je bila ustanovljena pred šestimi leti. Že na prvem kongresu je v svoj program vključila, poleg osnovnih zahtev kmetov, tudi borbo za dosego deželne avtonomije. Zdaj ko je prišlo do uresničitve avtonomne dežele in se njeni organi pripravljajo na razpravo o gospodarskem načrtovanju, je «Alleanza» pripravila program o kmetijski politiki.

Cilji te politike izhajajo iz proučitve sedanjih razmer kmetijskega gospodarstva, ki so zelo žalostne. Dohodek v kmetijstvu je zelo nizek. Razen tega je zelo nevaren pojav bega zemlje, tako v nižinskih kot v hribovitih predelih dežele. Pri tem ne igra odločilno vlogo razdrobljenost posesti, saj obsegajo drobne kmetije (manj kot 3 ha) le 18 odst. celotne površine kmetijskih zemljišč, pač pa vplivajo na stanje kmetijstva razmere in problemi ostalih kmetij z večjimi površinami zemljišč.

Iz statističnih podatkov iz leta 1961 je razvidno, da je v vsej deželi Furlanija-Julijska krajina le 42,3 odst. zemlje v rokah neposrednih obdelovalcev, in sicer v bolj revnih krajih, medtem ko imamo v rodovitnih in nižinskih predelih večinoma veleposestnike. V furlanski nižini npr. pripada veleposestnikom 65 odst. zemlje. Razen tega vplivajo na razmere kmetijstva pomanjkanje izboljševalnih del, čeprav je celotno kmetijsko področje smatrano za «področje za izboljševalna dela». Ne gre pri tem samo za pomanjkanje finančnih sredstev, ampak tudi za pomanjkljivosti zadevne zakonodaje, ki je precej zaostala. Skoraj vsa dosedanja dela so šla v korist veleposestnikom, ali pa so pomenila veliko breme za male neposredne obdelovalce.

Prav tako vpliva na razvoj kmetijstva monopol nad kmetijsko mehanizacijo in industrijske izdelke, ki jih potrebuje kmetijstvo. Kmetje morajo drago plačevati stroje, gnojila itd., zadružne mlekarne, kleti itd. pa niso zadostno opremljene in ne morejo tekmovati na tržišču, zaradi česar je produkcija mesa, mleka, vina, sadja itd. podvržena špekulaciji grosistov.

Nujno potrebno je izvesti preosnovo kmetijskih struktur in podpreti ter okrepiti ustanovitev neodvisnih kmetij, oziroma ustanovitev zadrug, kakor pač želijo prizadeti.

Po tem uvodu «Alleanza» postavlja konkretne predloge. Med temi je predlog, naj bi obdelali deželni načrt finančne podpore kmetom za preusmeritev in izboljšanje proizvodnje. Tako bi morali dodeliti kmetom prispevke za izboljšanje stavb, urediti kmetij in nakup zemljišč za arondacijo, za nove vinograde in sadovnjake, za sanacijo in selekcijo živine, za mehanizacijo itd. Razen tega bi morali zagotoviti kmetom možnost posojil z nizkimi obrestmi ter finančno podpreti vse pobude za zadružne oblike sodelovanja pri proizvodnji in prodaji. Deželna bi morala tudi povzeti pobudo, da bi v nekaj letih kmetje lahko pridobili vsaj sto tisoč hektarov zemlje, ki jo zdaj še obdelujejo spolovinarji ali najemniki. Napraviti je treba načrt investicij za izboljševalna dela, upoštevajoč perspektive ekonomskega razvoja določenih predelov. Razen tega bi morala deželna uprava zahtevati, naj vlada prizna videmski pokrajini in okrožju Pordenone vse ugodnosti glede državnih prispevkov, ki sta jih deležni tržaška in goriška pokrajina. Izboljševalna dela in namakalna dela bi morali proglasiti za javno koristna dela in dežela naj bi prispevala s svojim proračunom za kritje stroškov, da ne bi to breme padlo na neposredne obdelovalce. Razen tega je treba izpolniti in spremeniti sedanje predpise o delovanju konzorcijev za izboljševalna dela.

Razne dejavnosti, ki se tičejo glasti živinoreje, bi morali odvzeti vplivu zasebnih interesov in špekulacij, pač pa bi morali z raznimi pobudami in nagradami pomagati živinorejcem tako glede nakupa zdrave živine kakor tudi nabave strojev, ustanovitve društvenih mlekarn, zadružnih mesnic itd. Ustanoviti je treba posebni fond solidarnosti za pomoč prizadetim zaradi vremenskih neprilik ter podpirati in razširiti zavarovalnice za govejo živino.

Za uresničitev širokega programa v korist kmetijstva je potrebna ustanovitev Deželne ustanove za kmetijski razvoj, ki bi morala biti izvršni organ dežele in bi morala imeti demokratične strukture, ter široko pristojnost delovanja.

Ena izmed glavnih zahtev v korist kmetov, kolonov in delavcev v kmetijstvu pa je tudi izenačenje z drugimi delavci glede socialnega skrbstva in zavarovanja.

NABREŽINA

Svoječasno smo omenili, da mnoge starše gojencev enotne srednje šole zaskrblja, kako bo z njihovo mladino po dovršeni tej šoli, ki je usmerjena v splošno, ne pa v strokovno smer, kot je bila industrijska strokovna šola, ki bo po treh letih ustanovitve enotne šole prenehala. Velik odstotek absolventov te šole ne namerava nadaljevati študija na srednji šoli, ampak pojde v ta ali oni poklic. Nihče ne more zanikati, da je ta izobrazba potrebna; vprašanje pa se postavlja, v koliko ta prispe a specializaciji, ki jo vse dejavnosti, še posebno pa one, ki se tičejo gospodarstva (obrt, industrija, trgovina) nujno zahtevajo. Tega enotna srednja šola ne more nudi i, ker ni to njena naloga. To pa pomeni da bodo absolventi enotne srednje šole zapostavljeni, ker ni slovenskih zavodov, kjer bi se ta mladina mogla poklicno usposobiti.

Zakaj gre pri nas na vseh straneh tako za dolgo, če ne celo za čeri? Taksna je bila dosedanja praksa Pričakujemo in upamo, da pojde v bodoče po boljši razumu in dovolj razumno, oziroma v tem primeru kakšno s stvarnostjo, ki zahteva vedno večjo delovno učinkovitost in sposobnost.

PREČNIK

Predzadnjo soboto je legel k večnemu počitku komaj 59-letni Stanislav Rojc. Že nekaj let je bolehal in bil kot delavec (kamnosek) invalidsko upokojen. Pred nekaj meseci je padel tako nesrečno, da je moral v tržaško bolnišnico, kjer na je zaradi komplikacij podlegel. Svoj poslednji dom ima na našem pokopališču, kamor smo ga v soboto 6. t. m. popoldne, razen svojcev in sorodnikov, spremili vsi domačini in več njegovih stanovskih tovarišev.

Pokojni je bil zaveden Slovenec in naprednega mišljenja. Zapušča ženo in dvoje otrok, od teh enega mladoletnega. Naj mu bo lahka domača zemlja. Svojcem izrekamo naše sožalje.

Ob obletnici smrti Josipa Kosovela

Včeraj je bila druga obletnica smrti Josipa Kosovela. Morda ne bi še posebej omenjal te obletnice, če mi ne bi prav te dni prišla v roke nekatera pisma, ki jih je Kosovel skrivaj poslal iz zapora v Fossanu in ki še bolj osvetljujejo njegov trden značaj in njegovo prepričanost ter neizmerno predanost stvari, kateri je posvetil vse svoje življenje. Prav je tudi, da se nekatere stvari rešijo pozabe ravno sedaj ko se bližajo dvajseta obletnica zmagovitega zaključka našega osvobodilnega boja.

Mislim, da ni potrebno mnogo govoriti o Kosovelovem poživljanju med obema vojnama zasti med mladino, in po vojni kjer koli je bilo potrebno. Kdor ga je poznal, bo znal to njegovo delo ceniti.

Boris Pahor ga je posebej omenja s pravim imenom v svoji najnovejši do sedaj najboljši knjigi «Pa nik trobi njih in govori o njegovem delu med mladino med obema vojnama. Prav te dni objavja dnevnik v podlistku spomine M. Šajnova, ki tudi omenja njegovo delo med mladino.

Pisma, ki sem jih v začetku omenil, so iz časa po kapitulaciji Italije, tj. po 8. septembru 1943, ko se je začela akcija za izpustitev vseh naših ljudi iz italijanskih zaporov. V tem članku mi moj namen podrobneje pisati o tem, želim pa ob drugi obletnici Kosovelove smrti in v trenutku, ko se bližajo tudi obletnica tragične smrti Stanka Vuka (10. marca 94?), počastiti spomin obeh, s tem da navedem Kosovelovo pismo od 27. novembra 1943, ki ga je skrivaj poslal iz zapora in ki sta ga podpisala tudi Vuk in jaz:

«V zadevi akcije za našo osvoboditev ti sporočam še sledeče: Mi smo bili o tem doslej informirani samo ustmeno in s kratkimi vestmi v pismih, ki pa nam nič ne povedo, kakšna je ta akcija, kdo jo podvzema in kaj se smatra pod nazivom «brez pogojev». Ker je to silno važna zadeva, bi bilo nujno potrebno, da dobimo izčrpno poročilo o vsem tem, zato da se ne bi znašli nekega dne pred kakim izvršenim dejstvom ali pa pred kako alternacijo, kjer ne bi vedeli, kako ravnati in ki bi nas lahko spravila v zelo nevšečen položaj, da bi morali ali pristati, kar bi ne mogli storiti, ali pa da bi morali odkloniti vsak naš pristanek, kar bi nam nakopalo kako zlo. Recimo, da bi prišli pa nam rekli stavite na ta papir svoj podpis.

Jaz tu sedaj na kratko obrazložim ponovno naše stališče (z menoj se strinjata Milan, Stanko): Ne smatramo oportuno, da se ukrene kakršna koli akcija v tem momentu, ker po našem mnenju že samo dejstvo, da nekdo to vpraša pri nemških oblasteh, pomeni da s tem dejanjem priznavamo njihovo upravičenost, da nas šč tijo in o nas odločajo, to se pravi, da odločajo o zadevah, ki se tičejo celega naroda, k jti naša zadeva ni osebna zadeva, ampak zavzame značaj principielne zadeve. Ako se pravi «brez pogojev», se morda s tem misli, da bi mi ne dajali in podpisovali nobenih izjav in da bi ne podpisovali in dajali takih izjav tudi oni ne, ki so to akcijo podvzeli. Vendar va je to premalo, kajti že dejstvo samo, da se kdo za nekaj taterga poganja, je za nas priznanje nekih pravic onemu, ki bi hotel tam vladati sedaj in vedno.

Razen tega smo na tudi slišali da bi re prišli v poštev pri, ampak da bi se tu dalo a razlika. Tudi to dejstvo, namreč, da bi bili komunisti in oni ki so sodelovali s partizani, izključeni nam je dokaz, da mi pristajamo na nekaj. Mi pa nočemo na nič pristati.

To je v kratkem naše stališče. Zapor je seveda hud. Nočemo pa priti ven s tem da prečiščemo našo preteklost in da kakor koli prosimo tujca.

To je mnenje nas treh, drugi so precej bolj popustljivi in jim zadostuje le, da ne bi nič podpisovali in kakih izjav dajali; s tem smatrajo da se niso nič kompromitirali.

Zatorej prosimo, da nam na kak način daste točna pojasnila, da se bomo vedli ravnati. Stanko je Danici že pisal svoje mnenje in upam, da ga je že dobila in te o tem obvestil. Tedaj je omenil, da sem tudi jaz istega mnenja. To je svoji ženi tudi povedel da mam jaz gotovo pomisleke. Morda bi poskušali dati izčrpno poročilo komu, ki bo prišel semkaj na obisk, kateri ga bo potem dostavil v roke naslovljenca. Za sedaj te še enkrat najprisrčneje pozdravljam in pol ubljam, tvoj Pepi.

Se strinjam z gornjim. Pozdrave Vam in drugim. Bolčič Milan.

Se strinjam celotno in toplo pozdravljam. Stanko Vuk».

S tem člankom sem želel tudi deloma izpolniti nekdanjo tiho Kosovelovo željo, o kateri sem zvedel šele po njegovi smrti. Ko je «Primorski dnevnik» ob njegovi 60 letnici objavil članek o njegovem življenju in delu, je Pepi v krogu svoje družine na glas izrekel svoje misli: «Hvaležen sem jim, da so se me ob tej priložnosti spomnili. Vendar bi bil rajši videl, da bi članek napisal Milan.» Naj bo ta članek, dragi Pepi, skromno nadomestilo.

MILAN BOLČIČ

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

S seje občinskega sveta v Nabrežini (8. februarja), na kateri so izvolili župana in odbor

IZ NABREŽINE

Lepa Prešernova proslava

Vsi, ki smo se v četrtek zvečer udeležili prešernove proslave, ki jo je priredilo prosvetno društvo «Igo Gruden» v Nabrežini smo bili res prijetno iznenadeni. Posebno so bili iznenadeni vsi tisti, ki so se že začeli vdajati pesimizmu in malodušju češ, da prosvetno delo v Nabrežini izumira in da novi rod kaj malo rad sodeluje pri prosvetnem delu. Vsem v zadoščenje pa ugotavljamo, da je v Nabrežini prav mladina tista, ki je največ prispevala k lepemu uspehu proslave ter vložila največ ljubezni, požrtvovalnosti in truda, da smo se primerno tudi v Nabrežini poklonili spominu našega velikega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

Pred občinstvom, ki je napolnilo dvorano, je prvi nastopil Aleksander Rojc. Imel je namreč lep govor o pesniku v katerem je ponazoril pesnikovo življenje

Med govorom sta deklamirala Prešernove pesmi domačina Tamara Caharija in Igor Tuta.

V drugem delu prireditve so nastopili člani mladinske dramske skupine, ki so predstavili recital z naslovom «Nagelj s pesnikovega groba», ki ga je po romanu Avgusta Šenoe priredil Jurij Slama. V vlogah so nastopili: Vera Tuta — pisateljica, Bojan Brezigar — Albert, Igor Tuta — Avgust, Jasna Logar — Nežica, Marija Terčon — teta, in Aleksander Rojc kot stric. Vsi mladi izvajalci so se zelo dobro odrezali na odru, zato jim gre še posebna pohvala, če pomislimo, da so večinoma prvič nastopili.

V zadnji točki predstave je otroški mešani pevski zbor p. v. dirigenta Erminija Ambrozeta zapel več lepih slovenskih narodnih pesmi in sicer: «Ko so fantje proti vasi šli», «Moja kosa je križavna», «Spomladi prav luštno je» in «Moj dom». V čast našemu pesniku je več kot trideset mladih in svežih glasov zapelo še Simonitijevo «Pesniku Prešernu» in Premrlovo «Zdravico».

Prisotni so z velikim veseljem in navdušenjem ob vsaki točki sporeda nagradili s ploskanjem vse nastopajoče.

MARIO MAGAJNA

Josip in Marija Piško

Josip Piško in Marija roj. Švab sta vso dolgo dobo zakonskega življenja skupno delila veselje in žalost, po čudnem naključju pa sta tudi tako rekoč hkrati zatisnila oči, saj je pokojni Josip umrl pred svojo drago Marijo komaj enajst dni. Njega smo pokopali v soboto 30. januarja, njo pa v četrtek, 11. februarja.

Pokojni Josip se je rodil v Dekanih 25. septembra 1879., toda že kot mladenič je prišel v Trst, da bi si tu služil kruh. Zaposlen je bil v začetku pri raznih podjetjih, več časa pri Lloydu, še največ pa v Tovarni strojev, kjer je ostal vse do leta 1948, ko je stopil v pokoj. Tudi kot upokojenec ni držal križem rok. Obdeloval je majhno vrtnarijo na Kolonkovcu, kjer je imel svoj dom.

V svojem okolišu je bil pokojni Josip zelo znan. Sodeloval je v javnem življenju, posebno pa v pevskem zboru «Slava». Med vojno je sodeloval v osvobodilnih organizacijah, po koncu vojne pa se še bolj vneto vključil v naša gibanja.

Pokojnikova žena je bila domačinka. Rodila se je na Kolonkovcu 19.11.1887. V osnovno šolo je zahajala v Škedenj in se je že v mladih letih morala lotiti dela. Spoznala se je s Josipom, s katerim se je leta 1907 poročila. Bila je zavedna Slovenka, dobra gospodinja in mati štirih otrok, ki jih je vse vzgojila v zavedne in napredne ljudi.

Naj jima bo lahka zemlja, svojcem pa naše sožalje.

IZ ZGODOVINE NAŠIH KRAJEV

NABREŽINA

Stara vas - Prvi Nabrežinci
Najstarejše rodbine: Caharija, Gruden, Pertot in Radovič

Stara vas je bila prvotno majhna skupina domov, tesno skupaj zgrajenih v smeri vzhod-zapad s pročeljem proti jugu (soncu), v tej smeri so se mrzožili kasnejši domovi, in to v obliki močno razprte pahljače. Vaške poti so se zlile na «križado», kjer je občinski vodnjak. Ne poznamo prvotnega tlorisa naselja, a sodi se, da je vsako gospodarstvo razpolagalo z obširnimi prostori, zlasti onimi, ki so služili gospodarstvu (hlev, skedenj, klet). Če so drugod po Sloveniji rabili za gradivo ilovico in les ali sam les, so naši predniki uporabljali kamen, za streho pa korce ali skrilje, verjetno zaradi tega, ker so si jih mogli sami narabviti in ni bilo treba šteti denarja, ki je bil takrat redek in zato drag. Še danes se moremo prepričati, kako so bili glede stanovanjskih prostorov malo zahtevni; zadostovala je skromna «kambra» z lesenim podom, neometanim stropom in ozkimi okni. Za zrak in svetlobo se niso dosti brigali, ko pa so veliko ur prebili na soncu in zraku! Hišakuhinja je bila najvažnejši del stanovanjskih prostorov, seveda kuhinja z ognjiščem, prvotno nizkim, kasneje dvignjenim. Tukaj se je odvijal znaten del življenja. Posebnosti naše hiše so bile zunanje stopnišče in lesen hodnik (gank) z enako lepo izrezljano ograjo (širmom), kjer je vedno bilo polno cvetja, predvsem niso smeli manjkati gorečke, rožmarin in nagelini, kjer je bilo dekle za možitev celo ne, sicer bi se je bili snuboki (snubci) izogibali. Tudi naši stasiti dimniki (kamini) so bili posebnost naše (kraške) hiše. Vzrok, da je ta hiša že zgodaj dobila kamin za odvajanje dima, je v nadstropnosti, pri pritličnih hišah po Sloveniji si je dim sam poiskal pota izhoda.

PRVI NABREŽINCI

Kdo so bile prve rodbine, od kod so prišle in kaj jih je napotilo semkaj? Vsekakor so to bili svojevrstni žilavi borci, v takratni nedvomno sicer še deviški naravi, ki pa jim ni še mogla nuditi pogojev za obstoj. Težka zadeva, ki ji je nemogoče razsvetliti ozadje. Celo iz starih listin devinskih zemljiških gospodov in drugih zgodovinskih podatkov o devinskih podložnikih, bi verjetno težko zvedeli o tem kaj več. Nasloniti se moramo na ustno izročilo, ki še brli v najstarejšem vaškem rodu, kot zadnjemu posredniku daljne preteklosti. Iz njega izvemo — in vse tako kaže — da so bile naše najbolj stare rodbine: Caharija, Gruden, Pertot, Radovič. Ne moremo trditi, da bi bili vsi ti priseljenci iz istega gnezda, recimo kraškega porekla. Priimek Caharija je po Evropi precej razširjen. A od kod je doma? Nekateri nabrežinski Cahariji menijo, da je prvi Caharija semkaj prišel iz Chioggie. Kot poljedelec težko verjetno, kot pirat (morski ropar) — kar se tudi domneva — menda tudi ne. Temu priimku sliči Zahar; pri Žminju v Istri je naselje Zahariji. Bolj po naše zveni Gruden. «Gruda (kepa, zemlja), naš mesec gruden — bolj pristno slovenske krvi kot je naša je menda ni», pravi neki nabrežinski Gruden. Pri Tolminu je vas Grudenca, pri Plominu (Istra) zaselje Grudić. Ta priimek ni močno razširjen in se zdi, da je od tod doma. K tej domnevi vodijo, čeprav le posredno, nekatere značilnosti tega rodu: odpornost, žilavost, vztrajnost, veljavnost, nagnjenje do zemlje. Lastnosti, ki jih je izzvalo življenje na tej skopi zemlji. A tudi veljavnost. Naj mimogrede navedemo naslednji primer, s katerim so stari možje mnogo razpravljali: Južno železnico so nameravali zgraditi malo bolj severovzhodno od sedanje, da bi ne bil proti viaduktu tako oster ovinek. Železniška postaja naj bi bila na zemljišču pod staro apnenico. To in še več drugega sveta, koder naj bi bila tekla proga, je bila lastnina nabrežinskega magnata Grudna, izredno premožnega zemljiškega posestnika. Ta je za zemljišče zahteval dosti desettisočev goldinarjev. Železniška uprava mu je ponudila le malenkost manj. «Ali toliko, ali nič,» je rekel Gruden. In ni bilo nič. A čeravno se je Gruden kesal, ni hotel priznati svoje napake.

Kam pa naj bi uvrstili Pertote? O tem bi nam mogel kaj določenega povedati etimolog (kdor raziskuje nastanek in prvotni pomen besed). Mi moremo o tem le domnevati. Slovenci in Hrvati imamo več imen s korenom «pert», kot n.pr. Pertić (zaselje v Istri) Pertiče (vas na Koroškem), Pertoča (občina v Prekmurju), Pertovti (zaselje na Goriškem). Eni domnevajo, da so Pertoti potomci Francozov iz Napoleonove vojske (1809-1812). Res je takrat ostalo v naših krajih nekaj Francozov. A od kod pa je bila družina Pertot izza prve naselitve Nabrežine?

Zanimiv je pojav rodbine Radovič. Nedavno sta se na naši pošti sešla Radovič — domačin in neka gospa Radovič iz Dubrovnika. Ko je slišala to ime, je Radoviča vprašala, od kod da je in na njegov odgovor pristavila, da je ta priimek pri njih zelo udomačen. To že pove, kam naj Radoviče uvrstimo. Sicer nam morejo pri tem nekaj pomagati nekateri priimki iz naših vasi, kot n.pr. Radetić (Medja vas), Kačič (Sesljan), Peric i.dr. s končnico «ic, ič». Nedvomno so to potomci onih rodbin, ki so zlasti v 15. stoletju pribežale v te in druge kraje Slovenskega Primorja ter nekatere celo čez Jadransko morje v Italijo. Ali ni verjetno, da je z Radovičem in nedvomno tudi drugimi uskoki ali pribegi (tako jih imenuje zgodovina), ki so krenili drugam, pribežal k nam tudi kakšen Grk — Caharija?

(Nadaljevanje sledi)

JANKO FURLAN

KMETJE, VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
ustanovljena 1938
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169
katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike

žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti.
Ekskluzivni zastopnik za Furlanijo — Julijsko krajino: svetovno znanih strojev za obdelovanje zemlje ter kosilnice «AGRIA»
Za Goriško in Čedadsko se obrnite na trgovino: Zavadlav Orlando, Ulica Trieste — Gorica.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 6,8, najnižja 1,6, ob 19, uri 5,6; vlaga 66 odst., zračni tlak 1014,6 pada, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 7,7 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 14. februarja Valentin
Sonce vzide ob 7,10 in zatone ob 17,30. Dolžina dneva 10,20. Luna vzide ob 15,26 in zatone ob 6,25
Jutri, PONEDELJEK, 15. februarja Jordan

ZASKRBLJUJOČE VESTI O BODOČNOSTI SV. MARKA

Zveza kovinarjev FIOM zahteva okrepitev ladjedelniške industrije

Vprašanje tajnika FIOM Burla županu dr. Franzilu
Jutri sestanek tajništev obeh sindikatov kovinarjev

Za bodočnost ladjedelnice Sv. Marka le slabo kaže. Te dni je bila v Rimu delegacija, ki se je razgovarjala s predsednikom nacionalnega sveta za gospodarstvo in delo Campillijem, s predsednikom IRI Petrillijem, s predsednikom Fincantieri Tupinom in z glavnim ravnateljem IRI Golziom. V delegaciji so bili župan dr. Franzil, deželni odbornik za industrijo in trgovino Marpillero, predsednik trgovinske zbornice Caidassi in tajnik Delavske zbornice Novelli. Ko se je delegacija vrnila v Trst, ni bilo mogoče od nikogar zvedeti, kaj so dosegli v Rimu, iz česar se lahko sklepa, da je položaj zelo resen in da nimajo v Rimu razumevanja za potrebe ladjedelnice. Zdi se, da jo nameravajo sploh ukiniti, kar bi bilo usodno za tržaško gospodarstvo.

Pokrajinski sindikat FIOM je v zvezi z neugodnimi vestmi iz Rima sklical skupščino delavcev ladjedelnice Sv. Marka o katerih sklepih smo že na kratko poročali. Po drugi strani je tajništvo FIOM odločno protestiralo, ker niso vključili nobenega njenega zastopnika v delegacijo Tržačanov, ki so šli v preteklih dneh v Rim. Zato je FIOM zahtevala takojšnji sestanek z vsemi predstavniki oblasti, ki so bili v delegaciji, da bi zvedela za rezultate njihovih razgovorov ter sprejela na podlagi tega primerne ukrepe.

V tem smislu je postavil tajnik FIOM Burlo, ki je tudi občinski svetovalec, vprašanje županu dr. Franzilu. V njem pravi, da je mestni tisk izrazil zaskrbljenost spričo popolne napetosti članov delegacije ter ugotovil, da je bodočnost Sv. Marka v nevarnosti, češ da ne gre niti za njeno preureditev marveč za njeno ukinitev. Burlo pravi nadalje, da imata tržaški občinski svet in vse prebivalstvo popolno pravico, da zvesta za resnico o ladjedelnici Sv. Marka, t. j. kaj namerava vlada ukreniti z njo.

V zvezi s položajem se bosta jutri sestali tajništvi obeh sindikatov kovinarjev, da določita nadaljnjo akcijo v obrambo Sv. Marka.

V zvezi z vprašanjem ladjedelnic je izdala tržaška FIOM poročilo, ki ga na kratko povzemamo.

Poročilo najprej pravi, da se je v preteklih dneh sestala v Rimu komisija za ladjedelstvo FIOM, da bi določila način sklicanja ustanovnega kongresa sindikata ladjedelskih delavcev. Komisija je proučila krizo ladjedelstva, ki vzbuja med delavci veliko skrb in bojazen za zaposlitev. K splošni krizi in industrijskemu zastoju se pridružuje sedaj še grožnja ukinitve nekaterih važnih ladjedelnic. Zdi se, da je usmerjen h krčenju ladjedelstva tudi petletni gospodarski načrt, ki predvideva ukinitev obrobnih ladjedelnic IRI. Toliko bolj je ta usmeritev zgrešena, ker ni točnih načrtov za okrepitev ladjedelstva in njegovo obnovo, tako da bi lahko vzdržalo v mednarodni konkurenci z drugimi ladjedelnicami. S takšno usmeritvijo se ne obsojajo na ukinitev le nekatere ladjedelnice, marveč se zapostavlja vsa ladjedelska industrija sploh; zato je razumljiva zaskrbljenost delavcev.

FIOM odločno nasprotuje takšni usmeritvi, zlasti ker jo uvrščajo v domnevno organsko politiko reorganizacije in okrepitve ladjedelnic, v resnici pa hočejo le skrčiti proizvodno dejavnost. S takšno usmeritvijo se ne ogroža le zaposlitev visoko specializirane delovne sile, na katero se opira gospodarstvo v nekaterih mestih, marveč se tudi kaže splošno pomanjkanje učinkovitih ukrepov za razvoj državne industrije. Pri tem gre namreč za to, da se prouči vsa politična usmeritev v zvezi z načrti državne industrije, tako da bi bili v skladu z načrtovanjem, ki bi dejansko pomenilo prenovitev struktur v državi. FIOM poudarja, da mora imeti prednost učinkovit razvoj industrije

FIOM jemlje na znanje enotno gibanje delavcev v prizadetih središčih proti grožnji ukinitve ladjedelnic ter proti poslabšanju položaja v posameznih podjetjih z izgovorom o gospodarski krizi in o nujnosti reorganizacije. Zaradi tega bo FIOM skupno z drugimi sindikati dala vse potrebne pobude ter intervenirala zlasti pri pristojnih ministrstvih, da se uveljavi politika ladjedelskih gradenj, ki bo v interesu vse države.

Delegacija federacije PSI na razgovorih v Kopru

Na sedežu okrajnega odbora SZDL v Kopru sta se sestali včeraj popoldne delegaciji tržaške federacije PSI pod vodstvom prof. Elia Apiha in delegacija SZDL okrajnega odbora pod vodstvom Ivana Lapajneta, predsednika okrajnega odbora SZDL. Delegaciji sta si izmenjali poglede o splošnem italijanskem in jugoslovanskem političnem položaju in o političnem položaju v tržaški pokrajini in v koprskem okraju, kakor tudi o usmeritvah obeh političnih gibanj.

Načelno sta se sporazumeli, da bosta poživili medsebojne stike in jih temeljiteje organizirali v duhu in tradiciji, ki sta lastni delavskim političnim gibanjem, tudi kar zadeva vprašanja etničnih narodnih manjšin.

Delegaciji se bosta ponovno sestali v kratkem.

Občinski svetovalec Pittoni (PSI) o nevarnosti zapore Sv. Marka

Socialistični občinski svetovalec Pittoni je poslal županu dr. Franzilu vprašanje, v katerem ga opozarja, da je vest o morebitni zapori ladjedelnice Sv. Marka zbudila veliko razburjenje in zaskrbljenost v mestu. Ker je bil župan v preteklih dneh zaradi tega vprašanja v Rimu, ga svetovalec Pittoni vprašuje, kaj je v Rimu dosegel in kakšne nadaljnje korake namerava občinska uprava pokreniti v obrambo ladjedelnice in zaposlitve delavcev na tem delovnem področju.

Proslava odporništva sekcije KPI pri Sv. Jakobu

Danes ob 10.30 bo v kinu «Ideale» sekcija KPI pri Sv. Jakobu priredila proslavo 20-letnice odporništva. Predvajali bodo film «Poslednji most» z Marijo Schell v glavni vlogi. Svojcem padlih Šentjakobčanov bodo podelili spominsko medaljo. V imenu deželnega odbora KPI bo na proslavi spregovoril tajnik Silvano Bacicchi, bivši politični komisar brigade «Fontanot».

PRVA SEJA NOVEGA ZGONIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Za župana izvoljen Josip Guštin za odbornika Cibic in Hrovatin

Župan je izjavil, da bo nova občinska uprava delovala v korist vseh občanov

Sinoči je bila prva seja novega zgoniškega občinskega sveta, na kateri so izvolili za župana Josipa Guština iz Zgonika, za odbornike Vladimira Cibica iz Devinščine (Prosek) in Albina Hrovatina od Briščikov, za namestnike odbornikov pa Ivana Godniča in Karla Grilanca.

Prvo sejo je otvoril in vodil Josip Guštin, ki je dobil največ preferenčnih glasov. Začasni predsednik, ki je bil potem izvoljen za župana, je najprej pozdravil svetovalce in občinstvo, nakar so se začele volitve. Župan Josip Guštin je bil izvoljen že pri prvem glasovanju, prav tako je bil izvoljen pri prvem glasovanju odbornik Vladimir Cibic, medtem ko je bil drugi odbornik, Albin Hrovatin, izvoljen šele pri drugem glasovanju, ker pri prvem ni dobil absolutne večine glasov.

Takoj po izvolitvi se je novi župan Josip Guštin zahvalil svetovalcem za zaupano mu odgovorno mesto ter zgoniškim volivcem, ki so v tolikšnem številu glasovali za Listo demokratične enotnosti. Župan Josip Guštin je obljubil, da bo posvetil občinski upravi vse svoje sile ter je izrazil upanje, da mu bodo pri njegovem odgovornem delu pomagali ne samo odborniki, ampak vsi občinski svetovalci, tako večine kot opozicije. Nato se je župan spomnil prejšnjih občinskih upraviteljev, ki sedaj ne sedijo več v občinskem svetu, in še posebno bivšega župana Pirca, ki je toliko let z veliko odgovornostjo vodil zgoniško občino. Obljubil je, da bo nova občinska uprava vložila vse svoje napore v korist vseh občanov.

Po izvolitvi odbornikov in namestnikov je najmlajši svetovalec prečital politični in upravni program nove zgoniške občinske uprave, katerega bomo objavili v torkovi številki. Prav tako bomo v torek objavili vse izjave predstavnikov posameznih strank, ki so zastopane v občinskem svetu.

VČERAJ ZJUTRAJ V LESNEM SKLADIŠČU POD ŠKEDNJEM

Silovit požar v oljarni «Gaslini» z nevarnostjo še hujših eksplozij

Požar je zahteval 3 ranjene (dva delavca in en gasilec) ter povzročil blizu 30 milijonov lir škode - Proizvodnja jedilnega olja ustavljena

V oljarni «Gaslini» v lesnem pristanišču je včeraj zjutraj okrog 8. ure nastal silovit požar, ki ga je povzročila eksplozija stiskalnice-filtra v visokem stolpu, kjer je skladišče semen za izdelavo jedilnega olja.

Eksplozija stiskalnice-filtra je nastala ob 8.20 in prvi dve žrtvi nastalega požara sta bila 30-letni delovodja Domenico Muggia iz Ul. Commerciale 42 in 27-letni delavec Germano Couschie iz Ul. Monte San Gabriele, ki sta se nahajala v bližini filtra. Pozneje je prišel v bolnišnico tudi 31-letni gasilec Gianni Casseler s Stare istrske ceste, ki se je ponesrečil pri gašenju požara.

V tretjem nadstropju visokega stolpa oljarne, sta nameščeni dve stiskalnici-filtra, ki pod pritiskom 200 atmosfer stiskata seme. Pri stiskanju in filtriranju pa je potrebna posebna tekočina «esan», ki je zelo vnetljiva. Stroja sta vedno v pogonu, zato se zvrščajo delavci pri njiju v delovnih izmenah.

Včeraj zjutraj pa so delavci, ki so bili v tovarniškem oddelku, nenadoma zaslišali oster pisk, koj nato pa je nastala strašna eksplozija. Delavci se skoraj niso zavedli strašne nesreče, ko so visoki ognjeni zublji že švigali iz stiskalnice. Pri eksploziji sta se Muggia in Couschie opekla in delovni tovariši so ju takoj odnesli iz oddelka, kjer je divjal požar. Prvega so položili v zasebni avto ter ga takoj odpeljali v bolnišnico, ker je bilo njegovo zdravstveno stanje hujše. Couschieja pa so kasneje odpeljali z avtom RK. Oba so pridržali na dermatološkem oddelku.

Medtem so nekateri delavci začeli gasiti požar, ne zavedajoč se, da so se izpostavljali veliki nevarnosti, ker bi v vsakem trenutku lahko eksplodirala še naprava za dovajanje «esana» in porušila stolp.

Tedaj so iz vojašnice na Trgu Niccolini gasilci že drveli proti lesnemu pristanišču. Pridirjali so k tovarni s tremi brizgalnami in tovornikom z lestvijo. Pod vodstvom podčastnika Cibeua in inž. Casablance so gasilci nemudoma začeli zalivati stolp z velikimi količinami vode, da bi ohladili naprave in stiskalnico-filter. Drugi gasilci pa so se povzpeli v oddelek in z napravami na peno dušili ognjene zublje. Gasilci so bili tudi tisti, ki so takoj zaprli vse dovode «esana», da bi preprečili najhujše. Na kraju požara so se morali truditi skoraj tri ure, da so najprej omejili in potem pogasili požar. V oljarni so potem ostali še nekateri, da so pregledali vse kote in preprečili nevarnost novih požarov. Popoldne okrog 15. ure so se vsi gasilci vrnili v vojašnico.

Nesreča in potem požar, sta zelo verjetno nastala zaradi počenja pokrova stiskalnice, ki je pod pritiskom 200 atmosfer popustil. Iz razpoke je najprej začel sikati plin «esana», ki se je nato vnel. Zato so delavci tudi slišali oster pisk.

Med gašenjem so se vsi delavci oddaljili in odšli iz tovarne. Tehniki cenijo da sta eksplozija in potem požar povzročila od 20 do 30 milijonov lir škode.

Vsa proizvodnja v oljarni je sedaj ustavljena, ker bo treba precej časa za popravilo poškodovane stiskalnice ter za pregled druge stiskalnice v stolpu. Poleg škode na strojih, je požar povzročil tudi precejšnjo škodo v oddelku, ki ga bo treba prenoviti.

PRIMORSKI DNEVNIK sporoča da bo IV. tradicionalni NOVINARSKI PLES 27. FEBRUARJA V KULTURNEM DOMU

Med gašenjem požara v oljarni Gaslini

RAZOČARANJE V DEMOKRISTJANSKIH KROGIH

Republikanski odbornik Bazzaro ne odobrava sklepov svoje stranke

Odstopil bo sicer kot odbornik in iz stranke, ne pa kot svetovalec, češ da kot tak odgovarja volivcem

Sklep republikancev, da izstopijo iz levega centra in iz tržaškega občinskega odbora, je naletel na veliko razočaranje in nezadovoljstvo demokristjanov. Pokrajinski izvršni odbor KD je izrekel vso svojo zagrenjenost spričo ravnanja republikancev, ki «niso pokazali razumevanja za razloge levega centra do demokratične politike nasproti manjšinam». Zato je KD pozvala republikance, naj se premislijo ter je izjavila, da bo občinski odbor nadaljeval s stvarnim uresničevanjem programa levega centra.

Pokrajinski podtajnik Coloni pa je na skupščini sekcije KD orisal pomen in vsebino zadnjih sporazumov ter dejal, da nimajo tistega pomena, ki jim ga nekateri krogi pripisujejo, to je ustanovitve nekakšnih «etničnih rezervatov», katerih ni niti nihče zahteval. S tem je Coloni posredno odgovoril glasilu tržaške škofije «Vita Nuova» na članek, katerega je baje napisal sam škof.

Včeraj pa so se zvedele nove podrobnosti glede ravnanja republikanca Bazzarra, ki je občinski odbornik za matični oddelek. Bazzaro je potrdil, da se ne strinja s politiko in zadnjimi sklepi stranke, zaradi česar bo izstopil iz nje. Dejal je, da se v bistvu strinja s politiko levega centra ter da bo izstopil iz občinskega odbora le zato, kér je bil imenovan vanj na podlagi sporazuma o levem centru, to je na predlog PRI. Ne bo se pa odrekel mestu svetovalca, ker odgovarja zanj pač svojim volivcem. Sicer pa da ne razume politike vodstva PRI, saj je Slovenska lista že vsa prejšnja leta glasovala za proračune in pogajala s tem obstoj občinskega odbora in takrat ni nihče protestiral.

Pisma uredništvu

Pojasnilo Slovenskega planinskega društva

Ni navada SPDT javno polemizirati z drugimi slovenskimi društvi oz. ustanovami. Ker pa so nas zastopniki Glasbene Matice in SPZ v odgovoru na članek «Pričakovali smo...» (dne 7.II.65) javno omenili, čutimo dolžnost, da tudi mi javno izrazimo svoje mnenje.

Čudimo se, da tako važni ustanovi kot sta SPZ in GM, da opravičita do danes svoje redke nastope v Kulturnem domu, omalovažujeta delovanje SPDT — saj je tudi naše delovanje kulturno-prosvetnega značaja — in javno govore o stroških, zaradi katerih bi se morala podpisano društvo ustrašiti. Ko smo zaprosili za gledališko dvorano za celovečerno predavanje, nam je uprava gledališča takoj omenila, da bomo morali za to tudi plačati, čeprav nam točnega zneska še ni znala povedati ker smo pač prvi vprašali za to. Kljub stroškom pa smo želeli nuditi domačemu predavatelju Sandiju Bližini najboljše okolje za izredno zanimivo predavanje in prav tako tudi vsem slovenskim ljubiteljem planin lep večer v našem domu.

Poleg tega pripominjamo, da so na splošno planinska predavanja najbolj pasivna postavka našega društva, kajti predavatelji niso vedno skromni. A kljub temu nismo mislili, in prav tako ne mislimo niti v bodoče, prikrajšati naših zvestih ljubiteljev narave za lepa in zanimiva predavanja tudi v primeru, da bi bilo s strani odbornikov ali članov potrebno kaj več žrtvovati. Sicer pa je temu najboljši dokaz naše prihodnje predavanje, ki bo 15.II.65 v Kulturnem domu — kljub temu, da nam je že znano, koliko bomo morali plačati za to.

Trdno smo prepričani, da naši nastopi in delo tudi v bodoče, kot so že bili v preteklosti, posnemani in ne osporovani z neprimernimi polemikami.

Slov. planinsko društvo-Trst

PUSTNO RAJANJE
za najmlajše, ki ga vsako leto prireja Slovensko gledališče, bo letos v nedeljo, 28. t. m. popoldne v Kulturnem domu.

SMRTNA PROMETNA NESREČA V UL. FLAVIA

Avtomobilist do smrti povozil upokojenca pri prečkanju ulice

Pri padcu na tla je nesrečni Cecovich udaril z glavo ob asfalt in bil na mestu mrtev

Temna, v nočnih urah premalo razsvetljena Ul. Flavia, je bila sinoči spet prizorišče prometne nesreče, pri kateri je izgubil življenje 75-letni upokojenec Giacomo Cecovich iz Ul. Pordenone 7.

Bilo je okrog 19. ure, ko je Cecovich prečkal cesto v neposredni bližini Trga Cagni, ne da bi se prej prepričal, če vozijo mimo avtomobili. Tistih nekaj korakov, ki jih je naredil od pločnika proti sredini cestišča, pa je bilo zanj usodnih. Prav tedaj je iz Zavelj proti središču mesta privozil s fiat 500 «giardinetta» TS 41913 53-letni uradnik Agostino Baldo iz Ul. Limitanea 7. Baldo je pešca opazil v zadnjem trenutku in čeprav ni vozil hitro ter je takoj pritisnil na pedal zavor, je treščil v Cecovicha in ga podrl. Pri sunku je Cecavich udaril z levim bokom v prednji del avta in nato pri padcu udaril z glavo v asfalt ter bil na mestu mrtev.

Na kraj nesreče so prihiteli bolničarji RK in agenti cestne policije. Zdravnik RK dr. Fortunato pa Cecovichu ni mogel več pomagati. Po opravljenih formalnostih je namestnik javnega tožilca dr. Tavella izdal dovoljenje za prenos trupla v mrtvašnico glavne bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

13. februarja 1965 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo pa je 15 oseb.

UMRLI SO: 66-letni Augusto Malneri, 69-letni Agostino Bonazza, 59-letna Karla Bratuš, 77-letni Adolfo Cuppo, 40-letni Mario Pamici, 68-letna Caterina Valenta por. Sartoretto, 58-letni Giovanni Maricchiolo, 67-letni Pietro Borgnolutti, 54-letna Ferdinanda Nordio por. Alessi, 23-letna Anna Montecalvo, 83-letna Marija Mihalič vd. Verčon, 75-letna Emilia Miceu vd. Pipan, 72-letna Margherita Saltarini-Modotti, 66-letni Ettore Suban, 81-letna Antonia Udovich vd. Spazzali.

OKLICI: železničar Umberto Favro in gospodinja Santina Marin, uradnik Gilberto Favaretto in uradnica Marina Valenta, pleskar Benedetto Coloniello in prodajalka Marina Quintavalle, instalater Luigi Scagnetti in frizerka Elvia Brajkovič, uradnik Giorgio Cavicchi in prodajalka Adriana Crisman, kinooperater Giovanni Cominotto in uradnica Anna Maria Marassi, poštar Stanislav Malalan in gospodinja Stanislava Hrast, delavec Francesco Dussi in gospodinja Maria Micori, uradnik Roberto Stibbi in prodajalka Loredana Pagliaro, reprezentant Eros Maggiolini in modelerka Giovanna Rudes, karabinjer Crescenzo Izzo in gospodinja Giuseppina Cucinotta, specializirani delavec Rosario Miceli in gospodinja Brigida Weiser, delavec Mario Urban in gospodinja Oliva Andreassich, karabinjer Giovanni Cella in gospodinja Maria Peressin, karabinjer Luciano Cevoli in gospodinja Gina Todone, mehanik Djuro Obrol in uradnica Maria Lovric, mehanik Radomir Stanišić in gospodinja Stojka Corbic, učitelj Luigi Rebec in učiteljica Elisabetta Saba, finančni podčastnik Giovanni Palermo in učiteljica Maria Luisa Desiderio, delavec Fulvio Musina in delavka Claudia Gregoris, uradnik Giordano Fabris in uradnica Mariella Salateo, delavec Ettore Elleri in Anna Maria Chiaulon, barist Aldo Castrigno in prodajalka Loredana Falcone, železničar Salvatore Scilipoti in gospodinja Giuseppa Rigano, barist Vittorio Semeraro in uradnica Nadia Stefanutti, kapitan Sergio degli Ivanissevich in bolničarka Anna Cramer, pleskar Sergio Bernardis in gospodinja Ankica Kucek, trgovec Leo Marzini in uradnica Adriana Defilippi, pleskar Gilberto Degrassi in gospodinja Nadia Sterzai, šofer Claudio Cerquenich in uradnica Donatella Cillo, delavec Angelo Cernigoi in delavka Pierina Sturolo, mizar Marino Mase in gospodinja Nella Jolanda Gherardi, karabinjer Mario Sesto in gospodinja Silva Maria Bernardis, sprevodnik Livio Mainardi in gospodinja Marina Minon, uradnik Vinicio Severo in učiteljica Carolina Del Tatto.

«V Trstu rudnik»
V Trstu rudnik! pravi rudnik najrazličnejših artiklov, ki v kakovosti nimajo tekmeca, pri tvrdki
U. BAZZANELLA
Ulica F. Venezian 5
Naprave za refleksno kopiranje, Thermo-Fax papir, brusi SCOTCH ameriške znamke 3 M MENNESOTA, točilniški razdeljevalci vina, točilne mizehladilniki znamke MORTARI iz Milana, poljedelski obdelovalni motorni stroji nemške znamke HAKO, kmetijski in gradbeni stroji «BETA», kletarski stroji «MIXER», grelci za vodo, radiatorji, pipe, električne žice «THERMAL», enološke kemikalije «SCHIRATTI» — razpršev alci za zalivanje znamke «VERMOREL», sanitarne naprave, ogrevalniki, peč-kopalnice, štedilniki-ohišja-peči na plin, nafto in kerozen

EMPORIO AUTO MOTO SCOOTER
TRST - Ul. S. Lazzaro, 17 - Tel. 24-245
vam nudi vse dele in nadomestne dele za vse vrste avtomobilov, motorjev in skuterjev. Amortizerje znamke «Rif», kroglične ležaje «Rif». Vse za električno napeljavo pri avtomobilu in motorju. Vseh vrst svečke: Marelli, Acci, Shampion, Logge, CEG za avtomobile, motorje in motorne čolne. Filtri za olje, filtri za zrak, preproge, celotne previeke za vse vrste avtomobilov.
REZERVIRAN PARKIRNI PROSTOR ZA STRANKE

Slovenska prosvetna zveza
priredi
danes 14. t. m. ob 17. uri v KULTURNEM DOMU Ul. Petronio 4
PREŠERNOVO PROSLAVO
Spored:
Nagovor pisatelja prof. BORISA PAHORJA
Nastopijo zbori:
Slovenec — Boršt
Lipa — Bazovica
Briški grič — Steverjan
Valentin Vodnik — Dolina
Veliki Repen
Slovan — Padriče
Kras — Dol-Poljane
Srečko Kosovel — Ronke
Gallus — Trst
Prosek - Kontovel
Vesna — Križ
Razdelitev priznalnih diplom
Združeni zbori
Vstopnice so v predprodaji uro pred začetkom pri blagajni Kulturnega doma.
Vstopnina 400 in 300 lir

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO
prireja
PLANINSKO PREDAVANJE S ŠTEVILNIMI DIAPOZITIVI DR. RAFKA DOLHARJA
ki bo govoril o
«Smučarskem alpinizmu v naših in tujih gorah»
Predavanje bo v dvorani Kulturnega doma 15. februarja ob 20.30.

Včeraj, 13. t. m. je poteklo 50 let poroke Miheta in Francke Kjuder iz Lonjerja.
Ob tej priliki jima želijo zdravja in blagostanja sinova Milan in Oskar ter ostali sorodniki.

Kino

Nazionale 14.30 «Che fine ha fatto Toto Baby» Toto. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Arcobaleno 14.30 «La sottile linea rossa» Keir Dullea, Jack Warden. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Excelsior 14.00 «I tre volti» Technicolor. Soraya, Alberto Sordi, Richard Harris.
Fenice 14.00 «Agente 007, missione Goldfinger» Technicolor. Sean Connery.
Grattacielo 14.00 «Le ultime 36 ore» James Garner, Eva Marie Saint, Rod Taylor.
Alabarda 14.00 «Due mafiosi nel Far West» Franco Franchi, Ciccio Ingrassia, Helene Chanel. Technicolor.
Filodrammatico 14.30 «Giorni di fuoco» Technicolor. Lex Barker.
Aurora 15.00 «Cinque per la gloria»
Cristallo 13.15 «Matrimonio all'italiana» Technicolor. Sophia Loren. Marcello Mastroianni. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Capitol 15.00 «L'uomo di Rio» Technicolor. Jean Paul Belmondo.
Garibaldi 15.00 «L'avventuriero di Re Artù» Technicolor. Janette Scott.
Impero 15.00 «Per un pugno di dollari».
Vittorio Veneto 14.15 «Non mandarmi fiori» Technicolor. Rock Hudson, Doris Day.
Moderno 14.00 Pino Valdi, Gisella Mari, Adriana Denis in «The Harlem» v reviji «Mondo nudo» Na platnu «La guerra dei mondi» — Technicolor.
Astra 15.00 «Giorni caldi».
Astoria 14.00 «Gli ammutinati del Bounty» Technicolor Marlon Brando.
Abbazia 14.00 «Ieri, oggi, domani...» Technicolor. Sophia Loren, Marcello Mastroianni.
Ideale 14.00 «La lancia che uccide» Technicolor. Spencer Tracy.
Skedenj 14.00 «Le folli notti del dottor Jerryll» Technicolor. Jerry Lewis, Stella Stevenson.

Gledališča

VERDI
Danes ob 16. uri za dnevni abonma druga predstava Rossellinijeve opere «Pogled z mosta» z isto zasedbo.

TEATRO STABILE
Danes ob 21. uri s sodelovanjem CUC za ciklus «Vzroki rezistence» predvajanje filma «Gli sbandati» Francesca Masellija. Predvajanje samo za člane CUC in za gledališke abonente.

Mali oglasi

MODELA za atelje — lepa zunanjost, se išče. Plača 1000 lir na uro in poravnava potnih stroškov. Ponudbe pisati na upravo lista «Primorskega dnevnika», Ul. S. Francesco 20 pod «Modela».

17-LETNO DEKLE išče uradniško delo kot začetnica; je vešča stenodactilografka z znanjem slov. in ital. Naslov na upravi lista v Ul. sv. Frančiška 20.

FRIZERSKI SALON išče vajenko. Telefonirati na št. 36664.

V SKLADIŠČU D. KOZULIČA TRST, Ulica Machiavelli štev. 12 za direktni izvoz po eksportni ceni, dobite pralne stroje REX, CANDY in druge; štedilnike, hladilnike in vse potrebno za gospodinjstvo. V skladišču nasproti dobite konfekcijsko blago: plašče, kožuke (bunde), hlače itd.

PRI MAGAZZINU FELICE — Trst, Ulica Carducci 41, DOBITE: ženske, moške in otroške dežne plašče, bunde, hlače, jopiče in srajce najboljših vrst in znamk po najnižjih cenah

VESPE LAMBRETE, vse potrebščine in nadomestne dele za vse vrste motornih koles po zmernih cenah dobite pri A.M.A.R. — Trst, via del Bosco N. 6 — Tel. 41-946

PRI «AUTO STILE» Trst, Via U. Foscolo, 8 — blizu Trga Garibaldi — dobite vse potrebno za avtomobile, obloge, tepihe, električne baterije, verige «antigelo» itd. po zelo ugodnih cenah.

URE najboljših znamk, zlate predmete za darila ter natančna popravila ur in žlatnine pri DARWIL, Piazza S Giovanni št. 1.

Sintetične preproge
in preproge za hodnike iz plastike «Balatum» in «Meraklon». Moderno pokrivanje podov s plastiko, gumo, «Moquette» in ploščice «Rikett». Hitra naprava s specializiranim osebjem. A.R.P. ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale št. 6, Tel. 95-919.

Slovensko gledališče v Trstu
DANES, 14. februarja ob 16. uri v Ljudskem domu pri Sv. Barbari
ANGELO BEOLCO - RUZANTE
LA MOSCHETA
ali komedija o finem govorjenju
PREDSTAVE V KULTURNEM DOMU
MARCEL ACHARD
LIPE ZA LUNO
komedija v treh dejanjih
v torek, 16. februarja ob 20.30 (abonma red A)
v sredo, 17. februarja ob 20.30
v četrtek, 18. februarja ob 20.30 (abonma red B)
V soboto, 20. febr. ob 20.30 in v nedeljo, 21. febr. ob 16. uri
GOSTOVANJE DRAME SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE
Edward Albee
Kdo se boji Virginije Woolf?
Osebe: Martha — Duša Počkajeva; George — Jurij Souček; Honey — Marija Benkova; Nick — Danilo Benedetič
Režija: MILE KORUN
Scena: UROS VAGAJA
Kostumi: ALENKA BARTLOVA
Prevod: MAILA GOLOBOVA
Predstavi izven abonmaja
Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

Ljudska prosveta

Občni zbor SKUD «Misel in delo»

V torek 9. t.m. je bilo na tem mestu objavljeno, da se je v petek 5. 2. vršil v Ul. Mazzini 32-I. občni zbor SKUD «Misel in delo», na katerem se je ta organizacija **preimenovala** v «Društvo slovenskih socialistov za kulturo, prosveto in umetnost» ter si izvolila nov odbor.

Ta vest je docela neresnična, ker se na določenem kraju in ob napovedani uri občni zbor našega društva ni vršil in se tudi ni mogel, saj njegovi sklicatelji niso bili nikoli ne člani, še manj odborniki ali celo pooblaščenci naše organizacije.

SKUD «Misel in delo», s sedežem na Trgu S. Giovanni 1-I., bo po tem poslednjem izpodletelem manevru, s katerim ga je peščica zlonamernih ljudi skušala likvidirati, nadaljevalo svoje delo za najširše sodelovanje vseh strujev za kulturni in gmotni dvig slovenskega življa.

Za SKUD «Misel in delo»: predsednik Dušan Bufon in tajnik Karlo Bernetič.

Tajništvo Slovenskega gospodarskega združenja obvešča svoje člane, ki plačujejo IGE «in abbonamento» (prenočišča na splošno in obrtniki s trgovsko dejavnostjo), da je čas prijave do 28. t. m.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. svaku daruje Milka Pertot 1000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina nepozabnega brata Evgenija Danielija darujejo sestre ob drugi obletnici smrti 3000 lir za Dijaško matico

Ob drugi obletnici smrti dragega očeta Antona Cesarja nonota darujeta hčerka Danila in vnukinja Magda 1000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Marije Verčon daruje Milan Taučar 1000 lir za Dijaško matico.

Ob drugi obletnici smrti nepozabnega moža, svaka, zeta in prijatelja Evgena Danielija darujejo za Dijaško matico žena 1000, M. Brus 500, Friderik Znidarčič 2000 in družina V.U. 1000 lir.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali in spremili na zadnji poti našega dragega moža, očeta in dedka

IVANA KRALJA

se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala darovalcem cvetja in vsem, ki so počastili njegov spomin.

Družini KRALJ in PROTTI

Gabrovec, 14.2.1965.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše nepozabne mame

JOŽEFE KOMAR roj. RAUBER

Enaka zahvala č. g. župniku Želetu, g. dr. zdravniku Starcu, bolničarki iz Vel. Repna, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na kateri koli način počastili njen spomin in jo spremili na zadnji poti.

ŽALUJOČI OSTALI

Fernetiči, 14.2.1965.

ZAHVALA

Prisrčna hvala vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše predrage mame

MARIJE PIŠKO roj. ŠVAB

Enako se zahvaljujemo darovalcem cvetja ter vsem ki so na kateri koli način počastili njen spomin in jo spremili na zadnji poti.

ŽALUJOČI OSTALI

A. BRANDOLIN TRST VIA S. MAURIZIO, 2 • IZBIRA KVALITETA CENE ZMERNE • PEČI NA PLIN, ELEKTRIKO, PREMOG-DRVA IN NA KEROSEN • ŠTEDILNIKI Z OPREMO ZA PRANJE POSODE • KOPALNICE - KOMPLETNE, PIPE, GRELCI ZA VODO, ZRCALA ITD. • LESTENCI ZA JEDILNICO, SPALNO SOBO ZA PREDSOBO IN KUHINJO

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Najprej je s prijateljem popival nato pa mu je pobral ves denar

Ker gre za starega znanca sodišč, so ga obsodili na skoraj tri leta zapora in globo

Slučajna prijateljstva niso preveč priporočljiva. O tem ve marsikaj povedati Mario Goruppi, uslužbenec pristaniškega podjetja, ki je 1. januarja letos, v nekem baru pri Sv. Jakobu srečal 26-letnega Giorgia Bilata po rodu iz Padove in brez stalnega bivališča.

Dvojici se je pridružil še tretji prijatelj in vsi trije so si privoščili več kozarčkov močnih pijač. Plačal je Goruppi, ki je prejšnji dan dobil plačo in je imel v žepu okrog 70.000 lir. Toda s tem ni še konec. Tretji se je oddaljil, Bilato pa je Goruppija povabil na kratko vožnjo z avtom. Sedla sta v Biletovo fiat giardinetto, ter se odpeljala v Boljunec, kjer sta še pila. Nekaj časa potem je Goruppi predlagal, da bi se vrnila v Trst, toda najprej naj bi šla še na Opčine

Bilato je sedel za volan in zapeljal proti Padričem, kjer sta se prijatelja ustavila v nekem baru. Tam sta seveda zopet popivala tako da sta ga imela že kar precej pod kapo. Končno sta se le odpeljala, toda namesto proti Opčinam, je Bilato zavozil proti Hudemletu in nekaj časa potem zavozil na stransko pot in se za nekaj trenutkov oddaljil. Ko se je vrnil, je iz avta poklical Goruppija in mu nekaj pokazal za zidkom. Komaj se je Goruppi sklonil, ga je Bilato s pestjo udaril po obrazu ter ga pahnil na tla. Goruppiju je nato pobral kuverto v kateri je imel denar od plače in še 10 tisoč lir, ki so Goruppiju prej padle iz žepa. Komaj je sprravil denar, okrog 70.000 lir, se je Bilato urno oddaljil in prijatelja pustil na cedilu.

Uro kasneje se je Goruppi z okrvavljenim obrazom zglasil v čuvajnici igrišča za golf in zaprosil za pomoč.

O zadevi so bili obveščeni karabinjerji, ki so po štirih dneh vestne preiskave prišli na sled Bilatu ter ga prijavili sodišču zaradi ropa, tatvine in vožnje avta brez šoferske izkaznice.

Včeraj je Bilato sedel na zatožni klopi kazenskega sodišča in se je moral zagovarjati. Toda krivda je krivda in kljub prošnjam in zahtevam branilca, so sodniki Bilata spoznali za krivega ter ga obsodili na 2 leti, 11 mesecev, in 25 dni zapora ter na plačilo 197 tisoč lir globe in sodnih stroškov. Sodišče je bilo še širokosrčno z obtožencem, ker je javni tožilec za vse tri obtožbe zahteval 4 leta in 8 mesecev. Glede na to, da je Bilato postal stalni gost sodnih dvoran. Obsojen je že bil zaradi vožnje avta brez šoferske izkaznice, v kratkem pa se bo moral zagovarjati zaradi tihotapstva.

Tatovi v ateljeju slikarskega umetnika

Neznani tatovi so v noči med 29. in 30. januarjem iz studija 53-letnega slikarja Edoarda Devette v Ul. Coroneo 16, odnesli trideset slik v skupni vrednosti enega milijona in pol lir. Devetta se je zglasil na komisariatu na Trgu Dalmazia ter povedal, da so tatovi verjetno splezali na streho stavbe v Ul. Battisti 13, prišli na streho stavbe v Ul. Coroneo, kjer so razbili strešno okno in prišli v notranjost studija. Med slikami, ki so jih tatovi odnesli, so bile tudi tri ikone in več slik na lesu, ki jih je Devetta dobil v varstvo od drugih slikarjev. Agenti so uvedli preiskavo

ENALOTTO

Natečaj št. 7

ZMAGOVITI STOLPEC		
Bari	88	2
Cagliari	66	2
Firence	24	1
Genova	23	1
Milan	15	1
Neapelj	80	2
Palermo	79	2
Rim	70	2
Turin	45	X
Benetke	16	1
Neapelj II	57	X
Rim II	63	2

PROVIZORIČNI dobitki za zmagovalce z

12 točkami lir 5.415.000

11 točkami lir 205.100

10 točkami lir 21.900

Dokončne kvote določi o srednja komisija

Ohranite odrezek, da boste imeli pravico do nagrade

LOTERIJA

BARI	88	73	47	10	28
CAGLIARI	66	80	46	43	78
FIRENCE	24	89	37	22	58
GENOVA	23	3	42	66	27
MILAN	15	49	56	75	63
NEAPELJ	80	57	15	51	70
PALERMO	79	20	88	50	84
RIM	70	63	42	15	45
TURIN	45	78	85	12	19
BENETKE	16	83	76	17	18

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes, 14. t. m. ob 14. uri Technicolor film:

LE FOLLI NOTTI DEL DOTT. GERRYLL

(Blazne noči dr. Gerrylla)

Igrajo: JERRY LEWIS in STEVENSON STELLA

TRŽAŠKA KNJIGARNA

Trst - Ul. sv. Frančiška 20

Telefon 61-792

Novo:

Slodnjak: Neizprosno srce L 2.200

Kino na Opčinah

predvaja danes, 14. t. m. ob 15. uri:

Titanus

VELIKI VSEDRŽAVNI NATEČAJ

44 + 44 igralcev v filmu

IL GIORNO PIU' CORTO

(NAJKRAJŠI DAN)

Pri blagajni kinematografa, na stadionih in v veleblagovnicah lahko dobite prospekt z navodili za natečaj in seznam raznih dobitkov

VIDELI BOSTE

100 fotografij slavnih igralcev

88 od teh jih nastopa v filmu

12 pa jih manjka

V ponedeljek, 15. t. m. ob 18. uri ponovitev filma:

IL GIORNO PIU' CORTO (Najkrajši dan)

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes dne 14. t. m. z začetkom ob 16. uri barvni Warner Bros film v Cinemascope:

TAUR, IL RE DELLA FORZA BRUTA

(Taur, nasilni kralj)

Igrata: JOE ROBINSON in BELLA CORTEZ

Kolosalen film, ki vam bo ostal v spominu!

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 14. t. m. ob 16. uri Cinemascope barvni film:

IL COLOSSO DI RODI

(VELIKAN Z RODOSA)

Igrajo: RORY CALHOUN, GEORGE MAREHAL in LEA MASSARI

Goriško-beneški dnevnik

ZANIMIVA DEBATA V «STELLA MATTUTINA» V GORICI

Za narodne manjšine ni dovolj enakost ampak jih je treba tudi zaščititi

Pred predstavniki krajevnih in deželnih oblasti ter številnim občinstvom so dr. Botteri, dr. Sancin in odv. Stiligoj obrazložili položaj slovenske skupnosti v naši deželi in odnose države do nje - Koristen prispevek številnih diskutantov

Pretekli petek zvečer je bila v konferenčni dvorani kulturnega centra «Stella Mattutina» v Gorici napovedana «Debata o manjšinskih problemih», ki jo je organiziral center za politična in gospodarska proučevanja «Sen. Rizzatti». Kot poročevalce na tej debatni konferenci so povabili dr. Guida Botterija, znanega publicista in demokristjanskega predstavnika iz Trsta ter občinska svetovalca iz Gorice dr. Petra Sancina in odv. Avgusta Stiligoja. Zanimanje za konferenco je bilo zelo veliko, saj je občinstvo ob napovedani uri, 21. zvečer, do kraja napolnilo dvorano in so morali pripraviti zanje tudi sosednji prostor. Po vsej verjetnosti v tej dvorani še niso imeli toliko občinstva na kakšni konferenci ali predavanju.

Med prisotnimi smo opazili številne predstavnike goriškega javnega življenja, kot so n. pr. župan dr. Gallarotti, deželna odbornika Cocianni in dr. Tripani, deželni, pokrajinski in občinski svetovalci, predstavniki političnih strank, sindikatov ter raznih drugih ustanov in krožkov. Poleg teh smo opazili veliko število slovenskih profesorjev, učiteljev in mladine ter še mnogo drugih.

Predsednik centra «Rizzatti» dr. Gregorig je najprej pozdravil vse prisotne in nato podal besedo dr. Botteriju, ki je omejil svoj poseg na narodne manjšine ob meji, s posebnim ozirom na Slovence vzdolž vzhodne državne meje. V svojih izvajanjih je citiral več odstavkov iz doktorske teze dr. Sancina o manjšinskem vprašanju; opredelil je nadalje pojem države in naroda ter govoril o krščanski socialni misli (iz papeževe enciklike «Pacem in terris»). Analiziral je nato zgodovinski razvoj manjšinskega problema po prvi svetovni vojni ter vlogo treh tržaških škofov v odporu proti fašističnemu zatiranju. Končno je dejal, da so Slovenci na tem ozemlju precej razkropljeni ter da so bili zlasti do kominforma pod skoro izključnim vplivom komunizma. Opozoril je tudi, naj se slovenska skupnost ne izolira in naj ne postane nekakšna «etnična rezerva». Zaključil je z obsodbo revizionističnih tendenc.

Dr. Sancin je začel z navedbo nekaterih zgodovinskih dejstev od dunajskega kongresa dalje, o vplivu francoske revolucije na prebujenje narodov in opredelil prvo svetovno vojno kot «vojno narodov». Po tej vojni Italija ni sprejela nobenih obvez glede narodnih manjšin. Omenil je fašistično zatiranje ter zavrnil naziranje predgovornika, da bi tržaški škof Santin ščitil Slovence. Po drugi svetovni vojni je prišlo do razvoja v novi smeri. Govornik je navedel sporazum De Gasperi-Gruber glede nemškega manjšinskega vprašanja ter obveze, ki jih je Italija sprejela s čl. 15. mirovne pogodbe.

Nato je dr. Sancin naglasil, da ni dovolj samo enakopravnost, ampak da je treba narodne manjšine tudi zaščititi. Italija nima jasnih nazorov glede ravnanja z narodnimi manjšinami in jih deli v tri skupine: francosko, ki ima največ pravic, nemško v Gornjem Poadižju, ki ima nekaj manj in slovensko, ki ima najmanj pravic. Slovenci se potem delijo še nadalje v tri kategorije, od katerih beneški Slovenci nimajo nobenih pravic, goriški nekaj več in tržaški po zaslugi londonskega memoranduma največ. Poudaril je nadalje, da slovenska skupnost ne prejema državne podpore za svoj kulturni razvoj ter zavrnil očitke o vitimizmu, ker imamo Slovenci dovolj tehtnih vzrokov za pritožbe. Zaključil je z ugotovitvijo, da se opaža v zadnjem času preusmeritev na izboljšanje tudi v naziranju do naše skupnosti pri KD.

Odv. Stiligoj je omenil, da imamo dve vrsti narodnih manjšin: skupine domorodcev, ki stalno in dolga stoletja živijo na določenem ozemlju in na svoji zemlji ter o priseljencih. Med prve spadamo tudi Slovenci v naši deželi. Govoril je nato o širokih jezikovnih pravicah, ki smo jih Slovenci imeli pod Avstrijo ter poudaril, da jih imamo sedaj mnogo manj in da torej leta 1918 nismo bili «osvobojeni», ampak smo prišli na slabše. Omenil je nato obljube generala Petiti di Loreta in drugih, ki so ostale neizpolnjene ter nato zatiranje s strani fašizma, kateremu so popustile tudi cerkvene oblasti, ki so ukinile slovensko liturgijo. Omenil je nadalje, da ni bila izvedena predvidena posebna avtonomija za naše kraje ter pritožbe beneških duhovnikov v Rimu leta 1945 zaradi zatiranja slovenskega jezika po tamkajšnjih cerkvah. Citiral je tudi obljube De Gasperija ter zahteval, naj se izvede manjšinska zakonodaja, ki jo obljublja ustava. Vse to je treba izvesti na osnovi medsebojnega spoznavanja in razumevanja brez kakršnih koli predsodkov.

Sledila je debata, pri kateri so govorili dr. Kacin, ki je navedel nekaj osebnih doživetij o zatiranju pod fašizmom, Italo Chiarion, ki je poudaril, da je treba izvesti v celoti republiško ustavo in pustiti Slovencem prosto izbiro pri politični opredelitvi. Bogo Samsa je postavil za vzgled švicarski primer rešitve narodnega vprašanja.

Deželni odbornik Cocianni je govoril o mednarodni vlogi naše dežele, o njenem kulturnem poslanstvu ob stiku dveh kultur ter omenil nekatere sestanke s Slovenci na deželni ravni. Poudaril je tudi koristnost take konference, na kateri se je tudi sam mnogo naučil. Dr. Cian je ožigosal izolacijo narodnih manjšin ter poudaril, da je treba priznati krivice in jih tudi popraviti, ter naglasil skupne probleme, ki jih imamo v človeški družbi in potrebo gospodarskega sodelovanja. V debato so posegli še dr. Primožič, dr. Komjanc in dr. Tripani.

Trije poročevalci so nato povzeli svoje zaključke ter se zahvalili organizatorjem, ki so omogočili to nadvse koristno in potrebno debato, ki bo nedvomno prispevala k razčiščenju številnih pogrešnih pojmov o naši narodni skupnosti. Zato bi bila potrebna še nadaljnja podobna srečanja v takem smislu.

Tako se je zaključil ta zanimivi debatni večer, ki je trajal skoraj štiri ure. Prav zaradi pozne ure, ena po polnoči, se niso oglasili k debati tudi drugi, ki bi eventualno imeli še svoje pripombe ali pojasnila.

Dr. Gregorig pozdravlja udeležence. Pri mizi so predavatelji dr. Botteri iz Trsta ter dr. Sancin in odv. Stiligoj iz Gorice

Jutri stavka tiskarjev

Sindikalna federacija CISL sporoča, da bo zaradi prekinitve pogajanj za vsedržavno delovno pogodbo tiskarjev in grafikov, jutri v ponedeljek na Goriškem enodnevna stavka te kategorije.

Pretekli četrtek so bila na sedežu pokrajinske zveze industrijcev prekinjena pogajanja sindikalnih predstavnikov gradbenih delavcev glede določitve in izplačila proizvodne nagrade. Pogajanja se bodo nadaljevala prihodnji teden.

Prijave v Doberdobu za vojaško odškodnino

Občinska uprava v Doberdobu obvešča vse prizadete, da je treba prošnjo za odškodnino zaradi škode, ki je prizadeta v zvezi z vojaškimi služnostmi, predložiti na županstvu najkasneje do srede 17. februarja dopoldne.

S SEJE POKRAJINSKEGA SVETA

Odobrili so statut konzorcija za industrijski razvoj Tržiča

Pozdrav predsedniku republike - Štipendije za dijake kmetijskih šol

Na sinočnji seji pokrajinskega sveta je predsednik dr. Chientaroli najprej predlagal, da se pošljejo pozdrav in voščila pokrajinskega sveta predsedniku republike Saragatu, ki je bil med tem časom izvoljen, želeč mu uspešno delo v korist države in napredka. Poudaril je, da je novi predsednik dober poznavalec naše pokrajine in njenih problemov za katere se je vedno zavzemal. Njegovim voščilom so se pridružili predstavniki vseh strank, ki so zastopane v pokrajinskem svetu.

Nato je poročal o sestanku z načelniki strank, glede naftovoda in o zadevni resoluciji, ki jo je odobril tudi pokrajinski svet.

Sledila je precej obširna debata o statutu Konzorcija za industrijski razvoj tržiške občine, v katerem bodo za začetek štirje ustanovni člani in sicer pokrajinska uprava, tržiška občina, trgovinska zbornica in IRI. Pozneje se bodo lahko pridružili tudi drugi člani, vključno okoliške občine, vendar bo večina kapitala ostala v rokah ustanovnih članov. O tem problemu se je razvila precej obsežna diskusija, ki je trajala skoro dve uri in so se je udeležili predstavniki vseh strank. Končno je bil osnutek statuta z nekaterimi manjšimi popravki sprejet s 14 glasovi proti 1 in 5 vzdržanimi. Vzdržali so se predstavniki PSI, KPI in PSIUP zaradi pomanjkljivosti nekaterih členov, proti pa je glasoval predstavnik PLI, ki ni soglašal z vnešenimi popravki. Po glasovanju je bila soglasno sprejeta resolucija, s katero se priporoča ustanovnim članom konzorcija, naj bi ostal prvi upravni svet v funkciji največ eno leto in potem naj se v novi svet vključi tudi nove člane konzorcija.

Svetovalci so nato odobrili še vrsto upravnih ukrepov, med katerimi tudi štipendije za višje in srednješolce kmetijskih šol. Za take štipendije je določenih 900.000 lir. Odobrili so tudi obračun petega obdobja akcije za usanacijo goveje živine za katero so potrošili nekaj nad 10 milijonov lir. 80 odst. tega bo povrnila država.

Na seji niso razpravljali o obračunu za 1963 in proračun za 1965 kakor tudi ne o osnutku statuta za konzorcij za gospodarsko programacijo, ki bodo verjetno prišli na vrsto na prihodnji seji. K podrobnosti seje se bomo še povrnili.

Prešernova proslava v Doberdobu

Prosvetno društvo «Jezero» iz Doberdoba priredi v nedeljo 21. t. m. popoldne v domači prosvetni dvorani Prešernovo proslavo z zanimivim kulturnim sporedom. Domačine vabijo k čim večji udeležbi.

Občni zbor in predavanje SPD

V nedeljo 21. t. m. ob 10. uri dopoldne bo v Gregorčičevi dvorani na Verdijevem korzu v Gorici redni letni občni zbor Slovenskega planinskega društva iz Gorice. Na njem bodo odborniki podali poročilo o lanskem delu, nato pa bodo volitve novega odbora.

Ob tej priliki sporočamo, da bo v istih prostorih v sredo 24. t. m. SPD priredilo zanimivo planinsko predavanje. Tržačan Sandi Blažina, ki je bil leta 1964 član jugoslovanske odprave v Južni Ameriki, bo govoril «O Bolivijskih Andah». Predavanje je opremljeno s številnimi barvnimi diapozitivi.

Avto v lambreto v Ul. Capuccini

Sinoči okrog 18.45 se je peljal 25-letni Adriano Furlani, doma iz Gorice Ul. Gelsi 14, s svojo lambreto po Ul. Cappuccini v Gorici v smeri proti cerkvi. Na križišču z Ul. Barcellini pa se je križal z avtom 33-letne Fides Agazzi iz Gorice Ul. Cappuccini 15, ki je prihajala iz te ulice. Med obema je prišlo do trčenja, pri katerem je dobil Furlani manjše poškodbe ozdravljive v sedmih dneh. Prvo pomoč so mu nudili v civilni bolnišnici. Zapisnik o nezgodi so napravili karabinjerji z glavne postaje v Ul. Sauro, ki so ugotovili precejšnjo škodo na obeh vozilih.

Nezgoda dveh ženic

Včeraj okrog 14.15 so z avtom Zelenega križa pripeljali v goriško civilno bolnišnico 66-letno Ano Beltramini por. Olivo, doma iz Moše Ul. XXIV Maggio 35. Pri pregledu so ji, zdravniki ugotovili zlom levega kolena ter so jo pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 10 dneh. Žena je izjavila, da se je poškodovala pri padcu na pločniku pred domom.

Ob 19.30 pa so sprejeli na zdravljenje 79-letno Marijo Andrisani iz Ločnika, Ul. Generale Papa 15. Zdravniki so ji ugotovili zlom leve roke v ramenu ter so jo pridržali za 15 dni na zdravljenju. Žena je povedala, da jt je spodrsnilo doma in da se je pri tem poškodovala. V bolnišnici so jo pripeljali z avtom Zelenega križa.

Bombe na Oslavju

V petek so domačini na Oslavju našli na polju tri granate, ki so streljele na polju iz zemlje. O najdbi so obvestili goriško policijo, ki je obvestila vojaške izvedence iz Trsta, da so nevarno orožje odstranili. Granate so bile iz prve svetovne vojne

Vandali so razbili izložbena okna

Številni goriški trgovci so se pritožili na policiji, da so jim prejšnji popoldan neznanci razbili izložbena okna. Policija je ugotovila, da so skušali prebiti steklo z nekim ostrim kovinskim predmetom. Najbolj so bile poškodovane izložbe trgovin Bonnes v Ul. Mameli, Koren in pekarne Leghissa v Ul. Arcivescovado

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Od 7. do 13. februarja se je v goriški občini rodilo 25 otrok, umrlo je 13 oseb, porok je bilo 4 in oklicev 6.

ROJSTVA: Paola Grassetti, Paolo Altieri, Stefano Padovan, Chiara Perini, Roberto Serato, Cristina Bottaz, Manuela Vallati, Antonella Iuran, Tiziana Zamarian, Fabio Famea, Luciana Polo, Laura Crobu, Rodolfo Visintin, Federica Barba, Loredana Fucile, Paolo Trevisan, Sabrina Lazzaro, Gigliola Trevisan, Nevia Cernic, Marco Agostini, Rosanna Tinella, Franca Marzullo, Diego Donda, Marco Cumin, Lucia Scarel.

SMRTI: obrtnik 63-letni Carlo Sanzin, upokojenka 81-letna Teresa Calligaris, vd. Mariutti, gospodinja 79-letna Cristina Kofol, vd. Leban, upokojenka 80-letna Amalia Pintar, vd. Valentincic, trgovec 40-letni Gabriele Pahor 82-letni Giuseppe Nikolaucic, kmetovalec 39-letni Adelino Godeas, upokojenec 69-letni Antonio Gratton, gospodinja 71-letna Maria Ortar, por. Dalla Fratta, pletilka 50-letna Gisella Zelinscek, upokojenec 91-letni Francesco Vidic, gospodinja 76-letna Giuseppina Sorgo, vd. Budai, gospodinja 72-letna Angela Stiligoj, vd. Chiopris

POROKE: univerzitetni asistent dr. Renato Bardi in dr. kemije Annamaria Piazzesi, ličar Alfio Biferali in profesorica Eliana de Alimonda, radiotehnik Edoardo Resch in vajenka Ludmila Gughi, trgovski zastopnik Sergio Zuttioni in uradnica Lucia Petarin.

OKLICI: zlatar Giorgio Zotti in Helga Scherib, oficir mornarice Alberto Pegan in uradnica Salve Regina Mezzili, uradnik Giovanni Zorzi in šivilja Lauretta Zilli, karabinjer Giovanni Spanti in Anna Modelli, učitelj Luigi Rebec in profesorica Elisabetta Saba, trgovski zastopnik Vincenzo Marzillo in gospodinja Giannina Cumar.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna CRISTOFOLETTI na Travniku, telefon 29-72.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Danes, 14. februarja je v Gorici odprta cvetličarna MICHELI FERDINANDO, Ul. 24 Maggio št. 22, telefon 23-39.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 10,2 stopinje ob 14.20, najnižjo 6,6 stopinje pod nič. lo ob 6.50, povprečne dnevne vlage je bilo 60 odstotkov.

IZPRED OKROŽNEGA SODIŠČA V GORICI

Na kolesarski stezi v Tržiču je do smrti povozil kolesarja

Obsojen je bil na 6 mesecev in 10 dni zapora in odvzem voznega dovoljenja za eno leto

Goriško okrožno sodišče je na svoji zadnji razpravi obravnavalo zadevo 38-letnega Corrada di Blasija iz Tržiča, Ul. Fontanot, ki je bil obtožen, da je zaradi neprevidnosti pri vožnji zakrivil smrt 18-letnega Annibala Tonizze iz Trsta, Ul. Santi.

Nesreča se je pripetila dne 26. septembra 1963 zvečer okrog 19.30 v Ul. Boito v Tržiču, ko se je peljal Di Blasi z avtom dauphine ter je povozil Tonizza, ki se je peljal v isti smeri s kolesom po kolesarski stezi. Fant je kmalu potem podlegel poškodbam v tržiški bolnišnici.

Di Blasi je pri razpravi odklonil kakršno koli odgovornost ter dodal, da kolesar ni imel luči, da ga je opazil šele zelo blizu in je takoj pritisnil na zavore. Po zaslišanju nekaterih prič, med katerimi so bili tudi stražniki cestne policije je zastopnik civilne stranke odv. Pedrone vztrajal na stališču, da je obtoženec odgovoren za nesrečo, ker je zavozil na kolesarsko stezo. Državni tožilec je predlagal osem mesecev zapora in odvzem voznega dovoljenja za eno leto.

Po govorih branilcev Di Blasi in Poilucci iz Trsta, ki sta zahtevala oprostitev obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov, je sodišče upoštevalo olajševalne okolnosti in ga obsodilo na pet mesecev in 10 dni zapora, na odvzem voznega dovoljenja za eno leto ter na plačilo 600 tisoč lir na račun odškodnine.

Drž. tožilec dr. Tavella; preds. sodišča dr. Cenisi; sodnika Bassi in Mancuso.

V okviru «Večerov ob sredah» bo v sredo 17. t. m. ob 20.30 v klubu «S. Gregorčič» na Verdijevem korzu 13 v Gorici

VEČER MLADINSKIH ZGODB IN HUMORESK

Predavatelj, avtor in recitator na tem večeru bo znani ljubljanski publicist, gledališki kritik in humorist

ŽARKO PETAN

Vse, ki si želijo prijetnega razvedrila, vabimo k udeležbi

Kino

v Gorici

VERDI. 15.00: «Le ore nude», R. Podestà in P. Leroy, črnobeli film, mladini pod 18. letom vstop prepovedan; zadnja predstava ob 22. uri.

CORSO. 15.00: «La spada nella roccia», dokumentarni barvni film Walt Disneya», sledi barvna slikanica «La volpe d'argento»; zadnja predstava ob 22.

MODERNISSIMO. 14.00: «Tre dollari di piombo», Fred Beir in E. Morandis, italijanski barvni film; zadnja predstava ob 22.30.

VITTORIA. 15.00: «Contratto per uccidere», Lee Marvin in A. Dichinson, ameriški barvni film, mladini pod 18. letom vstop prepovedan; po Hemingwayjevem romanu; zadnja predstava ob 21.30.

CENTRALE. 15.00: «Maciste nelle miniere del re Salomone», Rex Park in B. Guida. Kinemaskope v barvah.

v Tržiču

PRINCIPE. «002 agenti segretissimi», Franco Franchi, Ciccio Ingrassia in Ingris Schoeller, barvni film.

NAZIONALE. «Agguato sul grande fiume», Brad Harris in Barbara Simon, barvni film.

AZZURRO. «Sette ore di fuoco», Clyde Rogers, Elga Sommerfeld in Gloria Milland, barvni kinemaskopski film.

EXCELSIOR. «Spionaggio a Washington», Robert Vauhud in Luciana Paluzzi, barvni film.

v Ronkah

RIO. «017 minaccia Bangkog», Kervin Mathews.

EXCELSIOR. «Scaramouche», G. M. Canale in Michele Girardoux.

v Novi Gorici

NOVA GORICA: 14. febr. ameriški barvni film «Streljanje popoldne», 16. in 17. febr. ameriški barvni film «Dr. Jerryjev čarobni napoj», 18. febr. francoski barvni film «Salambo».

SEMPETER: 14. febr. ameriški barvni film «Dr. Jerryjev čarobni napoj», 16. in 17. febr. ameriški film «Patrola smrti», 18. februarja sovjetski film «Hamlet».

PRALNI STROJI

12 VRST NAJBOLJŠIH EVROPSKIH ZNAMK

HOOVER - MINERVA - CANDY

TELEFUNKEN - NAONIS - REX

po 5 kg - od 75.000 lir dalje

superavtomatičnih po najboljših plačilnih pogojih za inozemstvo

V trgovini

RIAVEZ & SPONZA

GORICA UL. MAZZINI 1

PRALNI STROJI, avtomatični in superavtomatični — HLADILNIKI — ŠTEDILNIKI NA VSA GORIVA — Ekskluzivno zastopstvo in zaloga

O. KRAINER & C.

GORICA — Ul. Rastello 41 tel. 2039

Po želji pošiljamo na dom v vse kraje Jugoslavije Izredno ugodni plačilni pogoji

NAJNIŽJE CENE

V Konfekciji MONCARO

V GORICI - VERDIJEV KORZO 113-117

IZREDNA PRILOŽNOST

se nadaljuje še za nekaj dni

30% popust na vsem blagu

Bogata izbira: oblek — plaščev — dežnih plaščev za moške, ženske in otroke — spodnjih in zgornjih maj — zimske konfekcije — perila za neveste — nogavic itd.

šport šport šport

Danes v Trstu

ODBOJKA

Danes bo ob 10.30 odbojkarska tekma moške B lige med šestorko **BORA** in ekipo **GASILCEV iz Ravenne.** Dvoboj, na katerega vabimo vse prijatelje športnega združenja, bo v telovadnici šole Morpurgo — Viale Campi Elisi.

NOGOMET

PRVENSTVO
II. AMATERSKE KATEGORIJE
ob 11. uri v Ul. Flavia
S. ANNA - ***PRIMORJE***

JUNIORSKO PRVENSTVO
ob 13. uri pri Sv. Ivanu
S. GIOVANNI - ***PRIMORJE***

MLADINSKO PRVENSTVO
ob 9.45 v Nabrežini
PRIMORJE - PONZIANA

Moška šestorka Bora

V VELESLALOMU NA POHORJU

Po predvidevanju: zmaga STEURERJEVE

Jugoslovanki Fanedlova in Ankele na 11. in 15. mestu

(Od našega posebnega dopisnika)

MARIBOR, 13. — Svečana otvoritev FIS A tekem za ženske je prinesla že prve rezultate in prvo Zlato lisico za zmagovalko, Francozinjo Florence Steurer. Vreme je bilo danes še bolj naklonjeno prirediteljem tega nastopa alpskih smučarjev na Pohorju. Tudi razpoloženje tekmovalcev in gledalcev, ki si jih je zbralo okoli 5000, je bilo izredno. V takšnem razpoloženju so nestrpno čakali na start 42 tekmovalk iz 13 držav, in sicer Avstrije, Francije, Švice, Norveške, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Švedske, Velike Britanije, Poljske, Bolgarije, Avstralije, Japonske in Jugoslavije.

Proga je bila podobna včerajšnji za veleslalom za moške in je bila dolga 1600 m s 43 vratci in 420 metri višinske razlike. Prva je startala druga najboljša Avstrijka Brauer Sieglinde, ki je v elegantnem telemarku prismučala do cilja. Njen čas 1'40"22, ki so ga izmerile naprave tvrdke Longines, ni povedal ničesar, vsaj dokler ni startala favoritinja Francozinja Steurer. Komaj 17-letna dijakinja iz Lyona je prismučala progo s takim mladostnim poletom in elegantnim slogom, ki bi ga ji zavidali tudi tekmovalki vrste Goitschel. Njen čas je bil za 2 sekundi boljši od Avstrijke. Vse do startne številke 6. ki jo je imela Avstrijka Eda Keinz ni bilo na progi nobene resne nasprotnice. Kainzova je progo presmučala v 1'39"50 ter se uvrstila na drugo mesto. Med gledalci je završalo, ko je spiker najavil, da ima švicarska tekmovalka Heidi Obrecht v prvem delu proge najboljši čas. Videli smo kako je ta 18-letna Švicarka prihajala v pravem slogu francoske šole proti cilju, a žal je na spodnjem delu proge preveč robila, tako da ji je mesto med prvo trojico za las ušlo.

Jugoslovanska tekmovalka Krista Fanedl, ki je dan poprej na treningu ziomila smuči, je s startno številko 17 dosegla dober rezultat in se je uvrstila na 11. mesto. Dober rezultat je še dosegla Ingrid Lafforgue, ki je z visoko startno številko presmučala progo v 1'43"78, kar je zadostovalo za uvrstitev na 8. mesto.

Borba za najvišja mesta so tako potekala v glavnem med Avstrijkami, Švicarkami, zahodnimi Nemkami in Francozinjami, medtem ko je za Poljakinje, Bolgarke in tekmovalke iz Avstralije in Japonske tekmovanje FIS A na Pohorju za enkrat še pretrd oreh.

Izidi:

1. **Steurer Florence (Fr.) 1'38"22**
2. Kainz Eda (Av.) 1'39"50
3. Brauer Sieglinde (Av.) 1'40"22
4. Obrecht Heidi (Šv.) 1'41"42
5. Helli Meglen (Šv.) 1'42"26
6. Hvammen Aud (Nor.) 1'43"38
7. Hintermeier Krista (Zahodna Nemčija) 1'43"43
8. Lafforgue Ingrid (Fr.) 1'43"78
9. Hiltbrandt Edit (Šv.) 1'45"00
10. Aune Kirsten (Nor.) 1'45"72
11. Krista Fanedl (Jug.) 1'45"98
12. Mittermeier Heidi (Zahodna Nemčija) 1'46"26
15. Majda Ankele (Jug.) 1'47"00

JANEZ UJČIČ

* * *

Zmagovalka veleslaloma za Zlato lisico, Francozinja Florence Steurer nam je izjavila:

«Smučam se že od 4. leta dalje. Današnja zmaga mi je, razen sedmega mesta v kombinaciji v S. Antonu, najdražja. Pred jutrišnjim slalomom sem optimistka, ker mi iedena proga popolnoma ustreza».

SMUČANJE

Avstrijec Nindl v Davosu

MADONNA DI CAMPIGLIO, 13. — V današnjem veleslalomu mednarodnega tekmovanja «3 — Tre» je zmaga pripadla Francozu Melquiondu pred Avstrijcem Messnerjem in Italijanom Gerardom Mussnerjem, ki je včeraj v smuku osvojil prvo mesto. Messner je tako prevzel vodstvo v lestvici kombinacije:

Izid
1. MELQUIOND JULES (Fr.) 2'13"21
2. Messner Heini (Av.) 2'13"64
3. Mussner Gerardo (It.) 2'14"67
4. Manninen Raimo (Fin.) 2'14"69
5. Fitteloud Alby (Šv.) 2'15"43
6. Sodat Stefan (Av.) 2'15"65
7. Valentini Renato (It.) 2'15"76
8. Mauduit Georges (Fr.) 2'16"44
9. Fourno Jacques (Fr.) 2'17"14
10. Wurmer Peppi (Nem.) 2'17"54

itd.

LESTVICA KOMBINACIJE
1. MESSNER HEINI (Av.) 3.83 t.
2. Mussner Gerardo (It.) 7.42
3. Sodat Stefan (Av.) 11.58
4. Manninen Raimo (Fin.) 20.34
5. Valentini Renato (It.) 20.98
6. Melquiond Jules (Fr.) 21.12 itd.

Francoz Melquiond v M. di Campiglio

DAVOS, 13. — Avstrijec Hugo Nindl je danes zmagal v slalomu za alpski pokal. Na drugo mesto se je uvrstil Italijan Felice De Nicolò, na tretje pa Nemec Ludvig Leinter.

Izid današnjega slaloma je naslednji:
1. HUGO NINDL (Av.) 120.33
2. Felice De Nicolò (It.) 121.66
3. L. Leitner (Nem.) 122.26
4. Stefan Kaelin (Šv.) 122.45
5. Georg Grunenfelder (Šv.) 122.77
6. Adalbert Leitner (Av. 126.48
7. Louis Jauffret (Fr.) 127.18
8. Jean-Claude Killy (Fr.) 128.12

NOGOMET DANES

(4. povratno kolo)

ATALANTA—FOGGIA INC.
Sbardella
FIORENTINA—VARESE
De Robbio
GENOA—CATANIA
Francescon
INTERNAZIONALE—LAZIO
Varazzani
LANEROSSI—CAGLIARI
Politano
MANTOVA—JUVENTUS
D'Agostini
MESSINA—BOLOGNA
Angonese
ROMA—SAMPDORIA
Righi
TORINO—MILAN
Lo Bello

(2. povratno kolo)

LIVORNO—TRIESTINA
Gussoni
LECCO—ALESSANDRIA
Piantoni
MODENA—PADOVA
Di Tonno
PARMA—VENEZIA
Sebastio
POTENZA—PALERMO
Nobilia
PRO PATRIA—BRESCIA
Roversi
SPAL—REGGIANA
Arcenese
TRANI—CATANZARO
Orlando
VERONA—BARI
Palazzo

RAZGOVOR Z DR. BRATKOM KREFTOM

(Nadaljevanje s 3. strani)

do nesporazuma med gledališčem in avtorjem, ker si gledališče ni odkrilo principa dramatske tehnike, ki sem jo tu prvič uporabil — namreč epsko dramatski teater. Delo je pisano v tehniki Shakespearovih dramatskih kronik s posebno prizadevnostjo zoper kakršnokoli podrobno gledališko-inscenacijsko iluzijo. Citati iz Prešernove poezije imajo vlogo antičnega zbora in so prav zato tako dramatski kot dramatični element. Uprizoritev sem si predstavljal brez vsakih iluzijskih in scenerijskih elementov, ker ne smeta biti niti dejanje niti tekst prekinjena zaradi spreminjanja scen. — Vem, da so pripravili predstavo v izredno težkih okoliščinah, ki jih je pa predvsem plačal avtor. — V okoliščinah, v katerih so žal morali delati, so storili, kar so mogli, čeprav bi bilo za vse bolje, če bi bila premiera teden dni kasneje. Tako so šli na premiero brez vsake generalke in zato se je tudi predstava po nepotrebnem zavlekla za celo uro.»

Kreft hodi gibčno okrog po sobi, govori zbrano in sproti jasno formulira stavke.

«Drama o Prešernu je d u o l o g i j a, se pravi, da je napisana v dveh delih. Prvemu delu je naslov: Slep je, kdor se s petjem ukvarja, drugemu: Kjer hodi, s trnjem mu je pot posuta. — Z izpuščanjem prizorov iz obeh delov sem pripravil posebno redakcijo za tržaško uprizoritev. — Žal pa je tudi gledališče izpustilo na primer integralno sceno na Dunaju pri Kopitarju poleg drugih črtanj.»

* * *

«Kolikor imam vpogled v tvoje življenje, vidim, da si bil eden od najbolj razgibanih med našimi pisatelji. Gotovo si moral prebroditi tudi marsikatero krizo?»

«Res je. Šel sem skozi marsikatero krizo in nekatere sem zelo težko prenašal. Prav gotovo je bila najtežja za časa okupacije v fašistični ječi, kjer so mi grozili s smrtno obsodbo kot talcu, saj sem bil z «dokumenti» bivše jugoslovanske policije med drugim obtožen, da sem v sovjetski obveščevalni službi. Hkrati pa so me nekateri stalinisti obtoževali trockizma, ker sem se bil že pred vojno uprl Stalinovim preganjanjem pisateljev, kot je bil na primer Babel, in tudi predvojni ždanovščini.»

«Resnično, pokazal si izredno vitalnost in borbeno razboritost...»

«Sodim, da je to v našem rodu. Moj oče je bil star 84 let, ko je umrl.»

Ogledujeva si njegovo knjižnico in pokaže mi na polici celo vrsto del o Leonardu in poleg njih prav tako celo vrsto del o Franju Asiškem.

«Spet kontrasti, kaj?» se posmeje. «O tem sem pisal že v predgovoru k Borkovim esejem in kritikam in tam povedal, da je Franja Asiškega častil tudi Lenin. Kar se pa mojih esejev in študij o ruskih pesnikih in pisateljih tiče, sem pisal o njih z občutkom vse od Puškina do Pasternaka, o katerem sem napisal lep esej.»

Bližal se je konec najinega razgovora, ker se mi je mudilo v gledališče. Ob koncu sem mu zastavil še eno vprašanje:

«Kako se počutiš kot šestdesetletnik?»

«Na to odgovori, dragi Vlado, ti, ki si to preizkušnjo že prestal.»

VLADIMIR BARTOL

DARWIL

najnovejši izum moderne tehnike

SUPERAUTOMATIC s 57 rubini in z 88 rubini

ELEKTRONIC na baterijski pogon

ULTRAPIAT LUX za dinamičnega človeka

«Luis D'Or» najtanjša ura na svetu

Specialne ure za potapljače od 200-1000 metrov globine

ŠVICARSKA SUPERMARKA

Ubijalci umirajo mladi

(Nadaljevanje s 3. strani)

in mokrih, ohlapnih hlačah, s palcema zataknjenima za pas.

Ko je šel mimo neke mize, je ena od deklin dejala: — To je dolgi George Lennox. Kjer sem svoj čas delala, sem ga videla ubiti dva...

Lennox je preslišal konec njene pripovedi in stopil do druge mize, kjer je sedel njegov tranutni delodajalec, lastnik lokala. Bil je pritlikav mož okroglih ramen in z dragocenimi prstani na rokah, s škrlatnimi meš čki pod očmi. Še bolj je prebledel in z očmi kakor hipnotiziran sledil Lennoxu, ki se je prerival po pivnici.

Lennox ni nič pogledal lastnika lokala. Nikogar ni pogledal razen Rudija Wilkesa pri igralni mizi. Čutil je, da mu zelo hitro utripa žila v zapestju, drobovje v notranjosti se mu je hotelo zavozlati. Palca sta mu zlezla izza pasu, levica mu je omahnila ob telesu, desnica je visela nad ročajem pištole.

Pet metrov od Wilkesa je obstal. Wilkes ga je opazil in v trenutku vedel, kaj to pomeni. Pravkar je mešal karte in jih nenadoma razsul po mizi. Sunkoma je vstal in stol je zletel daleč nazaj.

Ljudje v neposredni bližini so se vznemirili in nemir se je prenesel tudi v ostale dele lokala. Lennox se je razkoračil in se nagnil naprej, kot da se upira močnemu vetru. V spomnu so se mu zvrstile slike osemnajstih podobnih položajev v preteklosti. Bliskovit poteg, pok pištole, vonj po smodniku, izraz na obrazu zadetega — presenečenje, mržnja, bolečina, vse skupaj.

Čisto tak je kot vsi drugi, je pomislil Lennox. Prav nič drugačen ni, le eden od revolverašev, ki so si med seboj podobni. Nobene razlike ni med njimi...

Opazoval je Wilkesa, kako je stal, se odmaknil od mize in se pripravil. Bil je revolveraš, ki mu je bil popolnoma enakovreden, glede izida bi lahko vrgli v zrak kovanec.

Bežno se je domislil Zande in njenega prerokovanja. Domislil se je pripovedovanj o Rudyju Wilkesu in možeh, ki jih je pobil. Spomnil se je posebno enega dvoboja, ki mu je sam prisostvoval in videl njegov fantastični poteg.

Wilkes je bil visok, suhljat, vendar ne tako koščen in oglat kot Lennox. S svojim frakom, orlovskim nosom in svilnatimi obrvmi nad rjavimi očmi je delal naravnost gosposki videz. Imel je ozek lisičji obraz in na ustnicah večni smehljaj. Njegovi roki sta bili majhni, nežni, negovani. Ko sta šinili pod frak proti toku s pištolo, je Wilkes mirno spregovoril:

— Torej si spet na delu, Lennox. Mislil sem, da si pametnejši.

Tudi Lennoxovi roki sta se zganili, kot da nista del njegovega telesa, a po tem, kako so se njegovi prsti dotaknili ročaja, se ga oklenili in pritisnili sprožilec — to vse v delčku sekunde — je vedel, da je bil doslej najhitrejši poteg. Zadovoljen je bil. Prekosil je samega sebe.

Slišati je bilo strel, iz Lennoxove stare pištole se je vrtinčil dim; pogled mu je obstal na bleščeči se Wilkesovi pištoli. Wilkesovi prsti so ohlapnili in pištola se je izmuznila izmed njih. Lennox je slišal, kako je zaropotala po tleh, za trenutek se ga je lotila omotica.

Wilkesovi rjavi očesi sta se razširili, poteze obraza so se spremenile, ko se je zgrabil za prsi in se na pol zasukal v levo. Potem sta se mu koleni zmehčali in telebnil je na obraz.

Kakor vsi drugi, si je dejal Lennox, in napetost je popolnoma popustila. Zdelo se mu je, da je zaplaval. Zadušil je suhi krohot, ki ga je posilil v grlu ob spominu na Zandine neumne besede glede njegove kratke življenjske črte s črko W na koncu. Neumna stara coprnica, jo je preklinjal v mislih.

Končno je opravil z Wilkesom. Novolj je revolverništva, ker bo to njegov zadnji uboj, ki mu bo vrgel lepo vsoto. Če bo sedaj umrl, bo umrl kot vsak drug človek zaradi bolezni, padca s konja ali temu podobnega, nikakor pa ne od krogle iz pištole moža, ki bi ga moral za denar spraviti s poti.

... pok drugega strela je bilo slišati kot zakasnel odmev prvega. Lennox ga je slišal in začutil nekaj kakor udarec biča s svinčeno kroglico na kraju. Neumno je pogledal Wilkesa, zvitega na tleh, negibnega, mrtvega, in ni si znal razložiti vsega tega. Z očmi je preletel mize in ljudi ob njih, a nikjer sledu o kaki pištoli. Nato je videl, kam so obrnjeni pogledi nekaterih gostov, pogledal je za njimi.

Zagledal je debela, majhnega moža z zamaščenim obrazom in tankimi brčicami. Lennox je spoznal, da se je prenaglil. Morda je imel smolo, da je stopil v lokal v trenutku, ko se je Wilkesov varuh zgoraj zabaval s kako deklino. Debeluh je imel pest naslonjeno na ograjo balkona, pištola v njej je bila še vedno uperjena v Lennoxa.

Bolečina je zvila Lennoxa, prsti so mu oslabeli, pištola je zdrknila iz njih. Z roko se je zgrabil za želodec in ko jo je odmaknil, se je zastrmel vanjo. Skozi krvavi madež na dlani je v siju lestenca nad glavo razločil črte na njej in veliko črko W.

Zadnje, česar se je domislil, preden ga je zagrnil mrak, je bilo ime Wilkesovega pomagača. Ni bil Hunter ali Tanner ali nekaj podobnega, spomnil se je — Bil je Warner...

Prevedel Bogdan Udir

«UNIVERSALTECNICA»

RADIO — TELEVIZORJI — AVTOMATIČNI IN SUPERAVTOMATIČNI PRALNI STROJI — HLADILNIKI — ELEKTROGOSPODINJSKI PREDMETI CANDY — REX — CGE

Izredne cene za izvoz — Dostavljamo na dom brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste — Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 41243 in Trg Goldoni št. 1

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM ● PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA ● NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM ● KAVARNA ● SLAŠČIČARNA ● KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

SPLOŠNA PLOVBA - PIRAN

vzdržuje z modernimi tovorno - potniškimi ladjami

redno progo Jadran - Južna Amerika - via Zahodna Afrika (Rijeka - Split - Napoli - Genova - Marseille - Casablanca - Dakar - Conakry - Takoradi - Tema - Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires) Redno linijo okoli sveta (iz Jadrana v Indijo - Indonezijo - Japonsko - ZDA - Zahodna afriška obala - sredozemske luke)

TER NUDI

ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8000 do 18.000 ton nosilnosti. — Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «Splošna plovba» Piran, Župančičeva ul. 24. in na naše agente po vsem svetu. Telegrami: Plovba Piran Telexi: 035—22, 035—23. Telefoni: 73 470 do 73 477

M. D. „M. IVAN" TRST

M. ŠAJINOV

«Cvetočih lic...»

6.

Iz delovanja mladinskih društev v Trstu pred štiridesetimi leti

Vodil je večino sestankov in sej in kadar ni bilo predavatelja, ki nam ga je po navadi poslala ZMD, je skoro vedno bil Bambič tisti, ki je vskočil s predavanji poljudno znanstvene tematike. Kasneje se je začel uveljavljati študent Ito Kolerič, kateremu gre precejšnja zasluga, da je uspešno nadaljeval započeto delo Danila Udoviča, ki je prvi vzbudil v društvu ljubezen do izletništva in turizma. Pri vseh mladinskih društvih se je namreč gojilo izletništvo, saj je bilo to zelo važna panoga delovanja, kajti z izletništvom so se vzdrževali živi stiki med mestom in deželo, kar je bilo v narodnoobrambnem boju največje važnosti. V našem društvu se je izletništvo dvignilo do take mere, da je postalo v tem pogledu vodilno na Tržaškem. Pravzaprav je to izletništvo že preraščalo v pravi turizem. Škoda je bila res, da je Kolerič moral na služenje vojaškega roka prav v času, ko se je društvo povzpelo že do take višine, da je lahko organiziralo že prave planinske pohode, ki so trajali že po kar ves teden in še več.

Toda med vsemi naštetimi je stal kakor oče društveni revizor Franc Zajec-Rado. Zajec ni bil niti govornik niti predavatelj; ni bil nosilec idej, niti kakšen poseben organizator. Toda imel je to, kar mnogim javnim delavcem manjka. Imel je neprisiljeno domače občevanje, nadvse blago srce, skromnost v odnosih do ostalih članov in nastop, kar je zlasti nam mladim, da ne rečem skoro otrokom, silno imponiralo. Morda smo videli v njem nekoj posebnega tudi zaradi tega, ker je bil nameščen kot uradnik pri tedanji Živnostenski banki, kar je v nas še posebej vzbujalo spoštovanje. Kadar se je na sestankih vleklo razpravljanje o čemerkoli in je bila bojazen, da ne bo prišlo do nobenega zaključka, je vstal Zajec, ki je s svojim vplivom nemudoma rešil kočljivo vprašanje na način, kakor: «Jaz želim, da se ukrene tako..., jaz ukazujem da..., jaz prepovedujem da...» Diskusije je bilo s tem konec in društvo je spet zaplavalo v vode, ki mu jih je določila ZMD, čeprav vse to Zajčevo ravnanje ni bilo povsem v skladu z načeli demokracije.

Hotel bi poudariti delovanje še nekaterih mladincev, ki so vsaj ob rojstvu društva zaradi svojega dela izstopali v ospredje. Tako ne smem pozabiti mladinca Rada Strgarja, ki je vsaj v začetku veliko obetal. Mnogo se je trudil, da bi skupno s predsednikom Zadnikom priklical k življenju društveni godbeni odsek. O tej panogi udejstvovanja se je veliko razpravljalo, vendar pa odsek le ni mogel zaživeti pravega življenja. Strgar se je pritoževal in zvračal krivdo za ta neuspeh na skrajno nedisciplinirane mladince, kar mu je bilo tudi verjeti. Že po nekaj mesecih dela pa se je Rado izselil v Jugoslavijo in glasbeni odsek je dokončno umrl, zlasti še, ker se je tudi predsednik Zadnik, kdo ve iz kakšnih razlogov, bolj in bolj odtegoval aktivnemu delu. Razlogi so vsekakor morali biti tehtni, kajti Zadnik je bil pozneje član organizacije TIGR in se je z begom v Jugoslavijo in od tu v Francijo komaj rešil fašističnega pogroma v letu 1930. Odhod Strgarja je prizadel mladinsko društvo tudi s tem, ker pri svojem slovesu ni izročil zapisnika ustanovnega občnega zbora, katerega je spisal in hranil.

Vojček Martelanc je že kot mladinec skušal dati društvu določeno socialno smer. Društvo je zalagal z razredno literaturo in škoda je le, da je njegovo delo že po nekaj mesecih prenehalo. Gnan po svojem idealizmu in veliki veri v socialno enakopravnost in pravičnost, je šel v svet, od koder se ni nikdar več vrnil. Tako je Vojčkov odhod važen tudi za to, ker se je z njim izgubilo tudi poročilo pripravljalnega odbora, katerega je hranil in ga ni izročil v društveni arhiv.

Knjižnica je prizadejala društvu veliko gorja. Porodila se je v velikih mukah in skrbeh odbora. Povzročala je vedno veliko jeze in veliko žolča se je na njen račun razlilo, ne da bi se pri tem mogel kdajkoli doseči kakšen večji uspeh. Mladinec Škamperle, ki je bil prvo poslovno leto knjižničar, gotovo ni imel z upravljanjem knjižnice nobenega zadoščenja, čeprav se je z njo mučil do onemoglosti.

Mladinsko društvo Magdalena od Sv. M. Magdalene. Slika je bila posneta julija 1925

Ker že govorim o neuspehih, naj mimogrede omenim, da tudi hazena ni mogla nikoli raziveti, in to iz enostavnega razloga, ker dekleta razmeroma dolgo niso hotela pristopiti v društvo, tako da so bili fantje osamljeni bolj kakor antifeministi v kateremkoli svojem krožku.

III.

Tik za staro cerkvico, kakor se je pravilo in kakor se še danes pravi mali stari svetoivanski cerkvici, je bil na strmi rebri prostor, ki ga je izravnala v obsežno raven domača mladež. Temu prostoru so nadeli ime «igrišče Esperia» za razliko veliko manjšega kotanjastega igrišča blizu Tomaževe hiše, kateremu so nadeli ime «igrišče cikorija» zaradi njegove škatlaste oblike. Na igrišču Esperie so se včasih odigravala strastna in neusmiljena nogometna tekmovanja med domačimi fanti. Prostor je bil obdan na južni strani, t. j. proti stari cerkvici, z gostim skoro neprodirnim robidovjem.

Bambič, ki je prevzel nalogo za treniranje našega nogometnega moštva, ali čete, kakor smo takrat splošno pravili, je bil takoj navdušen nad idejo nogometašev, naj bi zaenkrat, dokler ne bomo imeli kaj boljšega (kje naj bi našli kaj boljšega, pa je bila velika uganka), vadili nogomet kar na tem kamnitem igrišču Esperia. Ker žoge še nismo imeli, nam jo je zato posodil svetoivanski rodoljub Danilo Schmidt. In tako smo se nekega dne zbrali na tem igrišču. Toda kako smo se predstavili Bamiču! Večina nas je bila bosih, kajti, da bi s čevlji žogo nabijali, je bil v takratni dobi še velik luksus, in le redki so bili tisti srečneži, ki so bili obuti v prave nogometne čevlje.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 II. TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 II Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 50 din, 2.400 din za leto 1965. — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT. DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603 86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst